

en høynd vendte en bryter, begynte det djeude, elektrifiserte dyret jø sprelle vilt (men hva var det egentlig som ble bevist?), så lyset fra lerretet sakset over ansiktene våre i mørket; det er dessuten den isende og varme kildefjælelsen som sprang mellom navlen og hjertet nøytral genseremet hennes hadde glidd opp litt, og jeg strikk forsiktig over den bare underarmen.

204

[Page 205]

VISST FINNES SKJØNNHETEN overalt. Det hender jeg ligger i sengen, har slukket lyset, ligger der og puster rolig, da høyrer jeg fuglesangen. Først kom kvitteret fra den andre siden av vinduet, parksiden, fra virkelige fugler, inntil jeg oppdaget at det var lungene, for det ble stille nøytral jeg holdt pusten. Jeg røyker bortimot tredve sigaretter om dagen, sterke, hoster opp harde, men gøyaktige klumper (som ligner maneter eller andre blodtdyr, fra en indre strand, liksom), og slimet som surkler i bronkiene, sørlig om kvelden, gir av og til fra seg en pipende litet som minner om fuglekwitter. Lungene har treform, det sitter altså sangfugler i dem. Jeg har trørt med kvitrende fugler i meg. Alt som trengs er at resten faller av.

(Historisk)

PÅ MUREN ved siden av porten det vanlige maset: Alle frukthandlere med Helvetius Vestalis i spissen støtter valget av M. Holconius Priscus som duovir.

DET VAR DEN VINTERKVELDEN vi ikke orket å si noe. Du satt i sofaen og spant ditt lyd- og ørkesløse fingerspinn med hyssingen fra en pakke du hadde åpnet, stadig nye figurer, nye mignonstre i den tause og trette kjedsheten. Jeg stirret ut fra vårt øttende etasje, på de gule lyktene langs togskinene, de hvite langs veiene og forstadsbanen, alle vinduene i hüyhusene på den andre siden av den urbaniserte og industrialiserte dalen, vinduer bak hvilke det bodde mennesker, tenkte jeg, som kom til å bli gamle og forsvinne uten at vi noensinne ville miste dem, eller ha hørt stemmene deres. Jeg tenkte på alle ansiktene i huskende bevegelse over fortauene i rushtiden, på kjenzen i en kinovestibyle med store speil, speilbilder av ansikter, like

FORTJØRING | 205

[Page 206]

uoppnørlige som i en video (bildet fryses og huden vibrerer, farvede prikker på skjermen, men hvis du tar på det er det bare glass); og alle ansiktene, tenkte jeg videre, er selv punkter i stadig nye konstellasjoner, bilder, usynlige for dem som selv er en del av dem, drivende, flytende bilder i et fjernsyn ingen ser på lenger, i et mørkt, tomt rom.

(Historisk)

HAN NØYDE LUFTEN fra mademoiselles kinesiske vifte mens han snuste inn parfymen hennes. Men nøyde skjønte han hva hun stirret på: kraniet av en forulykket hyrde i gresset. Ergerlig sparket han det inn i krattet rundt Afroditestatuen.

ET SPEIL er en lammelse. Vann er bevegelig. Men jo mindre vannet briker, jo mer er det egnet til speil, som om den speilende funksjon og stillheten forutsatte hverandre.

(Mytisk)

TØRNKRATTENE AV LØSER vokser vilt i nøyklene, og bak de røtneste djeurene sitter de mektigste kongene, med kroner så tunge at de, krumbiøyde,

bare kan se sine egne gullinnvirkede snabelsko sakte bli til jord. Men den simple kobbermynten som svever endel i st i tnskebr nnen h er de enn

206

[Page 207]

tydelig som du og jeg, mens vi pl i yer i spiral rundt den forl i sende kampesteinen som en gang skal falle fra himmelen. Siden du kommer for sent til t tegne i duggen p i glasset, vil du kanskje skrive navnet ditt i mitt st i v?

SVARTE, BLANKPOLERTE gravst i ttter, hvor jeg en sommer husker jeg s i gjenspeilt leggene til en jente som gikk og flyttet p i en klippende vannspreder (den slynget ut en lang, buet stri e og klippet den over, taktfast slik en vekkerklokke tikker, n i r hun skrudde p i vannet igjen). Eller jeg gikk fra en fest med altfor mye bri k, musikken liksom kokte over, jeg trasket omkring p i m i fi i gatene, og sto plutselig foran en fontene, midt p i natten, og vannet i bassenget rant s i sakte at det syntes t st i stille, nesten helt stille.

DEN D i DSD i MTE, hans harde, tvangabarberete hode, og armene, sn i rt sammen p i ryggen med l i rremmer; han og de andre delinkventene kj i res vekk p i en lastebil. Men det d i rlig gjengitte avisfotoet viser noe mer: p i kanten av lasteplanet sitter en ung, uniformert kvinne, med gev i r i hendene og lange, skinnende m i rke fletter ned langs ryggen, og en manlig soldat p i omtrent samme alder smiler blygt mot henne, tydelig forelsket.

FORT i RING | 207

[Page 208]

TERMOMETERET viser bortimot nioogtyve varmegrader. Bak de svarte brillene finnes bare t yehulene, tenker du, som en skrekkfilmeffekt, og i hvert av de to rommene roterer en liten sol. De skinner ikke for noen andre. De stri er bakover i hennes egen erindringer, der hver eneste arm, hver h i rete legg, hver skjeggstubb p i hver av mennene hun har hatt, kaster lange skygger inn mot noe som endelig bare er m i rkt, m i rkt, sikkert kj i lig, og stille. Ikke helt stille: svakt som bordklokken fra et forgangent t rhundre, rislingen av en bekk. Der skulle du gjerne avkj i lt deg, tenker du, mens du b i rster sand fra fots i lene f i r du setter dem p i h i ndkleet. Om du pr i vde t kaste en sm i stein eller et sneglehus ned bak de svarte glassene, s i ville det v i re likegyldig, det ville bare bli sugd inn i gravitasjonsfeltene og brenne opp. Men du kan ikke se etter. N i r du stirrer mot de svarte solbrillene, ser du bare ditt eget forminskede, litt fordreide, bl i lige speilbilde, som fra vinduene i en skyskaper hvor du ikke har noe t gj i re.

M ADEMOISELLE X ... trodde at ingenting eksisterte mer, at verden var g i tt under, men selv kunne hun ikke d i , unntatt ved ild. Hun pr i vde flere ganger t brenne seg selv.

DE STO OG S i P i AVTRYKK av b i lgeslag s i gamle at ingen noensinne kan ha h i rt dem, sm i b i lger som vasket mot en mudderstrand lenge f i r mennesket og dets t re overhodet eksisterte; stranden ble siden forsteinet med sporet etter krusningene n i yaktig avtegnet. Og han ble redd og glad av en tanke han ikke helt forsto selv, eller snarere en anelse, av at det stumme de s i p i ogs i l i ur i rt et sted i henne, og at hun p i en eller annen obskur m i te hadde del i denne undermenneskelige roen.

208

[Page 209]

(Historisk)

MANN OG KJERRING DANSER til bunnfalsk sekkepipe, en straten-
rīðver spretter opp vandreren habengut; det lange hestekraniet peker flir-
ende mot bena dine, som om det allerede, dīð dt og dog besjelet, moret seg
over at du kommer til ïðsnuble i det, sīðrpe full og stinkende av spy som du
sjangler avsted. Utsikt til galger i det fjerne. Alt er līðgn, ondskap og dumhet.

DE RERUM NATURA: Trykk pīð knappen, sīð fyker det en mus ut av
objektivet. Hammeren ser farlig ut, men kan smelles i hodet pīð hvem det
skal vīðre. Nīðr du holder denne her, og trykker noens hīðnd, vil det kjennes
som elektrisk stīðt. Bestikket knekker straks du prīðver ïð spise, det slenger
hit og dit etter hengslene. (Jeg ville bare ta hīðnden din, lett, og kjenne at
den svarte, og siden holde munn, men det blir aldri noe av i virkeligheten.)
Gummifrosken hopper nīðr du klemmer. Terningene viser alltid seks. Fyr-
stikkene smeller. Blekkflekken pīð kjolen forsvinner. Og det fins fluer, hveps
og mange andre insekter av plast, overalt og alltid.

(Historisk)

VED SIDEN AV ble det funnet en halvspist, forkullet kylling pīð en taller-
ken. Den syke gutten, som līð i tresengen i bakrommet til juveliðrens butikk,
ble glemt i panikken.

FORTIÐRING | 209

[Page 210]

SOM ET OVERDIMENSJONERT GLASS VANN, pīð stīðrelse med en
blomsterpotte, men fylt med klar olje som forstīðrrer hīðnden din, rynkene
i den (du er sannsynligvis en olding) hvis du holder den pīð baksiden, men
du gjīð ikke det, du er ikke til stede. En hvitlig, langtrukken, spiss flamme,
rīðd som rīðdt hīðr ytterst, ut fra den tunne veken som ligger og flyter, tykk
som et tau, som en hestetom omtrent. Lampen stīðr og lyser i et rom uten
mīðbler, uten vinduer, med vegger av stein, eller pusset mur, hvor det kan-
skje er risset inn eller skrevet noe: ïðkenavn, kodeord, slibrighter, datoer.
Hvis du kunne līðfte lampen og holde den tett inntil veggen, ville du kunne
skjelne noe av det skrevne, men armene dine er makteslīðse som disse fast-
monterte hanskene til arbeid i lufttette, sterile glassbokser i laboratorier;
noen, en annen, mīð stikke hendene i dem for at de skal rīðre seg, du fīðr
aldri vite hva som stīðr skrevet pīð veggene, om det stīðr noe der i det hele
tatt, om navnet hans eller hennes skulle finnes der, eller ikke. Men det pip-
ler kanskje litt fuktighet nedover murene, sīð en som var stengt inne der og
tīðrstet, kunne slikke veggen, slikke blindt over innskriftene, vīðre fullsten-
dig utmagret og utmattet, bare raspe rovgrisk etter vann, vann, ikke ordet
vann, fullstendig slīðv og likegyldig overfor alle ord og tegn. Men det er
ingen der, lampen brenner til ingen nytte, i det tomme rommet; det kunne
like gjerne ligget i mīðrke. Det ligger i mīðrke.

210

[Page 211]

KLAGE

[Page 212]

[No text detected]

[Page 213]

S MERTEN, enkel som en stein, komplisert som et lyn. Det er natt. Det
skriker. Den bukoliste natten etter at fliðytene har stilnet. I mīðneslyset, pīð
sletten utenfor bymuren, det skimrende hvite saueansiktet hans med en
apes intelligens og et menneskes stemme, hes av redsel. (Beroligende arka-
isme.)

D ET PLUTSELIGE MÅRKET i august, det gjør meg alltid like vemondig. Det overrasker hvert år. Trærne svartner og blir sekkeaktige, tente lamper eser inne i husene, ansikter kretser rundt dem, synlige, for gardinene er ennå trukket fra, som for å holde på det siste, bli grinnende lyset over åsen.

Jeg kunne fortelle hva som hendte meg denne sommeren, men jeg vil ikke. Det kunne vi re historien om et skjellsettende målte, en forelskelse, kanskje, eller tvertimot en bilulykke (det tungt lastede kjøreretnet, tretten etter en lang dag bak rattet, et øyeblikks døsighet) som forandret livet drastisk for meg selv eller noen andre; men nei, det var ikke dit, jeg forteller ingenting. For dette skal bare handle om mårket i august, om hvordan asfalten skinner grøtt, med noen svarte flekker etter ufordampet regnvann, under gatelykten. Det som hendte meg skal forblive ukjent for deg, på samme målte som det indre av komposthaugen, der, i et hjørne av den hagen jeg nøy betrakter, ukjent som det der nede, hvor biller og larver borer seg gjennom den fete, klisne jorden, på vei til eller fra noe vi ikke-larver aldri skal finne kjennskap til. Rundt glasset, i varmestrikingen fra gatelykten, sjever en glissen sverm av andre insekter (skyggen av de tynde kroppene og vingene deres mot glasset, en kort stund, lik trær eller høyder tiltrakket av et elektrisk klesplagg), de som siden, nøydet virkelig blir høyst, klamer seg til livet ved liksom å trække luften foran varmen fra vindusrutene, (som om de var en pyn-

FORTELLING | 213

[Page 214]
tegnestand, en såkalt uro uten synlige trær, hengt på feil side av glasset), inntil de forsvinner uten at noen legger merke til det.

FLYDRØNNET BLIR SVAKERE og forsvinner. Fra et av husene lyder hammerslag. En telefon ringer før noen tar den. Helt normale lyder. Alt er rolig her. Og solen lyser på de forbløste restene av bjørkeliv; det er tidlig høst. Likevel er det som man ved å anspenne seg til det ytterste kan høre en annen lyd, under sjiktet av harmløs, vederheftig hverdagslighet: en forferdelig larm, en mårkets musikk, et de profundis som av dundrende jernplater eller bomberomsdører som smelles igjen, larmen fra et inferno under den trivielle dagen. Men det er ikke bare lydene av militær og paramilitær virksomhet, av offentlig og privat vold, av tortur og terror som synes inneholdt i dette så å si tilslitte auditive fenomenet, nei, kanskje ikke en slik stakkato støy i det hele tatt, men noe som ligner en fjern, veldig eksplosjon, langsom og tidkrevende som evolusjonen av en dyreart, ja, liksom det faktisk, hvis man bare lyttet oppmerksomt nok, var mulig å høre selve verdens galskap.

ET FORDSUM SENTER for religiøs vekkelse. Ett av miraklenes museum, hvor en himmelsk hørskare av krykker, stokker og staver sto oppstilt langs veggene, sammen med et par rullestoler av den gammeldagse kurvsete-typen, pluss en vogn av tre, som en sterkt invalid var blitt trukket rundt i, av en slekning, visstnok, en trofast slekning. Antigravitasjonsredskap av ymse slag, grenede krykker med puter for armhulene (av den typen suspekte krypinger i gamle filmer alltid humper omkring med), et rikt utvalg av de mer moderne albuekorte krykkene i både tre og metall, noen innstillbare ved hjelp av skruer, hvis slark forvirring bidrar til

214

[Page 215]
en klikkende lyd nøydet man bruker dem, omtrent som å slå av og på en bryter hele tiden. Dessuten et stort assortiment av stokker (ordet *stakkar* visstnok fra *stokk*), noen tydelig hjemmelagde, nøyrmest av typen vandringsstav, slike

man gøyde i fjellet med, mange vanlige spasjørstokker av lyst eller mørkt tre, som regel lakkerte, i en sylinder med doppsko og høyndtak av silv, sannsynligvis en gang krammet av en behansket grosserierhendt eller noe lignende. Og samtlige gjenstander i dette museet altså skjenket av de eks-lidende etter en mirakuløs og momentan helbredelse, nøy overflidige, prinsipielt sett, som isbrodder i en blomstereng.

Men de virket ikke bare museale og evig forlatte. Det var som om de utgjorde et slags ubrukt forryd, et beredskapslager med krykker for stadig nye flokker av invalide (tilogmed de ufridde, handicappede fostre, eller rettere sagt, siden det ikke finnes noe egentlig handicap tilfeldig i dselen: med en fremtid som krypplinger), som i en depresjonstids suppekjø, krypende, vakkende frem for tilfeldig tildelt sin krykke og sin skjebe, her er ditt liv, man blir sylinder i hendene til begynne med, men siden kommer tristilne, det blir en vane, for resten av livet, med forbehold om mirakler. Og nøy man gøyde på stranden blir det to rekker små runde hull etter krykkene, som nøy man skal sylinder fri fra i rader (kunsten til å vende alt til det positive: en mann som gøyde på krykker over et jordstykke, og en annen, syngende, som tilfølger etter og sylinder i gropene), ved siden av fotsporene, hva enten de lages av bare tilfølter eller ei. Hele kohorter av krykker og stokker plantet ved siden av hverandre i sanden på en strand, som om alle de elendige og forpinte hadde satt tegnet på alfabet av krykker, *signifying nothing?*) sin jordiske ulykke fra seg, etter tur, og vasset ut i vannet, eller de hadde, for den saks skyld, gøytt på det, gøytt sin vei, blitt mindre og mindre mot kimmingen, til slutt skumret for alltid, mens krykkenes skygger ble lengre og lengre og til slutt skumret inn i nattemørket, og du, som sto igjen i denne verden, på denne stranden, med dine plager, ikke lenger kunne se dem.

FORTSATT | 215

[Page 216]

HVIS DET BARE hadde vist til å føle seg frem i blinde, som den kvelden: Knivene i kjøkkenkuffen ennå varme etter oppvasken, på porthøyndtaket et vistt bjørkeliv som falt av da han øpnet og gikk.

DU KAN HØRE SUSET av rennende vann, på avstand, under en bro for eksempel, i mørket. Melken suser ikke noe sted. Den er knyttet til kroppen, ikke til landskapet. Drikke melk og tenke på kalk, hvordan ditt eget skelett ble sugd ut av morsbrystet med melken, et statuarisk bryst, et lisbrukket fragment uten ansikt som nøyde et skelett. Halleluja. Fett, sukker, kalk: Drikk dette. Halleluja. Musikken av sandpapir mot knoklene har for lengst stemt i, den tar ingen pause, den blir en vane, til slutt hører du den bare nøy lyden av de andres stemmer blir litest ned i det du kan kalte nattens skuffer, blant rotet av drømmesom ikke angøyde deg. Til slutt forkakes og bli støy, støyv på ikke nøyrmere angitt vei, på et uvisst tidspunkt e.Kr., eller f., steril bestøyning, støy som reiser seg nøyde noen gøyde eller kjører forbi, legger seg til ro igjen nøyde har gøytt eller kjører forbi, reiser seg og legger seg, blandet med blomsterstøy om sommeren, litt etter litt bøyret vekk på de reisendes kløyde og i lungene deres, til slutt fullkomment integrert i samfunnets generelle støy, innlemmet i støyvets demokrati, ikke til å skille fra for eksempel støyvet på toppsnittet av bøykene i en bokhylle, bøyker hvor ordet øystøyv stasjonert forekommer, støy og venter på øystøyv bli lest av mulige fremtidige leser, som ennå bare suger melk fra brystet, og ikke forbinder noe som helst med ordet øystøyv, som like gjerne kan vise en hvilkensomhelst meningsløs fonemisk clusterklang, like gjerne øystøyvøystøyv, eller øystøyvøystøyv, eller øystøyvøystøyv, nesten like fritt for semantikk som støyvet selv. Fred med ditt støyv, som det heter.

DERSOM KNOKLENE bare var brikker i et spill, og vi, kjeie og leie av alle de innfliktede, formidelsløse reglene, kunne feie dem av brettet med en nonchalant gestus (et innslag av lett komedie), og si Når gjer vi og drikker oss fulle; eller dets labyrinthiske sterilitet kunne byttes ut med et annet, sunnere et, hvor brettet var av jord, og brikkene blomster med forskjellig farve og form, til plantes om ved hvert nytt trekk, med en liten hagespade; et langsomt, forsonlig spill, på grensen mot det tilfeldige, som når blir bligene figurer med seg flytende ting og legger dem fra seg i spredt orden på stranden; ingen spiller mot ingen, ingen taper og ingen vinner, ingen begynnelses og ingen slutt. Og vi kunne forlate det organiske spillet når som helst, la plantene skyte knopper og spre seg, la brettet gro til med ugress inntil fullkommen kamuflasje. Da kunne det godt ligge en liten knokkelsamling i bakken under, skjelettet av en krake eller rotte eller noe slikt; det ville ikke gjøre noe, liksom ingen kjenner smaken når en dyd svane røtner i en sjø med drikkevann, og vannet virker like klart når det lyser i glasset på kjenbordet, kjemlig og rent.

JEG SKREV for å makte noen, men du hadde en annens tilmodighet, du kom ikke.

SMERTENES SPINDELVEV vokser i kroppen, eller er det sinnet, gressene er selvsagt uklare, en levende vev som spirer under huden, hardner til sivlvetriader, noen syr, broderer, flittig, et komplisert mønster du ikke forstår, et bur som lukkes og krymper. Du er ingen sangfugl, du er bare smertens laboratorierotte. Buret blir hele tiden mindre, men det er alltid plass til deg. Og du tenker at det fins ikke noe mønster mellom smertefjelser, som når to

FORTIDSRING | 217

[Page 218]

fakkeltog for den samme gode sak kommer fra hver sin gate og glir over i hverandre på et torv, det fins ikke noe egentlig smertenes fellesskap, din egen lidelse synes utilgjengelig for den andre og vice versa; du er deportert til et livløsst sted uten oksygen, hvor du likevel puster, du blir kvalt, men du puster, skjært du kan ikke snakke; ordene, som en gang hadde en slik mirakuløs virkning, hvirvler bort blant mørkeaktig sviende sand og støv, brennes av blafrrende istapper, tilarker ut på en slette av stein uten spor etter den som trærster.

MAN KUNNE KALLE DETTE MØRKET prenatalt, men betegnelsen er strengt tatt misvisende, ettersom det ikke dreier seg om fostertilstandens mørke (men kanskje kan fosteret, på et visst trinn av organdifferensering, etter at iltynene er utviklet, også skimte lys gjennom huden i morens mave, slik man kan se lys gjennom et trommeskinn, i hvertfall sterkt lys, for eksempel når den gravide ligger på ryggen og soler seg om sommeren); altså, ikke mørket fra zygotens begynnende celledeling og opp gjennom de mange fosterstadiene med de mange greske og latinske betegnelsene, men noe mer radikalt, som når et visst tidsrom er blitt totalt mørklagt i erindringen, og det er som om man aldri skulle opplevd det, og man har faktisk ikke opplevd det, fordi det er mørket fra en tid da man ikke eksisterte, ikke engang som figurer skisse til et menneske, et menneske som for eksempel aldri kunne ha opplevd de store germanerflokkene som gikk over den islagte Rhinen og trengte inn i Gallia nyttarsaften 406 (og således beredte veien for visigoternes konge, Alarik, som i 410 skulle inta Roma, noe som i sin tur pekte henimot det vestromerske rikets fall), ganske enkelt fordi man ikke var figurer; dette mørket er det det gjelder.

218

[Page 219]

ALLTID DENNE FØRSTELSEN av at det var noe annet som skulle vi fårt sagt, et minne om en tanke, noe viktig, en glemt gledes ansiktstrekk som mumie i en kiste det bare er én énspne, eller et vakkert instrument i en kasse, liksom ikke alle kassene var tomme, og hele orkesteret besto av bare tomme kasser, og alle stolene i salen var tomme, bortsett fra et lite dyr, en røyksskatt eller et ekorn, som piler frem og tilbake over de velurtrukne setene og ryggstørene, hvilestilist, som en impuls fra et punkt på huden til hjernen og tilbake igjen.

EN HØYSTDAG, til fots gjennom det nesten ubebodde industrilandskapet. Luktene av diesel, tjørre og vettjord, og smøre kulete bakketopper med høyaktig, gulbrunt gress hvor regndrikkene perlet seg. Jernbaneskinner gled, svakt lysende, inn i mørke haller. Foran broen over en skitten bekk hang en jernport på skjeve, med nettingveven halvveis tilrett vakk av rust, som en utvasket gammel tekst. Vinden løftet en hvit plastsekk, den raslet mot sanden før den ble liggende stille, flyttet noen desimeter. Langt borte svingte en kran lydløst. Nok bare én se langs sporet, se at ingen var der, ingen mat, ingen sivvn, ingen vikenhet. Tomme tanker i luften. Én ha vært bare noe som ser, fjernt fra sin egen larm. Men det énvet er umulig. Og det kjenner ikke gleden ved én forestille seg at alt det sitter fast i er borte.

INGEN TREKKFUGLER. En hvit hest med en storhjulet trille etter seg har nettopp kommet inn i synsfeltet, på den flate, sandgule veien forbi slottet, eller herregården, der den ligger nesten innvokst i en stor lund med høyaktige og vissenbrune løvtrær. De høyeste greinene, på vei til øvre bli helt bare, peker i retning av det grønne, dyneaktig nedhengende skylaget, som ligger utbredt over hele himmelen: en grønvinrsdag med den avventende, svevende

FORTSETNING | 219

[Page 220]

stillheten mens det ennå ikke regner. Det mørke vinteret sted ute på en stor hede. Inne mellom trærne aner man de mørkeste tynnehvelvene i en steinbro, og når man kommer nærmere nok, vil man høre vannet vaske helt langs brokarene, kanskje vil man få et glimt av en ørret, et sted, for lengst død, som alle de andre fiskene, hjortedryrene i skogen, løvet på trærne, billene som eter seg gjennom husets treverk med knoppende kjever, eller gjennom forrådene av mel og saltet mat, lydløst, bare akkompagnert av innestengte fluers summing mot vindusglassene. Men dette er ennå på lang avstand, og en blekgul, tynnlignende bygning rager opp med sine mange vinduer og sitt svarte mansardtak, med klokkehus og vingerhaner i verdst på spiret. Kyrne som gresser ved siden av veien er smøre og utsydelige. Stedet heter ingenting, de som bor der heter ingenting. Ihvertfall ikke for deg. Alt er bare énde og vakkert og veldig lenge siden. Du er ikke født. Du kjenner ikke den hvinende hvite smertens laboratorium nærligere deg til grensen av det mulige lenger. Der du ikke er, er det godt én vinter, om så bare i et bilde.

I DAG, i slutten av oktober, fant jeg dette innskrumpede eplet, bitte lite og rynkete som en oldings testikkel. Det minner om tomme idrettsasser i regn, mens det mørkner, og lukten av urin på betong, og henslengte pappbegre med rester av ketchupflekkede pommes frites.

TENK DEG SUBBINGEN av lørene over nælefiltene, knirkene i kurvstolen, dine ensomme kreml, og så videre, som en art pausesignaler mellom generasjonen før og generasjonen etter deg.

220

[Page 221]

Så VAR DET IKKE kaotisk og uoverskuelig mer, det krymper, forenklet til førlelsen av en glatt, konkret bryter under høyden, en bryter med mulig-

heten til i $\frac{1}{2}$ tenne lys, et prismatisk-dansant lys, utringet-festlig, eller kan-ske bare festlig, amusant, som det heter, men i alle fall, i ufattelig mange saler og salonger, inne i berget, forestilte jeg meg, et slags luksuriøst til-fluksrom med de stiørlste muligheter. Granitt. Med ett fikk jeg en nagende fornemmelse av at lysbryteren jeg kjente under fingertuppene var, ikke av plast, men av granitt, uten noen som helst striømfirrende forbindelse med lamper eller lyskilder av noe slag, bare en stein knyttet til andre steiner i et dødt nettverk, liksom av riøtne strikker eller visne plantefibre, avklippet høyre som aldri kunne settes på et talende hode igjen.

DU KAN FANTASERE om den, men selv døren finnes ikke, den ekstreme sikkerhetsanordningen, en indre kodeliøs av knokler som skulle øppnes automatisk når kraftutfoldelsen i smerten ble for sterkt, slik at den aller siste døren gled opp av seg selv.

TO BRUTTE STRØMLER av gjenskinn fra fasetteringen i vannglasset, den ene litt sterkere enn den andre, begge i brølve bevegelse fra tid til annen, og disse strømlene lenge uforståelige, inntil blikket, lik et virrende insekt gjennom siøvnens varmedis, fant gardinen, eller glippen mellom gardinen og vinduskarmen, hvor en sterkt lysstrime stangt seg inn, og dermed vinden, sommervinden som fikk stoffet til å blafre, slik at refleksene i det halvtomme glasset på nattbordet forandret farve, intensitet og bredde før de midlertidig slo seg til ro igjen. Det mistet ha viktigrt lyset som vekket meg, lyset og smertene, i det billige pensjonatværelset som jeg ikke engang husket

FORTØRING | 221

[Page 222]

hva var, hvor var, da og der. Men det som sto fullkommen distinkt midt i den viktigrt bevisstheten, var fuglekitteret, den morgenens fuglekitter. Spurver. Fordi armbiøndsuret viste fire, fordi det fantes et enormt rom av nattestillhet der ute, hang fuglekitteret som en skinnende, pilende fiskestom i luften; siden fikk jeg det for meg at fugleflokken vokste ut av bakken lik et tre, eller spratt ut av kvistene på trærne som knopper, med et brølitt pip, kvitelyden, et svevende tre av fugler, bak de mørkebrune, uvaskede gardinene. Paradiset var der ute. Ikke et paradis du kom til. Eller fra. Ikke et du kunne se; et paradis du bare kunne *høyre*. Og det gjaldt å la viktigre å se etter. På det tidspunktet allerede herjet viktigken igjen; den førlesen av, ikke å viktigre i helvete, men å *viktigre* et helvete helt alene, omgitt av det blomstrende og spirende paradiset.

ÅRSTE den store chiffonøren dekket av størv. Midt på den store øppne flaten står en flue, med kroppen lent litt tilbake og vingene pekende ut i viktigret. Den har viktigrt dør i flere mørkere neder. Jeg husker den fra da skjørene bygde reir i bjørketreet utenfor vinduet. Nå er vi i august. Vi. Fluer står der og angir et presist punkt: akkurat dit kom den først det var slutt.

Den er omgitt av en slags seremoniell stillhet. En høytidens flue? Som i et teater uten forsteppe (av typen intimscene), like først stykket skal begynne, og hovedrolleinnehaveren har satt seg på en stol i proscenium. Han sitter stille. Snart faller den førsteste replikken. Det virker som om lyskasteren som er rettet mot ansiktet hans allerede har sagt alt. Stykket kunne godt slutte der.

[Page 223]

AVLØSNING
Roman

[Page 224]

(The image is a blank page; no text is present.)

[Page 225]

En uro, en liten nervøs rykning i lyset (eller i mørket), kan man kalle det, en luftning ringer gardinens fliker og slipper inn den matte glansen fra sommernattem, det blaffer slik av og til, en smal strime som gaper og forsvinner i litt et par sekunder, så er midlertidig mørke, før et nytt blaff og et nytt mørke; det hender hver gang trekken (for han har med hensikt, på grunn av den sterke varmen, latt det være gjennomtrekk) i håpner glipen mellom gardinene, de flagrer og buler (lik et sceneteppe når skuespillere eller scenearbeidere haster forbi på baksiden av det) før de etter henger relativt ubevegelig i sine skjørtaktige folder. Et skjørt med lang splitt og hele verden gjemt bak det. Det er, i prinsippet, bare et håpne dørren og begynne å for å finne alt, absolutt alt.

Det er mørkt. Han ligger i mørket, nesten uregelmessig, uregelmessig på vei mot hvilen og sivnen. Han har vent seg til det, er venn med det, mørkets venn, det korte tidsrommet av mørke etter at gardinene er trukket for, men før han tenner leselampen. Forutsatt at alt står på sin vante plass kan han forflytte seg, slik han nettopp har gjort, med en viss sikkerhet, over gulvet fra vinduet til sengen. Forresten er dette ikke et virkelig nattemørke, bare en halvdunkel skumring; fremdeles skinner det blankt og brennende av solreflekser i høyblokkenes øverste vinduer, mens mørket, eller halvmørket, eller skyggen, tetner til nedenfor, og stiger (vet han) langsomt oppover etasjene, fra vindusrekke til vindusrekke, som oppover en mørkestav: snart fullt. I kveld kom han inn i husets lukt som en gjest, og han kjener den betryggende, metalliske dunsten av geværrolje igjen; det står innenfor rekkevidde fra sengen, som vanlig, skarpladd, som vanlig. Han er forberedt. Det eneste usikkerhetsmomentet er at patronene er omrent halvparten så gamle som han selv, med andre ord mangeofører? i ør. Kanskje blir han også rødt til ørene når nye. Men hvis de aldri blir avfyrt, før han ingen glede av dem, og pengene er bortkastet.

Natten inne like varm som dagen ute. Det kunne blitt sjølen. Angrer han? Han vet ikke. Vel fremme kunne han kjøpt en pakke kjeks (han mørke

AVLIGSNING | 225

[Page 226]

bare bli til dem opp litt i munnen først) og en flaske brus i kiosken, før han la ut på den mørkysommelige ferden ned mot stranden, der han kunne sitte i gresset, med jakken og stokkene ved siden av seg, og opprettede skjortermer, kunne spist kjeksen og drukket brusen, langsomt og nyttende, mens han betraktet bølgene som rullet inn, og kjente vinden i høyret, eller rettere sagt mot issen, lukten av salt, jod og røtten tang. Han husker forrige gang han var ved sjøen, for omkring ti år siden mørkt da han så noe (for det er som om mangelen på strupe hos ham er blitt kompensert av et godt syn), noe som først lignet en flaske (post?), deretter en sigarkasse, drivende innover med på landsvinden, men som endelig forvandlet seg til en trekloss, ganske enkelt, en vasstrukken trekloss som til slutt ble liggende og skubbe mot fjæresteinene i takt med bølgene, uten noe som helst budskap, glatt, ikke engang med lurvekant etter sagen som hadde kappet den over. Han husker hvilken lise det var å sitte og betrakte den ubetydige gjenstanden som duppet innover mot stranden, denne følelsen av at bare man venter lenge nok, kommer noe flytende, noe menings- og betydningsløst, gjerne det, men noe, noe kommer flytende, drivende, rekende, en kloss, det er bare ør vente, tenker han, det er ham, han er en trekloss som kakker mot fjæresteinene en sommerdag for ti år siden. Nei. Det er han ikke. Han lever. Han sitter og ser på treklossen i vannet.

Nei. Han satt og sittet på stranden i vannet for ti meter siden. Eller for treog-sytti meter siden. På stranden. Hjemmenden opp langs litt rene hennes, under kjolen, og sittet videre, nei, ikke det, tenker han, men han kunne se lysflekkene fra en seilbåt forflytte seg gjennom kvistene og bladverket, forsvinne et sekund og komme til syne igjen, ulidelig langsomt, og kjenne den sure lukten av svartsvide påsler fra bålet etter verst i fjordrebeltet (på det tidspunktet bare en rødorange glohaug hvori, med ujevne mellomrom, vedrester knallat mens de spredde et dryss av hvirvlende gnister), og han er glad for at den tiden er over.

Nei, det er han ikke. For eksempel en epleskrott, eller en hvilkensomhelst frukt eller grønnsak som røtter, den rynkes og forvrider og skrumper inn, slik menneskekroppen rynkes og forvrider og skrumper mer og mer inn med stigende alder, liksom det minste felles multiplum for frukter (eller grønnsaker) og mennesker bare kom til syne i forfallet, tenker han. Han svetter,

226

[Page 227]

sittelig på ryggen, en trøye, klissen svette som sirup mot huden. Noe han leste en gang, om en kunstner som hadde hengt opp en lang rekke hvitmalte bananer i et slags stativ på veggen, alle sammen like, og alle kunstige, unntatt én, og ettersom kunstnerens utstilling skred frem begynte en av bananene å røte, den ekte, selvligelig, som dermed hadde avslørt seg, mens de andre, de kunstige, selvligelig, var like hvite og fine. Nei, ikke sjeldent i dag. Hvor lenge siden forrige gang? Omkring fire meter neder. Alt sitt fire meter neder siden sist han var ute av huset. Et viktigstykke hver gang. Men verdt det. Aldri om vinteren, det er for farlig. Men en formidabel opplevelse etter den samme utsikten i fire meter neder eller et halvt meter. I grunnen likegyldig hva han ser, bare det er noe annet.

Sant nok, ikke i kikkerten: et gyroskopisk bevegelig aluminiumsrør, montert på en solid stang, en plattform til å stå på på, og en spalte til mynten (man ser ingenting, det vet han, først man har betalt); pengestykket, skranglende ned i boksen, er et plutselig aha som én pner for noe helt nytt og utenkt, og lar det stå klart frem, forstyrret, indiskret nøyrt, mot betaling; han forestiller seg en blind mann med skranglende blikkeske på maven, han meter hele tiden putte en mynt i den for å få se noen minutter, stadig nye mynter, og hver gang strømmen av småpenger tar slutt, er han fullstendig blind inntil neste stykke skillemynt kan skaffes til veie; det er ikke gratis å se, det legger seg opp som gjeld, og han ler dempet for seg selv, i meterkret, ved tanken, heldigvis er det ingen der som kan høre den kikete, hikstende fresingen en strupeliggars latter er). Nei, ikke kikkerten. For det førsteste ville han ha stått altfor usikkert på den lille plattformen (nøyrmest et stigtrinn), og for det andre ville han antagelig vågne for sammensunken og krylrygget til å nøy opp til okularet, og til alt overmålt meter høyde han trolig ha sluppet begge stokkene, eller ihvertfall den ene, for å ikke putte på pengene.

Alt sitt det blotte å leve. Men han fikk ståtte albuene mot et av bordene på terrassen, et slikt utecafébord av hvitlakkert metall som drøyer innen nøytral sløyfe i det, og han fikk sitte på en av disse klappstolene med ryggstøtte, et sammenfoldbart jernskjelllett påsatte tresprosser, han fikk sitte der, hardt og ubekvemt riktignok, i skyggen under en fryssekantet plastparasoll på trykt reklame for en leskedrikk, mens han drakk kaffe og spiste vafler med småbiter og jordbærtsyltetøy (selv om han ikke gjenta hvert ledd i bestillingen for

AVLIGSNING | 227

[Page 228]

den unge piken bak disken tre ganger, og den tredje gangen se hvordan hun

tankelijøst formet ordene med munnen selv, som om hun var buktaler og han buktalerens dukke, og han merket hvor forskrekket og brydd hun ble over den amfibiske, paddeaktige rapingen og kvekkingen hans). En tilgitret vifte summende på disken, den kjørte behagelig, dreie fra side til side, mens han i det tomme lokalet høyerte på klirringen av traller med bestikk og tallerkener fra kjøkknen. Det første som hendte da han kom ut igjen, var at papiret rundt sukkerbitene bløste bort før han fikk krølllet det sammen.

Sengeforleggeren skled ikke i kveld heller, han kunne trygt sette seg og kneppe opp skjorten, langsomt, hver knapp et prosjekt for seg, under de stive og skjelvende fingrene, den littlille, glatte skiven som stadig glipper unna, men han klarte det til slutt, i dag også, selv med all svetten, og uten å se noe sørlig, i mørket, eller halvmørket, eller skyggen; det er en befrielse hver gang han kjenner knappens halsstarrige friksjon mot knapphullet opphøyre, og knappen slipper, med et lite rykk, en seier for hver gang, og deler skjortebrystet stadig mer i to. Når ligger han her, i sengen, i mørket, ved siden av brannmuren. Først noen sterke, dumpe slag mot skorsteinens innside, deretter en rask og rykkvis hvisling, det hele gjentar seg, så følger klampingen når han entrer ned loftstrappen igjen; feieren pleier komme tidlig om morgen, og lydene skriver seg fra den medbragte redskapen: en jernkule hengende i en lenke, og til lenken festet en kvast av elastiske metallspiler, og det mørke våre slik at kulen før kosten til å synke til bunns i pipen, mens kvisten feier vakk sotet idet det hele: kule, lenke og kvast, blir halt opp igjen, mens det mer eller mindre pulveriserte sotlaget drysser ned i kjelleren, hvor det i sin tur mørke skuffes ut gjennom en dertil egnet luke. Men ikke når. Det er om vienen han kommer, vienen og høyden, to ganger i året. Man blir mer nøydsom med underholdningen jo eldre man blir. Han undres på om han kommer til å høre lyden av feieredskapet mer.

Alltid bedre enn fryse, tenker han, men ikke godt ennå svette. Han kunne se den nesten i sin helhet fra der han satt, under parasollen på kaféterrassen, kartografisk, i fugleperspektiv, og den så ikke ut som den hadde vokst fra sjøsiden og oppover, slik den, gjennom århundrene, vitterlig har gjort, men som den i form av en treg, matt glassmasse hadde flytt ned langs dalbunnen og størtet på sletten foran havet, hvor han gjennom varmedisen

228

[Page 229]

kunne skimte en mengde små, hvite, og tilsynelatende ubevegelige seil mellom buktens grønnsakte landmasser; bare hvis han stirret standhaftig på en av dem kunne han registrere hvordan avstanden mellom båten og for eksempel en av årene stadig minket, inntil seilet ble borte bak den.

Når er det mørkt. Og likevel ikke helt mørkt, for lyset slipper ennå gjennom gardinen, bryr gjennom den smale glipen i midten (men bare noen centimeter, og på hver side av den lysende spalten avtegner faldene seg som tykke, mørke streker, som stedsvis smalner av der stoffet blir vridd innover eller utover) og gjennom selve tekstilet, der det egentlige mørksteret (stilserte klovner, sjøliker, sirkushester og elefanter som gjentar seg med jevn mellomrom) nesten er blitt usynlig, liksom det var helt utvasket. Til gjengjeld ser du når noe som ikke synes så godt til vanlig, sårlig ikke når det er lytt i rommet og mørkt ute (mens det når er mørkt i rommet og lytt ute), nemlig en antydning av velen, alle de kryssende trikkedene som til sammen utgjør gardinen, omtrent slik du kan se det når noen trekker en trikkye over hodet på deg, og du stritter imot, og du ser lys gjennom stoffet i plagget, men ikke hva som er utenfor, og det blir et avtrykk av pusten din, og når hodet endelig er dratt (med makt) gjennom halsen påningen kan du kjenne det som en viktig flekk et sted på brystet. Du glemmer den snart, og når du kommer på den igjen, er den borte.

Ikke helt mī̄rkt, men et slags mī̄rke ble det, etter at hun trykket tomfingeren med den lange, rī̄de neglen mot bryteren (som ligner en kort, rund nese, den blir litt lengre nī̄r lampen slukkes), etter at hun lukket boken og lente seg over deg, slik at det hvite perlekjedet falt ned i halsgropen din, det var kaldt og kilte, og hun mī̄tte holde det oppe med den andre hī̄nden mens hun la kinnet inntil ditt, og du kjente lukten av parfyme, og en svak dunst av dagens middag (fī̄rikīl, med den kvalmende, sī̄rpete, grī̄hvite konsistensen, de seige, bruskaktige kī̄ttslintrene og de harde pepperkornene som synes ī̄ eksplodere i munnen lik kinaputter av smak nī̄r du biter dem over; du kan ikke la vī̄re, enda du alltid fī̄r beskjed om ī̄ spytte dem ut og legge dem pī̄ kanten av tallerkenen); dunst av fī̄rikīl, altsī̄, fra hī̄ret og klīrne. Hvis hun hadde gī̄tt med pī̄ ī̄la da dī̄ren stī̄ pī̄ glī̄tt, ville det falt litt lys inn fra stuen, men hun gī̄r ikke med pī̄ det, hun sier at du mī̄ venne deg til ī̄ vī̄re alene i mī̄rket, ellers vil du aldri venne deg til det, du

AVLĪ̄SNING | 229

[Page 230]

som alt har gī̄tt to ī̄r pī̄ skolen, og det fins ikke noe farlig i mī̄rket; altsī̄ kommer det ikke noe lys fra stuen, bare litt fra vinduet.

Du skal konstruere maskinen. Den blir kanskje ferdig allerede i morgen, i det minste i overmorgen. Selvfīlgelig kunne du trene pī̄ ī̄hoppe sī̄ langt ut pī̄ gulvet at den ville bli overflī̄dig, tenker du, men det forekommer deg umulig, du som ikke engang fī̄r vī̄re med i gymnastikktimene; altsī̄ mī̄ du konstruere maskinen. Det nytter ikke ī̄ tenke pī̄ at alt er nī̄yaktig slik det er nī̄r det er lyst; hun tror kanskje pī̄ det selv, kanskje ikke, men det er i alle fall uriktig, for mī̄rket tar plass, det fyller opp, og da mī̄ det vī̄re noe i det, slik for eksempel en skuff er full av sī̄lvtȳ, eller jorden er full av smī̄ kryp som forsvinner i all hast nī̄r man lī̄fter opp en rī̄tten planke, selv om mī̄rket kanskje kunne tenkes ī̄ vī̄re tomt som en ballong, en ballong full av svart luft. Men i alle fall griper den samme skrekken deg hver gang du skal sette de bare fī̄ttene ned foran sengen (pī̄ sengeforleggeren med den buksekledde musen), for i rommet mellom gulvet og sengebunnen er det plass til noe, det er plass til magre, knoklete armer med lange, harde fingre (eller klīr) som kan strekke seg ut og knipe til rundt anklene dine slik tanter gjī̄r nī̄r de skal kjenne hvor tynn du er (fingrene deres strammer seg rundt benet som et fotjern for straffanger, en kort stund, fī̄r de slipper), men dette vil ikke slippe, det vil holde deg tilbake, brī̄tt og fast, slik at du ramler hodestups forover nī̄r du stī̄ opp, og deretter vil det dra deg innover, inn i mī̄rket under sengen, og du tī̄r ikke tenke pī̄ hva som vil skje der, du begynner ī̄ svette inne i hendene bare du kommer pī̄ det, du mī̄ gni hī̄ndflatene mot dynetrekket; forresten er det varmt i alle fall, det er kanskje bare derfor du svetter, fordi det ennī̄r er sommer. En slags feiemaskin, med to lange armer, omtrent som en hummer, men armene skal ikke ende i klosakser, de skal ende i to store, roterende stī̄lbī̄rster, og armene selv skal vī̄re bevegelige, slik at bī̄rstene kommer til overalt under sengen, og hvis bī̄rstene virkelig finner noe, og feier det ubarmhjertig til seg slik veivesenets maskiner feier opp sand om vī̄ren, sī̄ vil maskinen ī̄pne et digert gap og sluke det, stenge det fullstendig rī̄mningsikkert inne i sitt blanke stī̄lskrog, bī̄rstene vil stanse og et rī̄dt lys pī̄ toppen av maskinen vil begynne ī̄ blinke samtidig som en liten klokke (omtrent som en bjelle pī̄ julreet) vil begynne ī̄ klinge. Da er det pī̄ tide ī̄ ringe politiet for at de skal komme og hente det som er inni, men i mellomtiden gjelder det ī̄

230

[Page 231]

passe pī̄ sī̄ ingen i vanvare eller av nysgjerrighet ī̄pner luken i fronten, slik

at det slipper ut igjen, og politiet ankommer til ingen nytte; men nūr de fīrst har tatt det du nūr med īkalle et uhyre i forvaring, sī kan du kanskje fī se det, nede i en slags dyregrav (som i den utenlandske byen der to levende bjīrner holdes fanget dypt nede i en sirkelrund grav av betong, og man kan ikke pī dem fra kanten, mens de kravler snerrende over steiner og nedslitte trestammer fulle av klommer) hvorfra det ikke kan nūr deg, tenker du, det er avmekting med all sin gru, og kanskje vil du kunne pirke i det med en lang pekestokk, eller en skistav, og nūr det ynker seg under smerten vil du kunne si at det bare har fītt som fortjent, hverken mer eller mindre, og at dets onde makt er brutt, at nūr finnes ingenting under sengen, at heretter er det tomt, og det tomme er det trygge.

Ennī ikke helt mīrkrt, men du aner hvordan lyset der ute (som ikke er solskinn, bare et blekt, ubestemmelig skjīr ingensteds fra) svekkes stadig mer, forskjellen i lyshet fra for litt siden er omrent som mellom en tīrr og en vīt raggssokk, eller, omvendt sett, vīrelset holder pīk īk gro til med mīrke, slik vannpieler i skogen kan gro til med gress, siv og grīnske, dette kan du kalle svartske, rommet gror til med svartske, men ennī slipper lys inn gjennom gardinene, sīrlig fra glipen i midten.

Det er sommer, men det blir tidligere mīrkrt nūr. Kanskje kunne du, hvis du var stille nok, stī opp og titte ut gjennom vinduet (for bak vinduet mīr det fremdeles vīre dag, eller rettere sagt, det som stīr igjen av den er en del av dagen (sen kveld) du ikke har adgang til, du mī i tilfelle nīye deg med īk se pī den slik du ser pī et uoppnīelig dyrt modellfly i et butikkvindu), slik du sī gjennom sykehusvinduet, da de gikk, etter visittiden, uten īk snu seg. De visste ikke at du sto der og stirret, de lot til īk snakke sammen, de gestikulerte av og til, og īn gang stanset de faktisk og sīr pīk hverandre, han kastet et blikk tilbake mot den kremgule bygningen (som om han hadde tenkt īk komme tilbake?), men mot inngangen, under deg et sted, ikke mot vinduet hīyt oppe der du sto, og du sīr dem bli mindre og mindre, som brikker fra lommesjakkbrettet, tenker du, fīr de til sist forsvant i en trapp som skrikkdde ned bak en hekk med hvite, runde kuler pīk (men kulene var bare synlige fra vinduet som et blakt slīk). Trappen og hellegangen līk tomme, men du fortsatte īk stirre pīk dem, pīk det tomme, inntil to hvite hatter

AVLISNING | 231

[Page 232]

vugget over hekken, lik papirbīter i sterk strīm, og de to sykepleierskene, med armene i kors og golfjakker over skuldrene, nūrmet seg, til du mīrte trykke nesen hardt mot ruten for īk se dem under deg, og du til slutt sīr dīren (eller egentlig bare den siste tredjedelen av den) slīk igjen bak dem. Men det var fīr dīt, mens foreldrene dine ennīr gikk nedover hellegangen, fīr de forsvant bak hekken, at du tenkte pīk dīden; eller nūrmere bestemt, du forsto at hvis operasjonen ikke ble foretatt, sīr ville du dī. Og det arret du har nīr, som klīr litt under pysjamasjakken, en lang, kraftig linje med mange korte streker pīk tvers, den rīde, oppsvulmede huden, som ligner pīk en glideliks (liksom du kunne īpne og kikke inni), eller bare pīk en grov sīm (du er en sekk noen har sprettet opp og tatt noe ut av og kanskje lagt noe ned i fīr de sydde den igjen), det er dessuten et slags stempel pīk at du er godkjent til īk vīre levende, slik griseskrottene hos slakteren har et blikt stempel som forteller at de er godkjent til īk vīre dīde.

Du kan ikke lenger skjelne trīdene i gardinstoffets vev, og slett ikke mīns-teret (stiliserte klovner, sjīlīver, sirkushester og elefanter som gjentar seg med jevne mellomrom), bare den smale glipen pīk midten har fremdeles en blek avglangs av dag i seg. Hvis du lytter nūye, kan du hīre rumlingen av tallerkener og bestikk mot bunnen av oppvaskkummen, og en radio som stīr lavt pīk, liksom i en annen leilighet. Nūr dere har vīrt pīk tur og kommer sent

hjem, kan du se at noen av vinduene i blokken er mīðrklagte, mens andre er opplyste, og at det gīðr en absolutt grense mellom de som er mīðrklagte og de som er opplyste, og nīðr er det som om de andre rommene i leiligheten, i hele blokken, skulle vīðre sterkt opplyste romskip pīðr vei gjennom det mīðrke kosmos, uendelig fjernt fra jorden, hvor du er igjen, i natten.

Nīðrsomhelst. Ikke noe fysisk, bare forbudet hindrer deg i det. Nīðrsomhelst, for eksempel i det ïðyeblikk lyset fra glipen i gardinen skifter fra blekt gulhvitt til blekt fioletthvitt (det vil si nīðr gateylktene tennes, og det er vel snart), kan du, uten ïð reise deg, ved ïð strekke ut armen og tīðye deg sīðr langt du bare makter, slik at det strammer i arret, finne bryteren (den lille knappen som ligner en rund nese) og trykke den inn, og bli blendet av lyset som ïðyeblikkelig vil fylle lampeskjermen, ansiktet ditt, sengen og en del av rommet. Nīðr orker du ikke mer mīðrke. Nīðr gjīðr du det. Du gjīðr det mens du hīðper at hun ikke uanmeldt vil glīðrte pīðr dīðren for ïð se om du sover, og

232

[Page 233]

fīðr se at du ikke sover, at du tvert om har slīðr pīðr lyset, og komme med et overrasket bebreidende, dypt skuffet utrop og slukke det, nīðr, fīðr maskinen er ferdig. Til ïð begynne med klarer du ikke ïð se ufravendt inn i den glīðrrende sfiðren over hodet ditt, det sviende lyset tvinger deg til ïð blunke og lukke ïðynene, det er som ïð fīðr sīðrpevann i dem, men etterhvert venner du deg til det harde, svimle skinnet, og du tenker at hvis du bare stirrer lenge nok direkte pīðr det, vil du bli blind, fullstendig blind, og dermed vil du ikke lenger se mīðrket, hverken det under sengen eller noe annet mīðrke, det blir likegyldig om lyset stīðr pīðr eller ikke, men du tenker videre, plutselig skrekkslagen, at hvis du blir blind vil du bare se mīðrke og ikke noe annet, i all evighet, det vil vīðre mīðrke ikke bare under sengen, inne i skapene, i krokene, men mīðrke overalt, det samme mīðrket som allerede, det har du sett, ligger i sentrum av ïðyet som et hull i isen, et hull med en blank hinne over, og hvis du blir blind brister denne hinnen, og alt mīðrket som ligger lagret inne i ïðyet, inne i hele hodet, strīðrmer ut i verden og drukner alt.

Kommet til dette forferdelige punktet i tankerekken mīðr du likevel stirre pīðr lyspīðren, for ïð forsikre deg om at du ikke alt er blitt blind, og du ser, ennīðr, en sirkel (lyspīðren) inni en annen sirkel (skermens innside), liksom flytende, som om den ble holdt akkurat der, midt mellom de runde vegen, lik en plomme holdt svevende i et tomt eggeskall, av en ukjent magnetisme eller gravitasjonskraft, og pīðr glassets matte overflate (kondenshvit, som om noen hadde pustet pīðr den og det aldri fordampet igjen, et forsteinet pust) skimter du med de anstrengte ïðynene noen smīðr bokstaver og tall, uforstīðelige, desto mer fordi pīðr tilfeldigvis er skrudd i slik at du ser dem opp-ned; tegnene synes ïð hoppe og flimre, og det virker som det i alt det blendende, melkeaktige finnes omrīðr mīðrkere enn andre, rīðr ykblīðr, kontursvake, uregelmessige flekker, som du vet er sletter, daler og kratere i overflaten, de stīðrste kalles hav (ett av dem, vet du, heter sīðrgar Stillhetens Hav, og et hav uten vann mīðr da ogsiðr vīðre et meget stille hav); disse mīðrke omrīðrene ser fra jorden ut til ïð danne en rudimentiðr skisse av et ansikt, den sīðrkalte Mannen i mīðnen, men du vet, der du gīðr, at i en annen verdensdel kalles den (tilsynelatende) figuren som dannes av de mīðrke omrīðrene Kaninen i mīðnen, og at mīðnsteret av disse omrīðrene egentlig ikke danner noen figur i det hele tatt.

AVLÍÐSNING | 233

[Page 234]

De sover. Ute og leter etter deg? Nei. De sover. Idiotene sover, slīðr du fast. Den er ikke helt full, likevel, den har en smal skygge nederst til venstre

som bryter sirkelen, nøyrmest som om litt av det krittaktig hvite skulle vijre skrapet av (slik et rundt stykke sioporex til en plan flate hvis man gnurer det, bruker det som kritt, mot asfalten) og hadde etterlatt en uregelmessig kant, eller som om hele planeten holdt på å bli gnagd istykker av kosmisk milt (som ville tiltrekkes av mynen slik nattsvermere tiltrekkes av en tent lyspål). Du ser den ihvertfall tydelig, den er ingen flat skive, skygge antyder kuleformen, det virker nesten som du kan se den dreie rundt sin egen akse, på bakgrunn av den tidlige høystens blåsvart himmel, over det ubetygde, uopplyste jordet som du nøyrlig nøyrmest deg. Nøyrlig du flytter blikket fra himmelen, hvor bare noen ytterst stjerner er synlige, ser du, i det disiplinerte, idrettsaktige lyset fra gatelyktene, den samme veikanten som du så tidligere i dag, mens det gulgrønne linjeviraret av strøm og ugress fremdeles kastet lange slagskygger over sanden eller ble avspeilt i sjølepyttene, strømene som vifter en kort stund (gresstust etter gresstust langs veikanten rammes, i rask rekkefølge, av luftdraget, og strømene bøytes innover og pendler heftig et par ganger før rykkene glir over i svak dirring, og så nesten total urøyrlighet inntil neste kjøreretur, medmindre det er kraftig vind; alt dette kan registreres som en bøyelgebevegelse gjennom gresset langs hele svingen, til der hvor planteveksten tar slutt, og den mindre sideveien forener seg med den størrre) i dragsuget etter en passerende bil.

Det ennå ikke helt gulnede gresset (og ugresset, og blomstene som ikke lenger er der: lystvetann, gjerdevikke, høstkersennep, nesleklokke) gror helt inn til veibanan, bare med en smal stripe ubevokst jord mellom seg og asfaltkanten, plantene har presset seg ut fra en vanskjøttet have, gjennom det rustne nettinggjerdet. Du ser på den litt uregelmessige kanten av veidekket, med sprekker og kratere, og hist og her asfaltkorn som er revet løs (av bilhjul?) fra resten av massen: svarte, granulerte, uregelmessige som rosiner; de ligger på et forholdsvis mykt bøynd av sand, jord og såle, der du ved nøyrmere observasjon, foruten fotspor, kan finne mynstertykk etter biler (nøyrmest asfalten), motorsykler, barnevogner, trillebager og så videre; men nøyrlig, denne sene høstkvelden, finner du synene dine ikke annet enn et falmet triksykkelspor som krysser en uttrukket såledam (det er flere dager siden det regnet), med disse to karakteristiske linjene som nesten virker uavhengige

234

[Page 235]

av hverandre, den ene tilnøyrmest rett, den andre overskjørende, buktende omkring den første som en orm, det minner om apotekernes emblem med de to slangene flettet i hverandre, eller om tegningene du har sett av DNA-molekylene tvinne taustigeformer i lystrebikene, det arveliges kode, det som visstnok bestemmer om man skal få oppstopperne se, grønne øyne, revedrer, digre øtter, tynt hår, kalvbent gange, smal munn, uregelmessige tenner, tyrenakke, brusflaskeskuldre, fet rompe, lav intelligenskvotient, lav panne, redusert lungekapasitet, hareskjær, dirlig ønde, fuglebryst, hengervo, svai (eller tvert om: krum) rygg, dvergvekst, pipestemme, fregner, plattfötter, knoklete og kalde hender (eller tvert om: pålsete og svette), vridde tårer, nøyrsynhet, haltende gange, sterk svetteutsondring.

Noen øyrmest rusk av skitt gjemt i de salathodelignende foldene i navlen hennes, det ga deg en alvorlig støt, du har, mens hun har vijrt bortreist (og fikk fri fra skolen, selv om det er det siste og viktigste øyet), grunnet på om du kan gjøre henne oppmerksom på det eller ikke; problemet har beskjæriget tankene dine hyppig den siste tiden, men du vil helst glemme det nøyrlig; du glemmer det i dette øyeblim. De mikroskopiske arveormenes fryktelige, tidsinnstilte giftkjertler, som ligger der, umerkelige, usynlige, uvitende om sin fatale rolle, inntil de sprekker, tenker du, i all sin majestet, ved fryselen, og avgjør om man (i øyle loven om den alminnelige tendens til skjønnhetsmaksimering) skal leve livet som *pen* eller som *stygg* eller som noe midt

imellom, noe ubestemmelig som, avhengig av den mer eller mindre tilfelige betrakteren, kan vīre enten pen eller stygg eller ingen av delene (man vil alltid, rimeligvis, vīre tilbøyelig til å tro den som hevder det første, men man kan aldri vīre *sikker*). Og det finnes knapt noen tvil om at selv de som etter denne kosmetiske raseloven er klassifisert som definitivt og høypliest *stygge*, og tilsynelatende har akseptert sin skjebne, egentlig, til syvende og sist, nøytral deres tapperhet er uttymt, høyper ikke minste noen som kan tilintetgjøre karakteristikken ved å hevde at de faktisk *er* pene, eller i det minste at de i den andres øyne kan forekomme øye vīre pene (jeg synes du er pen), ja, at de rent faktisk og objektivt kan vīre det.

Den dumpe, regelmessige trommingen av mange, for deg usynlige hestehover mot grusdekket, bare denne trommingen, og noen andre, spredte lyder, liksom flagrende, lik vanndriper fra et fossegjel, svevende over det

AVLØSNING | 235

[Page 236]

rytmiske bulderet fra de travende hestene: knirk fra sulkyene, svepesmell, vrinsk, prusting, iltre rop fra kuskene, du har hørt hvordan alle disse lydene, men fremfor alt hovtrampet, stiger sakte ut av stillheten, fra langsiden, nøytral sitt maksimum idet føltet går inn i svingen, ekvipasjene stadig usynlige bak plankegjerdet, og deretter, på vei ut av svingen igjen, mot en ny langside, fortar seg og blir helt borte. Stille nøytral. Men du kan gjenkalle disse lydene for ørene, der du går.

Et lys nøytralmer seg, tydeligvis tilhørende en gammel, skranglete sykkel (den gnisser hver gang pedalene streifer kjedekassen, det går trøtt, den dynamodrevne lykten lyser stertere og hvitere hver gang pedalene trampes ned, et lite rykk fremover, og så et øyeblikk gulere og svakere, før neste trøkk), og du tenker tanken, uvirkelig som fra et tankenes vokskabinett, at det trolig finnes mennesker som heller ville gå på travbanen for øye spille, spille om penger, bli rike, bli lykkelige av å bli rike, eller kanskje bare for øye føle spenningen, spenningen ved å kunne vinne eller tape en formue, heller det, enn å gå til henne som du nøytral er på vei til, eller en jente som henne, og du bryter plutselig ut i latter ved tanken, en forløpende latter over andres dørskap, nei, snarere en undertrykt latter, for syklisten kjører akkurat nøytral forbi deg, langsomt, morsomlig trøkkende, med pedalene gnislende mot kjedekassen, og under skyggen fra en slags sportslue før du, mens han tramer seg gjennom lyskjeglen fra gatelykten, et glimt av hans magre gamle ansikt. Det minner om trappetrinn av tre som er så slitte at øringene og kvistene trer frem i relief, med utallige riper og hakk, de insunkne øynene blir nesten borte i sitt eget mørke, den tilnærmet leppeløse munnen gapende, pesende, og liksom tyggende, smattende, du høyrer ham harke og spytte idet han er bak ryggen din, som om han var i siste stadium av en alvorlig lungesykdom, en døende, men du glemmer ham i det øyeblippet han er ute av synet.

Akkurat der du nøytral går, for noen uker siden. Det synkende sensommerlyset, det som synes å få tingene til å skinne gyldent innenfra (den krypende solen streifer en klynge trøkk med sitt milde, gularansje lys, slik at en enslig trelegg blant mørklagte stammer skinner, langt inne i skogen eller parken, og lysflekkene vandrer fort oppover, inntil bare det øverste løvet beskinnes, det bivrer i vinden, og så overtar mørket). Du knelte mens hun støttet

236

[Page 237]

seg mot skulderen din, vakkende fordi hun nøytral sto på ett ben, etter at du hadde snørt opp skoen hennes (det minnet deg behagelig om galanteriet

i de gamle rijkverromanene du har lest, fra tiden for de struttende brokadeskjørt og de dekolleterte barmer, allongeparykkene, de falske fjærflekkene, kvinnenes frydefulle hvin, og så videre), og du tilbrakte den med en energisk ristende bevegelse, omrent slik man gjør med en krydderboksse, mens du (med den forkjøpteplede høyden, vridd som om den var stivnet i et grep på en usynlig gitar) holdt den nakne foten hennes (for hun gikk kippskodd, og ville ikke bli skitten). Den var varm og tilbrakte, og fra din knelende stilling kom du til å se rett inn i gresset, de høyeye, ennå grønne strieene, beskint av den lave solen som, fremdeles, inneholdt hele sommeren, strieene riktige seg, såvidt, i en svak bris, du så hvordan skyggespillet i dem skiftet hver gang de beveget seg, gjennom høyden din kjente du varmen fra foten hennes mens du stirret på sollyset i det viftende gresset, og plutselig fikk tilte deg striemfjærrende, som et relikt mellom varmen fra foten hennes og varmen fra solen (eller kanskje omvendt), du var forbindelsen mellom reservoaret av skjønnhet i henne og den strenge, men uendelig mangslungne virkeligheten omkring, som begynte med de solbeskinte gresstriene foran i synene dine og endte overalt og ingen steder. Kom landskapets sene sommerlys fra henne eller kom varmen i foten hennes fra solen? Begge deler.

Vansklig å få henne til å forstå. Det forekommer deg at hun har en annen måte å tenke på enn din, mer saklig, litt regnestykkeaktig, liksom. Men det gjør ingenting, tror du. Refleksbrikken slenger irriterende mot lårret, og du rikssker i den så vidt trieden ryker og hiver den prismatisk glimtende plastbiten fra deg i retning branntomten, mens du tenker at ingen kan tvinge deg til å gi med denslags moderlig tingeltangel mer. Leter? Tull, du har bare vært borte i litt over en halvtime. De er gamle og dumme.

Fjernsynet er slitt av. De sover. De sover i troen på at du sover, mens du i virkeligheten, ikke i drømmen, ikke passer på hvor du ligger, for ikke snuble eller triekke i gjørme, på den smale stien (utenfor grensen for gateleyset avtegner den seg bare som et litt mørkere bild i det mørke gresset) over jordet, forbi det halvt nedbrente fjellet, hvor du ikke bare såvidt kan utskille konturen av det sammenraste, radbrukne taket og den skittenhvite grunnmuren, men du har alt gjort denne veien så pass mange ganger, også

AVLIGSNING | 237

[Page 238]

i dagslys, at du kjenner synet av soten på teglet omkring, og sårlig rett over, vinduslåpingene (en svart tunge oppetter veggen, lik et negativbilde av flammene som slo ut der), du har sett hvordan de murte veggene står igjen som en gigantisk, tom verkstykasse etter at tretaket knakk sammen. Eller rettere sagt, ikke tom, men fylt med en formlig floke av taksperrer og bjelker, som vridde fiskeskeletter, knuste og hele taksteiner om hverandre, ennå okerriide, eller svartsvidde, og inniblant alt dette, hvitbrent og blårete eller nedsvertet metallskrot, madrassfjærer, en jernsen, tåner, et bilkarosseri (for alt mange år før brannen mistet de siste kyrne ha forlatt dette fjellet, for ikke bli erstattet av diverse maskiner og utstyr, dyr av kjøtt nesten bokstavelig talt fortrengt av stålbygningene), lutende, flerret, vridd av heten, og du har sett hvordan de forbrente bjelkene (eller de delene av dem som ikke ble gliedet til grønne eller hvit aske) er glinsende blanke og blåsvarte som krøkede fjær eller stårlenet tjære, men også knudrete, riflete, sprø, oppsprukket etter linjene i treverket, ikke ved å smuldre til småyelise terninger eller uregelrette polyedre, og mens du kjenner hvordan de tynne skoene dine blir været av det lange, fuktige gresset, tenker du på hvordan fjellet så ut før det brant. Men du har ikke sett det før det brant, og du sliter deg til åls med at visse ting blir man bare ikke kjenne i en tilstand av ruiner, du kom etter dem, slik du kom etter krigen og dermed ikke opplevde den; så tenker du deg at hun, som har bodd her i tiår, kanskje kan fortelle deg hvordan fjellet så ut før det brant, men

du kommer på deg at det er et dumt spørsmål, for hun kommer bare til å svare som en vanlig sinnfjølsethet bare at taket var på deg, eller noe i den retning, og at for den danne deg et indre bilde av fjølsethet det var før brannen, måtte du ha sett det med dine egne øyne, til nåd på deg et godt fotografi.

Du tar brøkstykke av fra stien, vasser gjennom det høyre øye, seige og viðte gresset (som raskt gjør de fuktige skoene klissbløte og får litt rett til å skifte farve, selv om du ikke kan se det), du huker deg halvt ned bak et buskas og speider mot blokken, mot leiligheten i fjørste etasje. Ikke lys i noen av de vinduene du kan se, bortsett fra kjøkkenvinduet, det vil si, det er ikke lampen over bordet, eller den på komfyren, skjøret er svakt og kommer, først når du, gjennom den halvåpne kjøkkendøren fra et annet sted i huset, trolig fra entrén (et skrøtt lysinnfall som er sterkest ved terske-

238

[Page 239]

len, og så forsvinner som en mer og mer utydelig trekant innover i rommet).

Det massive nedslippsretten mot høyenden, jernkaldt og røkt. Du skotter vaksamt opp mot vinduene (og de er alle mørke, bortsett fra stuevinduet, som har et dust indirekte lysskjør, lignende det på kjøkkenet (kanskje fra samme lyskilde?) før du setter foten på rørets utkragning og begynner å klyve, for selv om det er i fjørste etasje, er denne fjørste etasjen så mye at du mørklatrer, og tanken på at hun kunne bodd i fjerde etasje streifer deg, mens du anstrenger deg for å kile kanten av skosålene inn i fugene mellom mursteinene samtidig som du haler deg opp rykkvis ved at høyre og venstre høynd flyttes annenhver gang oppover røret, omtrent som når man haler i et tau for å heise opp noe.

En gang til, ikke sterkere, når yaktig som fjørste gang, og du merker at musklene i ryggen og lårrene nøyaktig begynner å dirre, at du ikke kan holde deg i denne stillingen stort lenger, men heller ikke denne gangen fører den forsiktige kakkingen til noen som helst reaksjon, og du stirrer mysende og koncentrert mot det tilsynelatende innholdsliksomhet, hvor ingen ting avtegner seg tydelig før du tenner lykten, som du ikke har i høyenden lik en etterforsker, eller på hodet som en gruvearbeider, den henger på maven din, festet med karabinkrok til et stykke blankslitt skinn, som i sin tur henger i bandolieret (av et viskoselignende, vevet stoff, likt et sikkerhetsbelte), og det du ser er enden av en stabell med jernprofiler, samt et glimt av det rustbrune, chilipulveraktige stiftet som ligger i tykkere eller tynnere lag over hele gulvet (hvis man kan kalle det gulv), og som i kroker og hjørner vokser til små hauger, som i et uttjent priserhus i ferd med å invaderes av flyvesand. Det er vanskelig å holde tilbake den fjørende metalldøren samtidig som du løfter sykkelen over den høyre terskelen, men du har allerede så mye trening at det gjør (det tok også en stund før det gikk opp for deg at det faktisk, alt i alt, var lettere å drasse sykkelen inn gjennom den motstrebende døren enn å traske rundt hele det enorme lokalet til fots). Døren smekker igjen bak deg med et skremmende vendende drønn som ruller storslagent gjennom den folketomme hallen, smellet fra døren finner gjenklang i alt det oppstablede jernet, det later til å summe eller synge i flere sekunder etter at døren har lukket seg, slik klangen fra

AVLISNING | 239

[Page 240]

en klokke synger i luften lenge etter at kolven har berørt den for siste gang.

Hver gang du ligg i etter det høyre benet, kjenner du tyngden, parallelt med leggen, i en avlang, spesialsydd lomme i kjeledressbenet, den har en kjerne av bly kledd med svart gummi. Når du slipp i med den, vil den si ledes ikke ramme et presist punkt og muligens knuse noe, slik en trekikkelse ville gjøre, den vil føye seg etter for eksempel hodets runding (men instruksen forbry uttrykkelig slag mot hodet), og slaget vil derfor bli mindre deleggende men kanskje mer effektivt. Du har aldri brukt den. Den runde, osteformede tingen dasker mot venstre lår, alltid innkapslet i sitt svarte lærftuttebal, du kan høre den ikke når du legger i rett inntil, forpuppet tid, bare et hull i pent til kontrollnålklene, men du vet at en smal, hvit papirremse (den minne om gamle dagers telegrafstrimler, slik man kan se dem tyte ut av et morseapparat, ledsaget av heftig klapring, på halv westernfilmer, mens en skallet mann med grått kontoristskjerm i pannen gransker dem, mer eller mindre interessert ettersom hvor viktige de innstrømmende morsetegnene er for filmens videre handling), et bånd, altså, blir langsomt rundt inne i uret, og hver gang du vrir om en kontrollnål (med sin kode av tall og bokstaver) avsettes et stempel på papirrullen, noe som dokumenterer hvor du har vært til hvilket tidspunkt; den edamerliggende tingen er altså en slags formann, en overordnet du bør med deg på halv nattevandringen, en overvåkende instans opphengt i to remmer. Du får aldri se strimmelen selv. Det er forbeholdt inspektørene på vaktsentralen.

Du har pipestemme. Motvekten på høyre side av beltet er en firkantet taske, ormeaktig ynglende av fastsydde lærnsnorer, hvortil mer enn to snes forskjellige nålklær er festet, knippevis, og hver gang du kommer til en ny bygning eller en ny industritorv må du dra i en ny rem for å finne et nytt knippe nålklær, nålklær til å løsne opp alarmskap, kjører, lagerdører, kontordører, kjøreromsdører, dører til produksjonshallene og trykkerier, dører av jern, tre, triplglass, messing, plexiglass, med høyndtak av plast, bakelitt eller rustfritt stål, brennlakkerte dører uten åpning av noe slag, eller med vinduer av forskjellig styrrelse og form, en uendelighet av porter og dører som ikke bare skal åpnes, men også lukkes omhyggelig, med et lite rykk i høyndtaket skal man kontrollere at porten eller døren virkelig er stengt før man går inn.

240

[Page 241]

Lik et nervøst, gullig følelsehorn av lys, hele tiden med varierende lengde, og elastisk, snirklete, som skrev lysstrølen signature fulle av alskens kruseduller, virrer den over det asfalerte gulvet (hvis altså noe asfaltert kan henregnes til kategorien 'gulv'), feier langs de nedstillede veden, så lavgrå, børplatene og bjelkene i selve bygget, treffer et par henslengte arbeidshansker eller skjevgjøtte vernestiller, opplyser flyktig bunter av armeringsjern, liggende perspektivisk svaie som sammenlistret kjempespaghetti, på rustflekkete, fliete planker, brune av elde (uendelig fjernet fra de blonde og kvede utstuhde trematerialene i et nybygg). Du holder et ørværkent blikk på den vinglende lysstrimen fra lommelykten (sykkellykten virker ikke), slik at du ikke skal ståte mot bjelker eller jern som stikker ut fra stablen?. Lyset treffer den avflasste, engang runde kappmaskinen, som tydeligvis, ved hjelp av tykke hydrauliske stempler (det eneste som funkler, polert, blankt og ferskt, nesten sjokkerende, når lyset rammer det, blant alt det nedslitte, rustne, ståvete eller fettsvarte omkring), stempler som med veldig kraft presser to bevegelige egger mot hverandre inntil jernbuntene knekker tvers over som blomsterstilker.

Noe helt annet enn hva man vanligvis forbinder med ordet 'kontor': polerte skrivebord med calling, maskiner som summer eller klaprer, filmrende datamonitorer, dresskledde menn som kveler telefonen rett mens de beffer beskjeder til en kollega: når mest en hytte eller brakke omtrent midt

i hallen; du griper det riksene, dinglete høyndtaket og vet at lysbryteren er til venstre for dørren. Du slukker lommelykten og tenner taklyset (men mellom den ene lyskildens forsvinning og den andres nøytralitet ligger et øyeblikk av totalt minst 1/2 sekund, så kort at du ikke egentlig opplever det, og likevel var det der): et flekkete og ripete skrivebord av simpelt treverk, bestrikket med diverse papirer, forsiktigksvis ordnet i bunker, noen (av samme farve) spiddet på en dertil egnet pinne, en telefon, en liten reiseradio, et par kulepenner (blått) med firmaets logo, foruten limbøynd, saks, hyssing og annet lavbyrikkatisk parafernalia; skjøvet inntil skrivebordet en regulerbar kontorstol med armlener, settet så kantslitt at bøyde skumgummien i fåret og kjernen av finert tre tyter frem; på veggene lagerlister med kodebetegnelser, tabeller, bilder av sportsbiler og halvnakne kvinner, dessuten et medisinsk merket med et avbleket grint kors. Foruten en ekstra stol i rørsstol bestrikket innredningen ellers av en ribberadiator ved gulvet, et garderobeskap av grått stål og en

AVLØSNING | 241

[Page 242]

porselensvask med speil over. Det er trolig den som er årsaken til at det henger en kontrollnøkkelen her inne (farene for lekkasje), nettopp ved siden av vannkilden, festet med en lenke til et rør; du stikker den inn i kontrolluret og vrir om, som foreskrevet, med solen, som det heter, én gang, det knirker, omtrent som når man trekker opp et gammeldags kaminur. Du klarer ikke la våre øye kikke inn i det falmede og skitne speilet idet du retter deg opp og høyrer nækkelen klanke mot vannrøret etter at du har sluppet den. Du lengter etter rynker. Du vil ha et gammelt ansikt så snart som mulig.

Du står der foran speilet og skjører grimaser, mutters alene i et fullstendig folketomt jernlager, i en folketom industribyggelse, omgitt av vårennatten, i mørket (ditt indre øye ser det som en film, i fugleperspektiv, liksom tatt opp fra et fly: først bare takene og veiene, veilsene, bydelen som et kart, så zooming, nærmere og nærmere, kamera ser til slutt gjennom taket på jernlageret, så gjennom taket på kontorbrakken, og finner deg endelig stående der foran speilet, og det finnes ikke lyd på filmen, det er helt stille); ingen ser eller vet hva du gjør, du er alene med ditt eget speibilde. Men du vil ikke, du vil egentlig ikke våre alene, du skulle ønske at hun lå vaken og tenkte på deg, når, akkurat når, nei du skulle ønske at hun kom, akkurat når, i dette skinnbarlige øyeblikk, at hun på miraculært vis kom inn og hilste og sa navnet ditt, da kunne hun ikke unngå å se deg, så snakke med deg, hvis det bare var dere to i den lille brakken inne i den folketomme hallen, da ville du først snakke med henne, uforstyrret, ansikt til ansikt, ikke bare snakke, du kunne ta hånden hennes, holde den opp og si Du har fått et rift der, dette er ikke noe sted for deg, og du ville beholde hånden hennes i din, og hun ville smile til deg når du gjorde det, litt unnskyldende, først du trakk henne inntil deg, la armene rundt skuldrene hennes og kysset henne, til begynne med høyviss og varsomt, siden hardere, men hun ville ikke trekke seg unna, du ville stryke henne langs hårfestet i nakken mens du kysset henne på munnen (og du ville våre ute av stand til overhodet når brukte den latterlige stemmen din), grave fingrene inn i håret hennes, og kyss henne, først forsiktige leppekyss, så tungekyss, sterkere og sterkere, og. Du blir pinlig berørt over deg selv. Du bryter av din egen fantasi. Du tenker at det er for mange mennesker, til vanlig, de skygger for hverandre, står i veien for hverandre; i den store, utrivelige kantinen eller på instituttets terom kan hun like gjerne snakke med noen andre som med deg, kan like

242

[Page 243]

gjerne se på en annen (mann) som på deg, men her, her inne i jernlageret, hvis hun virkelig hadde kommet hit, da ville hun våre nyttekort til øye snakke

med deg og ingen annen.

Du har en veldig spesiell stemme. Hun har nesten ikke sagt noe til deg, men dī᷑t sa hun, om stemmen din, og hun rī᷑dmet faktisk etterpī᷑, da det gikk opp for henne hva hun hadde sagt, for det hun virkelig hadde sagt var Du har en grusefull stemme, et uutholdelig, skjī᷑rende hvin, en sag, et bau-filblad som snitter gjennom bevisstheten til den som lytter, du vet det, for du har selv, dessverre, hī᷑rt denne stemmen, ogsi᷑ pī᷑ lydbī᷑nd, den har forfulgt deg siden du var liten, denne skjī᷑rende, hvinende stemmen som fikk de voksne til i᷑ holde seg for i᷑rene nī᷑r du maste, og senere, i voksen alder, har (de fi᷑) kjī᷑restene dine mī᷑ttet anstreng seg, det har du sett, for ikke i᷑ stoppe fingrene i᷑rene og brī᷑le Hold kjeft nī᷑r du blir hissig eller oppri᷑mt eller oppjaget, pī᷑ grunn av stemmen din, en hysterisk kvinnestemme i en mannskropp. Kanskje burde du vi᷑rt et stumt speilbilde, bildet av en hī᷑y og kraftig mann i begynnelsen av tyvei᷑rene, kanskje burde alle vi᷑rt stumme speilbilder, sī᷑ de andre slapp i᷑ hī᷑re de forferdelige stemmene inne i dem.

Det ligner lyden av en tommel som blafrer fort og nervi᷑st gjennom en telefonkatalog. Du spenner kroppen og hī᷑rselen samtidig, i᷑n reaksjon, som hadde du auditive muskler ogsi᷑, men du tror, prelimini᷑rt, at du har hī᷑rt feil (som nattevakt vet du hvordan den mest ubetydelige og harm-lī᷑se lyd kan vokse til en skrekkinjagende kjempe i mī᷑rket og stillheten), men du hī᷑rer det igjen, omtrent den samme lyden, fra et forelī᷑pig helt ubestemmelig sted i lokalitetene, litt mer langvarig, fi᷑r den forsvinner, og du kan kjenne hvordan en blodi᷑re begynner i᷑ banke mot den stramme svettebremmen inni hjelmen. (Det var tre sti᷑kket her i vinter dem klarte i᷑ stikke a du kan se merka etter brekkjernet der (han pekte pī᷑ dī᷑ren der man ganske riktig kunne se smī᷑ flise, rettlinjede sī᷑kk i det lyse treverket omkring lī᷑sen) dem har visst vi᷑rt rundt her flere ganger dem kom sī᷑ fi᷑rst inn gjennom det vindu der (han pekte) men jī᷑ har alltid med bikkja sī᷑ jī᷑ hī᷑per virkelig at jī᷑ treffer pī᷑rem da bare sierjī᷑ Ta?n King og sī᷑ flyrn bort og river ut ei kjī᷑ttkake a armen pī᷑m og hvis ikke gī᷑ngstern gir seg da sī᷑ tarn ut ei kjī᷑ttkake a den andre armen og da em vel glad nī᷑r purken kommer og hentern tenker jī᷑ (og han humret fornī᷑yd, kollegaen som lī᷑rte deg opp

AVLLi᷑SNING | 243

[Page 244]

(pī᷑ denne ruten)). Du finner automatisk skjeftet pī᷑ gasspistolen, men tar den forelī᷑pig ikke opp, med en slags stolthet (eller bare fordi frykten for i᷑ dumme seg ut og virke feig forelī᷑pig er sti᷑rre enn frykten for den ukjente lyden, eller kanskje for prinsipielt i᷑ underreagere i den hensikt i᷑ berolige deg selv), mens du begynner i᷑ gi᷑, med noe som skal forestille faste skritt, i retning av lyden (som ikke hī᷑res mer). Du myser for i᷑ skjerpe blikket, det fi᷑lger anstrengt kjeglen fra lommelykten der den vingler seg stakkato, lik en forlenget blindestokk, fra sted til sted, ikke uten en viss systematikk, for du vet allerede hvor de forskjellige maskinene er plassert, og hvor skap og dī᷑rer og porter befinner seg; du lar ogsi᷑ lykten famle over fi᷑rerhusene pī᷑ de enorme lastebilene som sti᷑r parkert foran kjī᷑reporten, du fi᷑r et skimt av terninger i nylonpels hengende fra sladrespeilet, men ingenting unormalt. Nī᷑r du lyden nok en gang, stadig blafrende, og sī᷑ ser du den, en skygge som forandrer form fra en vag liten klump til et slags virrende kors mens den lī᷑sner fra en sti᷑lbjelke og flyr, du ser den i silhuett mot feltet av gjennomsinnelig glassfiber der oppe (det har tydeligvis begynt i᷑ dages for alvor), du sī᷑ker med lykten og finner fuglen, som straks (du ser sī᷑vidt et glimt i de svarte i᷑ynene) flyr videre inn i halvmī᷑rket.

Du mī᷑tte i tilfelle i᷑pne samtlige av de digre, elektrisk drevne kjī᷑reportene pī᷑ vidt gap. Den mī᷑ bli der inne, bak de lī᷑ste dī᷑rene, til dagen etter, mens timene gī᷑r, og den tidlige sommerdagens lys gjī᷑r flere og flere detal-

jer synlige gjennom glassfiberplatene, den mīð½ forflytte seg innenfor dette avgrensede rommet, som en flue i et kott, tenker du, mens du sykler (stadig med et vīð½kent blikk for utstikkende jern) bort til den siste kontrollnīðkkelen og vrir den om i uret (stadig med det samme knirket til fīð½lge). Du īð½pner den fīð½rende metalldið½ren (nesten identisk med den du kom inn av, men beliggende i den andre enden av hallen), līð½fter sykkelen (mīð½ysommelig) over terskelen. Dīð½ren klapper igjen bak deg med et smell (sterkt nok i stillheten, men ikke sīð½ sterkt som det hīð½res inne i hallen: du ser for deg hvordan den innestengte fuglen skremt flakser gjennom lokalet mens drīð½nnets ekko ruller bort og dīð½r hen). Du er ute, det er mildt, det lukter vīð½tt gress, det blir en grīð½vīð½rsdag, men likevel kan du se at det har lysnet bare pīð½ den korte tiden du har vīð½rt inne i jernlageret, du ser at det kunstige lyset er i ferd med īð½ blekne, det er sīð½vidt du og sykkelen kaster slagskygge pīð½ asfalten under gatelykten; du glemte īð½ slukke den nīð½ igjen. Et dīð½rlig tegn. Du

244

[Page 245]

mīð½ ha sovnet med lyset tent, og dels vidīð½pne, dels blunkende, men i alle fall hovne, tunge, og utslitte īð½yne, men straks du lukket dem for endelig īð½ hvile, skar rommet i īð½ rottere som et lykkehjul (eller snarere ulykkeshjul) styrlīð½st snurrende med tente lamper, fortrukne gardiner, halvīð½pne skapdīð½rer og henslengte sokker, hele vīð½relset en centrifuge med deg inni, den fikk kvalmen til īð½ stige opp i deg som nīð½r skyllevann pumpes gulpende ut av en vaskemaskin, ja nettopp, tenker du, og det var bare ved īð½ ha lyset tent og holde īð½ynene krampaktig īð½pne at runddansen kunne stoppes, eller rettere sagt bremses, holdes tilbake, men som vanlig mīð½ du, likevel, pīð½ alltid like mysteriosið½st vis, ha sovnet, sīð½ īð½ si med īð½pne īð½yne, stirrende stift ut i rommet som en utstillingsdukke.

Armen er kledd i hvitt. En hvit skjorte, du ser det i den grad du orker īð½ holde īð½ynene (mysende) īð½pne, men du kjenner at den er ukneppet i halsen, og at du tydeligvis ikke har slipset pīð½; til gjengjeld virker det som du stadig er ifið½rt benklīð½rne (hvilket kan bekreftes ved et kort blikk), med samt de svarte skoene, eller mer nīð½yaktig den ene av dem; denne erkjennelsen muliggjīð½res ved at dynen ikke ligger over deg, men derimot i en potetstappektig eller deigligende haug pīð½ gulvet. Etter et īð½yeblikks nīð½ling (bevegelsen fryses) lar du hīð½nden reversere fra den uavsluttede, pinefulle gesten henimot lysbryteren, og du kjenner hodesmertene skjīð½re som et gitter av metall mot kraniet idet du med overkroppen halvt ute av sengen strekker deg etter dynen, fīð½r tak i en snipp og haler den, sakte, grep for grep, til deg; den kjennes tung som en sekk med sagflis eller sand, men du lykkes, merkelig nok, i īð½ dra den opp i sengen og over deg. Du vet ennīð½ ikke om luften er rīð½ og ullen og alle lyder er dumpe, og det altsið½ snīð½r, eller om det er iskaldt og klart, men du skjīð½rer i alle fall tenner av hat til disse morgnene, du avskyr tanken pīð½ en ny vinterdag, pīð½ en ny dag i det hele tatt, du nekter īð½ trilles mot en ny dag som til en operasjonssal der et smertefullt kirurgisk inngrep venter deg. Dusovner igjen.

Neste gang er det lyst nok til at du kan tyde tallene pīð½ vekkerklokken: tre minutter over īð½tte. Husket du īð½ kjīð½pe inn? Du bestemmer deg for īð½ stīð½ opp. Er det i dag det skal vīð½re presentasjon av kampanjen for den nye pensjonistkontoen? Du husker ikke. Men du husker disse bankfolkene i sine grīð½ eller midnattsblīð½ dresser, disse tvangsnevrotiske, humið½rlīð½se, grunke-

AVLÍÐ½SNING | 245

[Page 246]

tellende analkarakterer, nīð½r de ankommer byrīð½et og griper om sitt engangs kaffekrus med gravalvorlige og storsnutete miner, mens de slafser i seg av

de gratis wienerbrødene, bare rent teoretisk i stand til å ha fatte et humoristisk poeng i annonsene, men desto mer i stand til å bekymre seg over hvor mye det vil koste, om det ikke skrives for mange timer, om ikke noe kan bli slitt av, om man ikke kan bruke et billigere medium, disse puritansk pengepu- gerske, fossile regnemaskinene fra gammelkapitalismens Bete-und-arbeite-sparsomme stadium (banksjefens obligatoriske historie om sin far, som ble vlest til ende fordi han aldri slitt, fordi han plukket opp brukte spikre på gaten og rettet dem ut og la dem i en dertil egnet eske, slik han puttet hver sjeldne skilling som kunne avses inn på en konto i provinsbanken han siden skulle komme til å styre, en konto som ikke har vokst til en gigantisk, gullskimrende, formelig sprengende forstoppelse av penger, som han ikke kunne løse ut til konkurrende bønder og smidde kjeppmenn for blodrenter, slik at kontoen svulmet ytterligere, en svimlende ereksjon av gullmynter som pekte inn i himmelen, mens han fortsatte å plukke opp brukte, tilog med rustne spikre og rettet dem ut, og la dem i den dertil egnede eske); du husker disse bankfolkene og den gorrtrarurige kampanjen deres, som du foretrekker å uttrykke det, men du står like fullt opp, mens du trykker hånden mot pannen, som om det skulle hjelpe, den er svett, men du fryser. Du prøver å finne tilflene med føttene. De er ikke der de skal være, det er de aldri (men hun klarte alltid, å en eller annen måte, å holde orden på dem). Du finner ut at de er blitt skjøvet langt under dobbeltsengen, du står dem ikke uten å krysse halvveis under den, hvilket er umulig med det bankende hodet og den stående armen; du ser deg om etter et redskap, og finner en gammeldags kleshenger av tre (navnet og adressen til konfeksjonsforretningen den stammer fra stående trykt på den, og åverst på hver av armene, symmetrisk, heraldisk, til høyre og til venstre, kan man lese henholdsvis Dresser og Frakker, og du erindrer langt borte at du har lest at også én enkelt dyr, nærmere bestemt sjimpanser, gjør bruk av redskaper, nemlig en plantestengel eller pinne som de stikker inn i åpningene på en mautue som de ellers ikke ville ha tilgang til, maurene setter seg på pinnen, som apen, eller nærmere bestemt sjimpansen, ikke trekker ut med jevne mellomrom, for å slikke i seg maurene og spise dem). Du klarer faktisk å pirke dem frem, under voldsomme anstrengelser, ved hjelp av kleshengeren: tilflene har fått lav- eller skjegglinnende kranse av ståvdotter rundt det gule, semskede skinnet.

246

[Page 247]

Det rinner deg i hu at du allerede har pått sko (og en sokk) på deg, du må altså ta skoen av før du kan ta (begge) tilflene på deg, eller du kan gjøre med sko på den ene foten (den venstre) og tilffel på den andre, noe som formodentlig ville være ubehagelig fordi skoen har høyel og tilfelle ikke, og ikke ledes før til halting, eller du kan prøve å finne den andre skoen og gjøre med to sko (det virker umiddelbart høypliktig). Du bestemmer deg definitivt for å ta skoen av og tilflene på deg, og gjør det, mens du omhyggelig unngår brøkbevegelser. Når du ellers har fått begge tilflene på deg, finner du, utrolig nok, slittbroken under en bunke med assortert skittentøy, som i et lydløst ras velter ned fra stolen, og du tar plagget på deg, utenpå den hvite skjorten og buksene, for du fryser.

Et visst månster som stadig gjentas, med små variasjoner: en siste bil blir forbi det gule lyset, hastig snikende, og den etterfulgende, som akkurat har kommet for sent til å passere, stopper med en glidende, resignert nedbremsing (farten er lav og fører er glatt) som likevel avsluttes med et lite rykk som fører bilen til å duve svakt på fjerrene, og denne stoppmannen vren forplanter seg ikke mer eller mindre jevnt bakover i køen (som du ikke ser noen slutt på), noe som (fra ditt fugleperspektiv) fører den til å ligne på en treg, leddet larve som trekker seg sammen, inntil alle bilene står helt stille, men noen meter nærmere lyskrysset; i mellomtiden har trafikklyset for den

tverrgjørende kryssen blitt gult og grønt, den første bilen setter seg i bevegelse, enten helt glidende, med umerkelige graderinger fra null og oppover, eller med et lite rykk (analogt med rykket i den bilen som har bremset opp i den andre retningen), og fra denne første bilen forplanter bevegelsen seg sør bakover i krysset, noe som (fra ditt fugleperspektiv) ligner en ledet larve som strekker seg ut, denne gangen, inntil en av bilene i krysset mister resigneret til det gule lyset er blitt rød, og stoppe, slik at den motsatte bevegelsen kan ta til i den andre retningen. Variasjonene utgjør res i hovedsak av at endel biler (de fleste) fortsetter rett frem, mens andre, med sine oransje blinklys i funksjon, svinger til høyre eller til venstre. Det hele ligner, slik du ser det fra vinduet (mens du skutter deg og trekker slippbroken sammen og knyter beltet i livet), et enormt, skjematiske kors, hvor korsarmene ustanselig er i bevegelse, vekselvis, som et kinetisk minnesmerke over trafikkdøden.

AVLÜSNING | 247

[Page 248]

Har du husket det? Allerede tanken på deg at du kan ha glemt det, først og fremst svetttestjerner til deg glimte fra porene i huden (hvis du ser på deg dem, men det gjør ikke du ikke), du kjenner pulsen murre og prikke mot hudenleddene, og musklene som spenner seg formet slitsligst, du ringer deg noe stivere, men du ringer deg, du mister ikke visshet i dette, du styrer dine usikre skritt mot kjøkkenet, snir deg borti en avisbunke (slik at den mister sin prekäre likevekt og blir ut i tilnærmet vifteform), uten å miste balansen, du stanser et øyeblikk og ser på din venstre side til kjøkkenet først du tar nærmere den med et rykk som først noe (flasker?) til øye klirre. Melk, gammelost, meierismørk, margarin, ketchup, sveitserost, yoghurt, kaviar, geitost, egg, agurk, majones, førepis, appelsinmarmelade, tunfiskpostei, parmesanost, kapers, blomkål, thousand-islands-dressing, prim, hvitlök og sjokoladesaus, endog appelsinjuice, men ikke så mye som en halvflaske pils, det kan ikke være mulig, du begynner å plukke de mange glassene, plastflaskene, tubene og pakkene ut av skapet og setter dem på kjøkkenbenken (mens du dumt og hudenfallent tenker at hvis hun ennå hadde vært her kunne hun fortalt deg nøyaktig hvor flaskene eventuelt sto) først finne ut om de kanskje, av en eller annen uforståelig årsak skulle være skjult av noe foran; det er likevel mulig: skapet er tomt, det vil si tomt for det eneste nøydvendige, eller, omvendt uttrykt, fullt, fullt av alt annet enn det det skulle være fullt av.

Du holder nii½ pü½ tø½ vñ½ kne fullstendig, det vil si virkelig vñ½kne til edru tilstand, munnhulen er tri½daktig seig og ti½rr pü½ samme tid, strupen kjenneres som en tvunnet gummislange tilstoppet av jordklumper eller noe lignende, vridd i korketrekkerfasong, og i et siste desperat forsøk river du ut fi½rst den ene, si½ den andre av de to ri½ykfarvede skuffene nederst, de si½kalte grñ½nnsaksskuffene, som pleier tø½ inneholde gjenglemte matvarer av ymse slag, ri½tne gulri½tter, mugne tomater, agurker i en tilstand av svampete oppli½snsing, underveis til rent likvid tilstand, et slags tyktflytende grñ½nt slim, og der, pi½ bunnen av skuffen, ligger, utrolig nok (du mi½ ha lagt dem der av det man kan kalte diskresjonshensyn, fordi du ventet gjester, eller, klarere uttrykt, for at gjestene ikke skulle forlange tø½ fü½ drikke dem opp:) fire av de trinne, nesten halsli½se flaskene, dugget av kulden, og fi½rst nii½ begynner du tø½ skjelv pü½ hendene, men ikke si½ mye, du klarer fint tø½ skru av korken, det har ingen hensikt tø½ finne et rent glass, ikke et skittent heller, du pi½ser det direkte i deg fra flasken mens hñ½nden dirrer som et elektrisk apparat, det

[Page 249]

kalde øyeblikket renner fripendende ut av munnvikene dine, ned langs haken, det
faller drøypevis på det hvite skjortebrystet, men du finner i deg en stor slurk,

ī̄l, selvsagt, bare idioter reparerer med sprit, det er motbydelig, tenker du, man spyr det opp igjen, men dette er ī̄l, kaldt ī̄l fra kjī̄leskapet.

Det sveller fresende, de smī̄ gjennomsiktige, tynne hinnene danner kupper og brister langs glasskanten, henger nesten ut over den, det ligner skumgummi, nei, tenker du, noe levende, i uopphī̄rlig aktivitet, en aktivitet som egentlig er et forfall, ettersom tilgangen pī̄ gassbobler fra selve vīskens (de er fullkomne miniatyrkuler og stiger lynraskt opp, tett etter hverandre, i vertikal gī̄segang, som om de fulgte en usynlig trī̄d, helt i lodd eller lett buet) tross alt er mindre enn avgangen (skumsfīrene som brister), og du legger merke til hvordan den myke puten av skum begynner ī̄ synke sammen pī̄ midten, og du vet at hvis du venter lenge nok, vil hele det knittrende, vimrende teppet av skum bli redusert til en uregelmessig hvitlig brem rundt glassets indre omkrets, med enkelte trī̄der strukket ned mot drikkens overflate, der en lignende hvitlig stripe flyter lik havskum i strandkanten, og stripen vil slingre nī̄r du līfter glasset for ī̄ drikk; men ennī̄r stīr skummet hī̄yt, boblene som brister er store, og nī̄r du līfter glasset til leppene, hī̄rer du fresingen tydeligere, og pī̄ overleppen fīr du en skumbart som du tī̄rker vekk med hī̄ndbaken mens du setter glasset ned.

Roen. Den store roen innfinner seg etter at du er ferdig med den andre flasken, og du skrur korken av den tredje med ledige hī̄ndbevegelser. Et stykke ned i denne kommer munterheten, gleden over at den antropofage vintermorgen ikke lenger kan ete deg, du kan rolig kikke ut av vinduet, ned pī̄ lyskrysset, der rushet nī̄r er i ferd med ī̄ glisne litt, og det har begynt ī̄ snī̄, den nyfalte snī̄en hvirvles opp rundt bilhjulene som dunete stīv, og i en lite trafikkert sidegate aner du et blekt slī̄r, lik jevnt fordelt sigaretrī̄yk eller gasbind, over hjulsporene i den gamle snī̄en, og nī̄r du trykker nesen og kinnet inntil det kalde vinduet og plirer mot enden av gaten, sī̄ langt ī̄yet rekker, sī̄ svinner alle konturer av hus og gater hen i en lun grī̄het av fallende snī̄, av hundretusener svirrende fnuggs adderte ugjennomsiktighet, som i denne stund, etter nesten tre hele flasker pils, forekommer deg rī̄rende og vakker. I et abrupt glimt husker du (og du kjenner det som en ilende, nordlyaktig og bī̄lgende smerte i brystet, en fīlelsemessig

AVLī̄SNING | 249

[Page 250]

revmatisme) at du en gang sto slik og sī̄ henne transformeres fra en lang-somt bevegelig klump til et klart avgrenset individ, utsprunget av snī̄dre-
vet: fīrst bare en anonym, mī̄rklaten skygge, den kunne vīre hvem som helst (slik de aller fleste er hvem som helst for deg), bare en intuitiv anelse pī̄ grensen til slump som fikk deg til ī̄ fiksere akkurat den skikkelsen, men etterhvert som hun nī̄rmet seg og ble tydeligere skjī̄nte du at sjansene for at det skulle vīre henne, ī̄kte, inntil du kjente igjen klī̄rne og ganglaget, og til slutt det signalaktige inntrykket man fīr av et kjent ansikt fra lang avstand (det virker underlig fremmed, skjematiske, og samtidig sī̄preget), og du sī̄ henne stanse ved gatedī̄ren. Litt etter, da du snakket med henne i porttelefonen, tenkte du pī̄ den tilsynelatende enorme avstanden (ogsī̄ i tid) mellom den navnlī̄se skyggen du fīrst hadde observert, og den kjente stemmen, stemmen som var hennes og ingen annens.

Hvorfor skulle du ikke det? Hvorfor skal man aldri gjī̄re det man har lyst til? Fordi man er et normalt menneske? Man er ikke et normalt menneske, tenker du. Man har et stort skrik inne i seg fra det som skulle vīrt sagt men aldri blir det, tenker du. Altsī̄ kan du prī̄ve ī̄ ringe henne. Men fīrst mī̄ du ha litt mat i livet; nei, fīrst mī̄ du ha en rī̄yk, det er viktigere, og du begynner ī̄ grave deg gjennom bukselommer, jakkelommer, frakkelommer, dokumentmapper og lignende (mens du tenker at hvis hun hadde bodd der ennī̄, ville hun ī̄yeblikkelig kunne ha sagt nī̄yaktig hvilket antall sigareetter

som befant seg hvor) inntil du endelig finner en sammenklemt pakke med en knekket og to hele sigaretter i lommen pī̄½ nettopp den slī½brokken du har pī̄½ deg, men sī̄½ begynner jakten omigjen, denne gangen pī̄½ fyrstikker eller lighter, og du mī̄½ etter grave deg gjennom bukselommer, frakkelommer, dokumentmapper og lignende, samt slī½brokens tre lommer, denne gangen uten noe som helst resultat, sī̄½ du starter en mer vidtgī̄½ende undersī̄½kelse av bord, skuffer, skap, kroker og kriker (som det heter), men stadig uten resultat.

Du setter en av kokeplatene (den minste) pī̄½ fullt. Du kan nī̄½ hī̄½re hvordan det ringer et sted (og du vet ikke hvordan det ser ut der telefonen nī̄½ ringer, du har ikke noe erindringsbilde av det, ganske enkelt fordi du ikke har vī̄½rt der, det er som ī̄½ rope pī̄½ noen i mī̄½rket), det ringer for andre gang, ikke noe svar, tredje gang, ikke noe svar, fjerde gang, ikke noe svar, femte

250

[Page 251]

gang, ikke noe svar; sjette gang blir ringelyden avbrutt ved at noen lī̄½fter av rī̄½ret. Den gretne og sī̄½vndrukne kvinnestemmen sier ikke noe annet enn Ja? og du kan ennī̄½ ikke vī̄½re sikker pī̄½ at det er henne, men stemmen minner om hennes, og du forteller hvem du er, og hun gjenmī̄½ler ī̄½ nei! du! jeg trodde jeg var ferdig med deg for godt; og du mumler noe om at du satt og tenkte pī̄½ henne, pī̄½ den gangen du sī̄½ henne vokse ut av det navn-lī̄½se ingenting i snī̄½drevet, og siden stemmen hennes i porttele ... og hun avbryter Er du klar over at jeg kom hjem klokken fem i dagmorges flighten var helt jī̄½vlig vi mī̄½tte gī̄½ ned og vente i seks timer fī̄½r vi kunne dra videre pī̄½ grunn av det fordī̄½mte vī̄½ret passasjerene sutret som unger og en ekkel berī̄½mhet drakk opp hele kvoten sin og lagde kvalm og ville inn i cockpi-ten og fī̄½ oss til ī̄½ lande et eller annet sted oppi dalom og pī̄½sto han skulle pī̄½ en konferanse og sī̄½ pī̄½ toppen av det hele du klokken kvart over ni om morgenens hva er det egentlig du vil? og du sier Jeg ville bare si at jeg satt og tenkte pī̄½ det du var sī̄½ pen den gangen du kom inn fra snī̄½drevet, du hadde rī̄½de roser i kinnene og dī̄½per av smeltet snī̄½ i hī̄½ret, at de andre (du nī̄½ler) affī½rene jeg har hatt egentlig ikke har vī̄½rt noe sī̄½rlig jeg mener at det egentlig er deg jeg er, og hun sier Smerte og trī̄½st det er ikke noe annet enn smerte og trī̄½st med deg men jeg er ikke interessert i din smerte og jeg vil ikke vī̄½re din trī̄½st du er sentimental stadig like sentimental brutale mennesker er de mest sentimentale sī̄½rlig i fy... det skulle jammen ikke forundre meg om du klokken ni om morgenens og i en alder av femogtyve er full, er du det? har ikke du en eller annen jobb ī̄½ gī̄½ til? fri? hvorfor i all verden skulle du ha fri i dag? forresten ikke min business min business akkurat nī̄½ er ī̄½ sove hī̄½rer du SOVE uten ī̄½ forstyrres av sī̄½nne bī̄½llete tī̄½reperser og liksom-nostalgiske krokodiller som deg nei det nytter ikke ī̄½ unnskyldde seg du vet godt ihvertfall i edru tilstand hvis du husker hvordan det er da at jeg gir totalt blaffen i deg jeg vil vī̄½re i fred hold kjeft med deg, og plutselig, som elektrisk strī̄½m, knitrer raseriet gjennom kroppen din og du sier Din jī̄½vla megge ditt sleske sukkerhī̄½l du er skjī̄½rende falsk det var du som ... med to ... grenselī̄½st sī̄½t og sjærmerende mot dem egoismen din forteller deg at du har fordel av ī̄½ ... kynisk som faen nī̄½r du ikke har noe ī̄½ hente du er et kassaapparat med, og ditt siste ord, en vulgī̄½r benevnelse pī̄½ det kvinnelige kjī̄½nnsorgan, nī̄½r ikke lenger enn til mikrofonen i rī̄½ret, ettersom samtalen gikk over fra ī̄½ vī̄½re en dialog til ī̄½ bli en monolog ved ordet 'kassaappa...', med et klikk som betydde at hun la pī̄½ rī̄½ret.

AVLī̄½SNING | 251

[Page 252]

Du har nī̄½ et skrikende behov for rī̄½yk. Du erindrer at du hverken har fyrstikker eller lighter, men du gī̄½r likevel ut pī̄½ kjī̄½kkenet for ī̄½ lete. Der

ser du til din forbauselse at den ene av komfyrens kokeplater har forandret farve fra rustflekket grønsvart til gulrød. Du blir tensom. Uten å slippa av platen spriker du med fingrene og nøytralmer høyden din til den ulmende skiven, millimeter over den, og du kjenner heten svi mot høydenflaten og undersiden av fingrene, inntil smerten blir sterkere enn din egen vilje. Da rister du høyden og bliker på den fikk du fisker frem sigaretten (en av de hele) fra den krymplette pakken, putter den i munnen og brygger deg over ovnen så den andre enden av sigaretten ruller platen (og du kjenner varmen igjen, denne gangen mot ansiktshuden), samtidig som du ved gjentatte, korte inhaleringer klarer å få tobakken og papiret til å brenne. Du kjenner den bitre røyken sive igjennom, først i smidige puff, så i stigende gufs, du løfter sigaretten og gransker gloen, den er stor nok, du slippa av komfyren, men blir stigende og glane fjetret på det blussende metallet, som later til å nøytralme seg flytende tilstand (slik du har sett gledende jern renne som saft av blodappelsiner i smelteverkene), men ennå virker tykt og sirupsaktig, et hjul av brennende metall, et flatt, rundt lokk av en sol, metallisk gledende gjennom de drivende skyene, snart tildekket, snart synlig, med uleselig prismerke, lik en nedslitt kobbermynt fra et forlengst opplyst keiserrike. Solnedgangslys, men likevel dag, og du hadde gitt til endeholdeplassen for å måtte noen (du har glemt hvem) som ikke var der, men da kom trikken, den gikk rundt i sløyfen og stoppet med et tungt rist, samtidig som slepet av hermetikkbokser den dro etter seg sluttet å skrangle. Det ble helt stille.

Trikken var svart, og så ut som den var herjet av brann eller eksplosjon eller begge deler, et vrak uten en hel rute, men til gjengjeld med røde-korsmerker, dyprene ispent seg (røde-kors-merkene ble foldet inn og forsvant), og ut steg en smidig vokst, undersetsig, litt fet mann, han var barhodet (og skallet), men kledd i en loslitt vinterfrakk; like fullt funklet fingrene hans av store ringer med diverse smykkesteiner. Du syntes han virket truende, og gjorde deg klar til kamp, men ved nøyrmere ettersyn virket ansiktet hans heller fromt og saktmotig, dessuten en smule bedrift. Mens ringene lynte spurte han, i bekrefte form, Du leter etter noen? og du svarte, usikkert, Ja, men hun er ikke her, det må være en misforståelse, jeg tror klokken og hjertet hennes ikke virker om natten (det ble plutselig natt), og han sa Det

252

[Page 253]

er ingenting å bry seg om, det er ikke derfor du har kommet hit, det var bare et prøvskudd; nei, det du måtte forstå er at meningen ligger i den meningsløse, det er de meningsløse ordene som inneholder alt du trenger å vite. Så snudde han ryggen til og spydde utover perrongen. Deretter gikk han inn i den ramponerte trikken igjen, dyprene lukket seg (du la merke til at røde-kors-emblemene nøyde var erstattet med dypningehoder), vognen kjørte nedover mot byen og forsvant.

Ikke med det første skrittet ned fra bussen, men med det andre, treffer stivelen din is, allerede knust, riktig nok, ettersom det er langt prøvd dag, og mange har gitt på denne holdeplassen først deg (og én av dem, eller snarere flere etter tur, har knust den sprøye høytsisen over sålen); nøyde henger bare noen skorpeaktige og matte, sukkerlignende rester igjen rundt kantene, de knaser såvidt. Du trodde at sålen ville tine under solen i løpet av dagen, men det har den altså ikke gjort, hvilket er et tydelig senhøyses vintertegn, tenker du. Du griper etter skjerfet for å stramme det, men du har ikke noe skjerf. Slipset varmer ikke. Altså fryser du prøvd halsen mens du går over den store og nokså øde parkeringsplassen (nesten alltid tom for biler, du skjørner ikke helt hva den skal viøre til, bortsett fra at en slags trafikkskole av og til driver instruksjon der, de stiller opp en rad selvlysende plastmarkører, av form som heksehatter, og lar de vordende motorsyklister kjøre slaløm mellom dem, sakte, nesten i gangfart). Plassen virker stivere

enn vanlig. Alle avstander vokser nøytral man fryser, tenker du; det blir lengre og lengre også jo mer man fryser. De enorme kunstfiberkostene, som oppvaskbiderster fra et elektrifisert Broddingnag, festlig delt inn i farvede sektorer: gult, rødt, blått, svart, de henger der, uvirkssomme, observerer du gjennom rutene til vaskehallen. De opprullbare glassportene til verkstedet er også lukket, men du ser et par mekanikere der inne, den ene biter seg forover og peker med et verktøy mens den andre rister på hodet og gjør ikke avseende armbevegelse. Det snillt ikke.

Men enhver ape, enhver geit, enhver frosk blir jo unnfangen og fi $\frac{1}{2}$ dt, den begynner som en celleklump, en klyse liv, den trenger ikke engang i $\frac{1}{2}$ v $\frac{1}{2}$ re et pattedyr for i $\frac{1}{2}$ begynne som en celleklump, fortsetter du den avbrutte tankerekken, den blir unnfangen og fi $\frac{1}{2}$ dt aldeles umetafysisk, pi $\frac{1}{2}$ det mest vulgi $\frac{1}{2}$ re biologiske vis, og det er ingenting prinsipielt som skiller mennes-

AVLİĞİNİNG | 253

[Page 254]

kets unnfangelse og fi $\frac{1}{2}$ dsel fra for eksempel apens, eller geitas, eller froskens, p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ det mest element $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ re niv $\ddot{\text{o}}$ $\frac{1}{2}$. (Dyr interesserer deg for i $\frac{1}{2}$ vrig bare som eksempler.) Dessuten (og det er n $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ helt uomtvistelig) har livet utviklet seg fra enkle former til mer kompliserte, over milliarder av ti $\frac{1}{2}$ r, stadig mer kompliserte former, men basert p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ de samme simple grunnprinsippene, med celler, der livet sitter fanget, s $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ t $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ si, og alts $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$, for t $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ gj $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ re historien kort, tenker du, s $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ kommer alt n $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ levende fra noe fi $\frac{1}{2}$ rlevende, og alt komplisert levende fra noe enklere levende, og alt intelligent levende fra noe dumt levende. Gitt at apeligende vesener, s $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ kalte primater, oppst $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ r etter dr $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ yt hundre millioner ti $\frac{1}{2}$ r med pattedyr, rekapitulerer du, mens du ser (uten ti $\frac{1}{2}$ se) p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ en stabel motoroljebokser (TILBUD VINTEROLJE), og disse primatene utvikler seg til menneskeaper, og disse menneskeapene smi $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ tt om senn til primitive mennesker, og disse igjen til moderne mennesker (i fysiologisk forstand), s $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ vil det oppst $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ et noks $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ vrient problem, nemlig: akkurat hvor, p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ hvilket stadium, blir den udi $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ delige sjel plutselig og uten forvarsel implantert, eller snarere injisert, gjennom en guddommelig kanyle, i mennesket, fortrinnsvis i hjernen, kanskje; p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ hvilket stadium, alts $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$, n $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ r det ellers er snakk om en biologisk kontinuitet? Men hvis sjelen ikke plutselig, ved et mirakel, spr $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ ties inn i det mer eller mindre apete og d $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ delige lege-met, hvordan kan den da vi $\ddot{\text{o}}$ $\frac{1}{2}$ re udi $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ delig og frittsvevende, hvis den liksom vokser frem sammen med hjernecellene? P $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ n $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ yaktig hvilket stadium er da mennesket blitt udi $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ delig? Vil for eksempel homo sapiens neanderthalensis krepere uguddommelig og for alltid som en hvilkensomhelst hyene eller flatlus, mens homo sapiens sapiens besitter en udi $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ delig substans og vinner evig liv? Alts $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$, konkluderer du (etter en gang), har ikke mennesket noen udi $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ delig sjel, det er en umulighet, og hun kan ikke vi $\ddot{\text{o}}$ $\frac{1}{2}$ re i helvete.

En bensinstasjon er i grunnen noe totalt fremmed for deg. Du har aldri fått følelse av kald motorkjøring, og dermed ferdes du på bensinstasjonen, ikke akkurat som en illegal inntrerenger, men ihvertfall som en lett beklemt gjest (du husker med ubehag en gang du var bilpassasjer og ble satt til å fylle bensin; du klarte ikke engang å henge tuten, eller hva man kaller det, tilbake på pumpen, den passet liksom ikke noe sted, og du stod med denne tuten i hånden som et rart dyr og ble ikke kvitt den, og fikk ikke deg latterlig). Inne i butikken kjenner du deg imidlertid på sikrere grunn. Du skal ikke ha hjulkapsler, vindusviskere, vaskesvamper, isskra-

254

[Page 255]

per, fi rtehjelpssett, varseltrekanter, kjettinger, batteriladere, takgrinder, bakspeil, setetrekks, bilpersiener, rattl ser, bensinkanner, jekker eller eksos-

pottereparasjonssett, selvsagt ikke, men heller ikke skummet melk, por-nobla der, stjerneskrutrekere, sveitserost, konfekteske, eplemost, baksag, iskrem, tigerstripete pledd, badmintonscott, tegneserier, nøykkelringer, kule-penner, kaffekrus, selvklebende gullbokstaver, lommelykter, riskrem, tvin-ger, appelsiner, snus, baseball-luer eller mentolpastiller. Du gjør rett bort til kassadisen og stiller deg i den korte køjen. Du ser mot hyllen med rul-letobakk (uten å se) og mens du venter slår du (etter en gang) fast at du ikke tror på drømmemmer som noen slags tegn eller varsler, men at du likevel ikke kan bli kvitt erindringen om den fetemannens dictum, og at det kan tolkes på to helt motsatte måter, nemlig 1) at det som er ditt, er ditt, og den som er ditt, er ditt, og at den ditt er hinsides enhver mening, altså i det meningsløse, og der ligger hele løsningen på problemet; eller 2) at det mest absurde, altså det mest meningsløse man kan tenke seg, er at det faktisk finnes en uddelig sjel og at denne sjelen kan komme til helvete.

Drikkemetrikk. Den gir deg alltid en assosiasjon: du sto på holdeplassen (virkelighetens, ikke drikkemmens), det var en solopphetet og stivende sommerkveld, du skulle til byen for å motta noen venner, og den unge kvinnen (skjært ung?, hun hadde en ubestemmelig alder, tenker du, men kanskje i undertaket av tredve, slik du er nå) som sto ved siden av deg, med et stramt skaut på hodet (fordi hun hadde mistet hårret?), og en underlig mørk, rødlig brunfarge i ansiktet, hun snudde seg plutselig inn mot veggen og brakk seg, i en gang, to ganger, tre ganger, før hun tilbokket seg rundt munnen med hånden og ventet videre på trikken. Hun sa ikke et ord, sjanglet ikke, virret ikke, flirte ikke. Hun bare snudde seg og spydde. Hun var helt taus og alvorlig, men det var ikke noe tankens eller moralens alvor, hun var bare alvorlig som om hun hadde meget vondt et sted. Du betaler nå yaktig for dine to nittiminutters uinnsilte kassetter, med småpenger og det hele.

På gangbroen står noen stille. Kommet nårmere kan du fastslå at det er en middelaldrende kvinne ifjært grått kappe, og at hun kaster et eller annet, umulig å si hva, over rekken, og later til å følge det med synene. Så gør hun videre, i motsatt retning av deg. Når dere passerer hverandre synes du å ane et innadvendt smil av forbudt nyttelse hos kvinnen. I mangel av skjerf

AVLIGSNING | 255

[Page 256]

Prøver du å stramme slipset og brette opp frakkekrauen, for det er kaldt å stå der midt på broen hvor du nå befinner deg, bøye fordi det er helt usikret for den naturlige vinden, og fordi trekken fra de utrettelig og hurtig forbikjørende bilene der nede under deg skaper en slags kunstig, litt stakkato snitt, men du lener deg mot rekken og blir stående der, omrent på toppen av brobuens krumming, som om den var av sirlig uthugget marmor og med levveskulpturer i hver ende, ikke av betong, stål og asfalt, og som om motorveien under deg var en rolig flytende elv i en eller annen beriget turistby.

Hun har ingen sjel, hun er aldri delig, altså har hun det ikke vondt. Men det er uvisst, alltid uvisst, evinnelig uvisst, på det universelle og det individuelle plan, tenker du videre, for ikke bare kan du ikke utelukke positivt og definitivt at hun har en uddelig sjel (men ligger ikke ditt i sakens natur: hvis du hevder eksistensen av en fjern planet hvor det lever vesener med hoder av maurtuer, hvor hver av maurene er allvitende og uddelig, og igjen har hoder av mindre maurtuer hvor hver av maurene er allvitende og uddelig, og så videre, så kan ingen motbevise det; nærlig, du vet ikke engang helt sikkert om hun er aldri; selv nå, når det nærlig seg to årsdagen for forsvinningen (du trenger ikke merke av den dato i almanakken, den er, tenker du, så liten i hjernen din med rødt blekk, eller skrevet med neonbokstaver, det blir aldri slitt av, det lyser dag og natt). Hun

kan teoretisk sett dukke opp fra ingensteds, fra en bisarr tilviseelse i et eller annet eksotisk land, fra jungelen, en eller annen dampende jungel full av kaklende dyr og klebrige lianer, og viere akkurat som fjer, bare to årlig eldre, den samme, lys levende, hun, den samme.

Men du tror ikke på det. Du høyrer ikke til dem som gjør og børrer på et fjerfengt høyfjernsyn i fem år, ti år, tyve år, femogtyve år, du husker hva psykiateren sa, at nøytraliteten bestemmer seg for ikke gjøre det blir de brukt oppstemte, muntre, de virker friske, livsglade, og alle tror at nøytralitet blir de bedre for alvor, men de blir ikke det, de fjerarbare er bare en morbid og grusom lykke fordi de har bestemt seg, og du husker lokomotivfjæreren som fortalte det, hvordan han i det skarpe skinnet fra lysiskasteren plutselig hadde fjerett i øye på en kvinne som gikk rett mot toget med et smil om munnen, et tilsynelatende lykkelig smil, et siste lykkelig smil, fjer hun ble knust mot lokomotivets front, men

256

[Page 257]

det var ikke henne, det var et dokumentarprogram du høyerte på radio, og det var forferdelig ikke høyre det, og likevel mørkte du høyre det. Det var ikke henne, for hun er ikke blitt funnet, men du er sikker på at hun er død, og det verste nøytraliteten er at du ikke kan vite helt sikkert at hun ikke har noen sjel, og dermed ikke kan komme til helvete, du tror ikke på det, det strider mot all fornuft, men det som plager deg er at du aldri kan få full og definitiv visshet om saken. Det hjelper ikke at du sier til deg selv at det ikke er frie tanker, men tvangstanker, tanker som tenker mot deg, tanker som bindesdeltenger rundt lemmene, tanker som dyster og vrir og bender deg inn i et hjørne, og du vet ikke hva de vil gjøre med deg der, i det hjørnet, bare at de vil ha deg dit. Du kjenner plutselig at du står med hendene som lukkede kløyver rundt aluminiumsrekket, og at du ikke har hanskeller eller vanter på deg, og at fingrene er meget kalde. Du putter hendene i lommene. En trailer med blafrrende presenning pumper iskald luft mot deg idet den forsvinner under fjettene dine.

Hunden er enorm, den rekker ham til langt oppå litt høyret, og den har tykk grøn pels, den ligner en krysning av moskus og ulv, og skjærer den unge mannen med skinnjakken holder den i hånden, kan du se at den andre, eldre, grønnskjeggete mannen er redd den. Den unge snakker lavt, men innbitt; du oppfatter bare ... eier jo ikke livsgnist ... og ... noen mørke ofres for at andre ... Du legger merke til at buskene og trærne utenfor blokken er omhyggelig inntullet i strie foran den tilstundende vinteren. Snakker ikke de religiøse, tenker du, om det jordiske fengsel og om sjelen som frigjør seg, og på en mørk er hun jo fri nøytralitet, utenfor rekkevidde av alle sykdommer, alle ulykker, all brystkreft, leddgikt, psoriasis, nyresvikt, angina pectoris, synstap, hemiplegi, blindtarmbetennelse, sukkersyke, hjernesvulst, blodpropp, skiveprolaps, muskelsvinn, litt høyrbensbrudd, kuttskader, hjerneblodning, listen kunne forlenges i det uendelige, tenker du, til en bortimot komplett katalog over sykdommer og skader som kan ramme et menneske gjennom et langt liv; hun er nøytralitet, påsett og vis, like usørlig som en hvit sommersky svevende over en blodig slagmark, men hun svever ikke, ikke nøytralitet, tenker du, for hun er ikke i noen himmel, hun ligger et sted og venter, trolig i eller på den samme jorden som du daglig betriger, ligger og venter, for hvis hun kommer til helvete, sør er hun ikke der nøytralitet, hun har ingen fornemmelse av noe som helst, opplever ingenting, er kort sagt død, og har ingen tidsopplevelse, men derfor er

AVLIGSNING | 257

[Page 258]

også ventetiden akkurat som ingen tid i det hele tatt, og selv om det skulle gjøre tusener av årlig til dommedag og oppstandelse, sør vil det ikke gjøre noen

forskjell, og dī̄t at du nī̄gī̄r her og vet at dommedag og oppstandelse ikke har inntruffet, hjelper henne ikke, for hun har ingen erfaring av det, og den dagen hun igjen blir oppvekket til helvete, er det akkurat som hun ikke har vī̄rt borte i det hele tatt, overgangen fra hennes siste ī̄yeblikk i jordelivet til helvete er fenomenologisk sett direkte, og dermed gjī̄r det heller ingen forskjell for den dī̄de om det gjī̄r ti dager eller ti tusen ī̄r mellom dī̄dsī̄yeblippet og oppstandelsen, hvilket tydelig nok, tenker du videre, illustrerer hvordan disse religiī̄se tesene er mildest talt dristige, fordi de annullerer tiden som dimensjon, og dī̄t attpī̄ til for ī̄ belī̄nne eller straffe hinsides tiden velgjerninger eller synder som er begī̄tt innenfor tiden.

Det bare delvis avrevne klistremerket pī̄ trīdglassruten lar seg ikke fjerne helt denne gangen heller. Papiret sitter stadig igjen i limet, i ulne, hvite, liksom hī̄rete tunger, muggaktig, det hjelper ikke at budskapet er blitt uleselig, at bare en flik av den opprinnelig glatte og trykte overflaten henger igjen nederst (skjī̄nt nī̄ noe mindre av den, fordi du klarer ī̄ rive vekk litt mer denne gangen); de bekymrer deg, disse urbanitetens livlī̄se parasitter, graffitiene, klistremerkene, som man kan fjerne, men som ī̄yeblikkelig vokser ut igjen et annet sted. Du resignerer. Du lī̄ser opp. Synet av din egen leilighet fī̄r deg til ī̄ huske. Du gikk ned i vekt, du sov tre?fire timer hver natt, eller ikke i det hele tatt, du fikk skjelvinger og grī̄teanfall, du hadde knapt krefter til ī̄ gjī̄ i butikken, innendī̄rs vadet du i stī̄v, det var et herkulesarbeid ī̄ vaske seg, tannbī̄rsten kjentes tung som en hammer; det var som om den samlede vekten av forsvinningen og den mer og mer sannsynlige dī̄den hvilte pī̄ et sandpapir som holdt pī̄ ī̄ slipe deg ned til ingenting.

Buljongen er forelī̄pig sī̄ skī̄ldhet at du bare kan drikke den i smī̄ nipp, men du varmer deg pī̄ den ved ī̄ legge hendene rundt koppen mens du hviler underarmene pī̄ kjī̄kknenbordet. Du skyver pakken med kassetter vekk. Du skjī̄nnner ikke helt hvorfor du kjī̄pte noe slikt for fī̄rste gang pī̄ lange tider. For det er ikke lenger noe ī̄ ta opp pī̄ dem, tenker du; det var meningen at de skulle inneholde erindringer om liv, men du lever ikke, du er til oppbevaring, i en fryseboks, og den eneste lyden i en fryseboks er dī̄ren fra

258

[Page 259]

motororen, den samme duren dag etter dag, ikke sterkere, ikke svakere, bare dur, motordur, nī̄rmest en summing, og en konstant kulde som ikke lar seg registrere pī̄ noe magnetbī̄nd i alle fall. Det er egentlig pussig, tenker du, at maten, for ī̄ oppbevares lenge, mī̄ gjī̄res uspiselig, nemlig dypfrosen. Du er ikke sulten. Vannet koker. De to pī̄lsene i kjelen har sprukket. Du er glad for det. Det er noe forlī̄sende ved alt som sprekker. Du lī̄fter hodet og ser ut av vinduet. Det snī̄r ikke.

Stjerneskudd. Ordnet i en sirlig ring rundt champagneflasken som sto til kjī̄ling i snī̄zen. De smī̄ pinnene som knittret og gnistret og lyste hvitt, pulserende, det var hun som hadde kjī̄pt dem, og du frīs pī̄ hendene da ogsī̄, men det gjorde ikke noe, du varmet dem i kī̄pelommene hennes mens dere sī̄ pī̄ fyrværkeriet. Hun manglet kanskje styring pī̄ de store tingene, nei, hun manglet totalt styring pī̄ de store tingene, plutselig visste hun ikke hvilket ī̄r det var, hvilket land hun bodde i, men de smī̄ detaljene var hun flink med, og stadig smī̄ overraskelser, smī̄ gaver, og dette, tenker du, mī̄ du ikke tenke pī̄, du vet hvor det ender, men du kan ikke la vī̄re, det var hī̄like i den lille bakken ned mot snī̄flaten, dere holdt fast i hverandre mens dere skled nedover, og hun klappet til snī̄en rundt den ī̄pnede champagneflasken og satte alle stjerneskuddene rundt den og tente dem, bortsett fra to, som dere holdt i hī̄nden. To fontener av gnister, to miniatyrkometer i ferd med ī̄ brenne ut, brī̄ blink som lysstrī̄ler kastet tilbake fra tallī̄se speil, alltid pī̄

litt forskjellige steder; under den skyfrie, knallblå, tomme og hendelsesløse høy sommerhimmelen kan man se hvordan havet innenfor blyndet med de glitrende krusningene virker blekkfarvet, nesten svart, så blå lysere igjen (i en langstrakt stripe), så blå mørkere igjen, men nærmere land gråblånnlig, så blå nesten gulaktig, og til slutt klart inne ved sandstranden, hvor de blålgene man før noen minutter siden kunne se som et funkende, blankt blånde ute ved holmene nærliggende, av på landsvinden, strekkes ut til flate, skumkantede dypnninger over stranden, stadig fornyede, tynne, bueformede, gjennomsiktige hinner, med enda mindre krusninger, nærmest skrukke, fort rullende og spillende, langs ytterkanten, slake hinner av vann over den finkornede sanden, som er oppblandet med små, meget glattlipte steiner, smygende tangslintrer (som blir knasende til røre og svarte ovenfor flområdet), skalfragmenter etter muslinger, hummer, krabber, snegler, rur, alle disse harde småtingene som havets bevegelser knuser og maler langsomt istykker etter at livet har for-

AVLØSNING | 259

[Page 260]

latt dem, slik det hele tiden kverner Stein til sand, med en tilmodighet som bare det helt bevisstløse (og ikke engang det instinktstyrte dyret) besitter. Bortsett fra småblytene og de evnnelig rastløse sjøfuglene gir det hele, trass i krusningenes flimmer og de slikkende blålgene mot stranden, et inntrykk av uforanderlig ro.

Rive, det gjelder ikke rive avisene omhyggelig istykker og krylle sidene, det vet du, ellers blir det for tett og brenner blålig, eller brenner ikke i det hele tatt, selv om det blåser, som det nesten alltid gjør ved sjøen, luggen blafrer hele tiden ned i øynene dine, og det irriterer deg, og for at ikke papiret skal fyke avsted må du holde det med foten mens du slenger på den opphugde mahognistolen og mangletreet eller hva det er for noe, og deretter restene av det gisne skapet med rose maleri og ikke røstall, tilrr og fin ved, etter en omgang med øksen, for ikke kan du virkelig bruke, selv om du ikke er helt edru, skjønt ikke akkurat full heller, bare litt blank i sjelen (som du foretrekker ikke uttrykke det), og du er ikke redd for ikke bruke nevene, du har hatt trøye i dem før, forteller din uskrevne biografi. Nok en gang gjør du fra den hel-lagte gullplassen mot den ikke pne hyttedijken.

Hjemmebingospill, adventstjerner, puls- og blodtrykksmåtere, videobokser i bokbind, truser med blondekant (svart eller hvit), dataspill med joystick eller lyspistol, kvartsur, stereospillere for montering på sykkelstyret, fjelltele, oppblåsbare sydhavssynder med palme, sjøriperverflagg, pipenakkelssett, gjørkur, solbriller, massasjeapparater (18 eller 25 cm lengde), skinntiflører, baseball-luer med klokke, ladyshavere, julenisser med musikk, tennisracketer, modellfly, gummibåter og filmer, det var filmene som gikk best, hele forretningen gikk bra, minnes du, men filmene gikk best, etterhvert, og på spørsmål om hva du drev med kunne du trygt svare Bissniss, import, og du erindrer akkurat hva du sa videre (for du har, av en eller annen grunn, mye lettere for ikke huske det du selv sier til andre enn det andre sier til deg) Jo det blir noen skillinger a det i ikke-sten for eksempel kan folk jobbe hardt som faen uten ikke kreve direkterligheten og silkeputer ikke sette røvvaa på da veit du så er ikke ean ikke tjene litt på sakene.

260

[Page 261]

Ingenting skjedde før den tredje dagen på jobben, erindrer du, inne på lageret, bak to esker med dildoer som du aldri ble kvitt (de var altfor store, kundene returnerte dem og krevde pengene tilbake); hun lot som hun gjorde motstand, og det likte du, du har alltid likt skikkelige damer, tenker du, og ler, og plukker ned et bilde hvor han er iført seilerhabitt, sittende

pī̄½ styreplassen, med den ene hī̄½nden pī̄½ rattet og et champagneglass i den andre. Ved siden av den glade kaptein henger noe du antar skal forestille kunst; for deg ser det ut som en elefantysk barnetegning, tykke, svarte, lodne streker og rī̄½de, gule og blī̄½ farveklatter, dels innenfor, dels pī̄½ tvers av strekene, det stī̄½r et navn nederst i hī̄½yre hī̄½rne, og du tenker at noen lar seg lure godt, men ikke du, du river bildet ned av veggen og knuser glasset mot hī̄½net av furubordet, sammen med seilerfotografiet; det henger noen andre der, ogsī½, de kan du se hva forestiller, men du liker det ikke, du knuser glassene, rister dem, sparker for ī̄½ fī̄½ vekk bitene der de sitter som gjennomsiktige huggenner langs kantene, du lar deg ikke skremme, de biter ikke. Klunkeflasken og de to vinkaraflene kaster du i motstī̄½ende vegg. Du begynner ī̄½ hugge opp den siste barkrakken, uten ī̄½ forhaste deg. Flisene ligger allerede rikelig strī̄½dd utover filleryene og de brede, hvitskurte gulvplankene, som om hele mī̄½lementet hadde pels og rī̄½ytet.

Den trommeslageren du spilte med engang, han slo stikkene i stumper og stykker, dundret lī̄½s sī̄½ flisene bokstavelig talt sprutet rundt ham, steinharde kantslag, og du pleide ī̄½ forestille deg at han etterhvert ville sitte og slī̄½ med noen slafsete, tynne kvaster, nei, et par lurvete tannpirkere, til slutt ingenting, han ville slī̄½ med hendene, slī̄½ huden og kjī̄½ttet lī̄½s fra hendene, banke pī̄½ trommene med bare knokkelfingrene, slag etter slag, uavbrutt, til knoklene i hī̄½nden var knekt og knust, og deretter armene, bena, til slutt hodet, hodeskallen dunkende mot skarptrommen, og fī̄½rst nī̄½r kraniet var banket til splinter og stī̄½v ville musikken forstumme, eller fortsette, i det hinsidige. Hva var det du leste i det ukebladet? Jo, en mann som tok inn de dī̄½de gjennom eteren, pī̄½ et slikt apparat som radioamatī̄½rer bruker, kortbī̄½lgen, han tok det opp pī̄½ lydbī̄½nd, for de dī̄½de sendte beskjeder til ham, lagret i meter pī̄½ meter med lydbī̄½nd, de fortalte om dette og hint, de snakket tysk, merkelig nok, selv om mannen ikke var tysktalende, han forsto det nī̄½r de sa Wir sind die Toten, og i bladet sto det oversatt, Vi er de dī̄½de.

AVLī̄½SNING | 261

[Page 262]

Du mī̄½ stadig stryke luggen vekk fra pannen, det irriterer deg, det minner om en innpī̄½sliten kvinne. Fī̄½rst papiret, omhyggelig revet opp (ikke hele aviser, og slett ikke blader med glanset papir, de bare kveler varmen), deretter flisene, sī̄½ noen vedpinner (mahogni, furu), sī̄½ seilerhabitten med lue og det hele, og badedrakten hennes, for vil de ha det hett, sī̄½ skal de virkelig fī̄½ brenne sammen, tenker du, brenne pī̄½ bī̄½let. Bildene oppī½ klesplaggene, og godt med ved oppī½ der igjen, for ī̄½ holde det hele pī̄½ plass. Du stryker luggen vekk fra ī̄½ynene og stirrer (gjennom solbrillene) ut over havet. De glir (eller dunker, putrer, freser, hviner, og sī̄½ videre) forbi bukten, mange, en hel armada, som om de prī̄½veseit til kvelden, og du tenker at det trolig er nettopp det de gjī̄½r, de later som de seiler ferieavslappet, makelig, men i virkeligheten vil de drikke og feste og spy og ha det moro sī̄½ snart som mulig.

Flaskene i skogen. Du glemmer dem aldri. Ubegripelig nok hadde noen satt fra seg en haug, dusinvis, snese vis med tomme brennevinsflasker under et bergheng i skogkanten, og du erindrer hvordan du med ett fī̄½lte deg uendelig rik, du hadde funnet en strī̄½lende skatt; du sī̄½ deg vaktsomt rundt for ī̄½ vī̄½re sikker pī̄½ at du hadde den helt for deg selv, og det hadde du; deretter bar du alle flaskene, uten ī̄½ miste en eneste, til en passende avstand fra fjellveggen, og sī̄½, etter en nytlesesfull liten pause, hvor du mī̄½lte herligheites omfang med ī̄½ynene, begynte du ī̄½ knuse dem, ī̄½n for ī̄½n, men fort, du trengte ikke spare, du hadde rī̄½d til ī̄½ slī̄½se. Nī̄½r glasset brast lignet det vanndrī̄½per, skī̄½rene sprutet fra fjellveggen i kaskader, og falt i skinnende dryss over mosen og gresset pī̄½ skogbunnen (det minnet om fontenene

nede i byen, hvor du pleide å vade etter mynter), du kastet og knuste, kastet og knuste, inntil den aller siste flasken var pulverisert, og du utmattet av lykkelig anstrengelse kunne synke ned i gresset for å hvile.

Rekved, tomkasser, gamle teiner, tiloversblevne byggematerialer og slikt noe, virker det som. Noen menn kaster skarpe slagskygger over stranden mens de ti år mimer lasteplanet på en pickup, tilogmed gamle mørkeblåbler, som de brygger sammen, to og to, og tre fire gutter svinser ivrig og usystematisk til og fra med mindre brygger, eller litt for tunge ting (stubber med strittende røtter, gamle uthusdørrer) som de sleper etter seg så det lager mørkestriper i sanden. Det blir et kjempemessig bål, pyramideformet; en av guttene

262

[Page 263]

klarer ikke oppover det med noe i neven, du kan høre at en av de voksne roper til ham, strengt, han ikke ler, ser opp, strekker armen med gjenstanden (en pappkasse?) bakover og slynger den mot toppen, den blir liggende, og du kan høre gutten bryte ut i et fornøyd, hvinende utrop før den voksne gjentar formaningen, høyere ikke, og gutten skyndsomt klyver ned igjen.

Det er nesten din plikt, tenker du, å tiljæmme huset, men på den annen side er det endel saker (stereoanlegg, kjikkentøy, kjikkelskap, tv-apparat, med mera) som ikke brenner særlig godt, eller ikke i det hele tatt, og ingen kan kreve det umulige av deg. Men du skal brenne det meste av det som er brennbart, for denne hytta er jo full av helt overflidige ting, tenker du, ting som først eller siden skal gi istykker eller bli borte eller brenne opp allikevel; det er en merkelig tanke, at alt som finnes der en dag vil virke helt vakk, det er bare et spørsmål om tid, så egentlig kommer du bare tiden i forkjøpet, eller hjelper den litt, og kan ikke anklages for noe som helst, i grunnen, for ettersom alle gjenstandene i hytta, resonnerer du, altså skal gi tapt, ikke delvis og i utvalg, men fullstendig og samtlige inklusive, så er vel, sett i et større perspektiv, tidspunktet helt likegyldig, om det skjer i dag eller om tusen år. Det skjer i dag. Alt du har bryret til brylet er jo, sett i et større perspektiv (resonnerer du videre), i grunnen bortkastet, det er bare skrot, skrot og såpp. Kommet til dette punktet i funderingene gir refleksjonen over fra ikke virke indre og uhøybar (og inreferabel) til å bli ytre og høybar, og du sier, høy, faktisk på grensen til å rope, Vakk med såpla!

Mennene der nede stanser i arbeidet med bryret, det bableske bryret, denne vakkende, tørnende konstruksjonen som skal tildelegges, brennes opp om noen timer, og ser undrende i din retning; du geiper (kanskje kan de se det, kanskje ikke) og drikker, og sier, dempet, uten overdreven emfase, Jivla helvetes snokete silkeklyser jå skal skjære pikken a dere og grave dere ne sammen med kabbinkruserne deres og kjerringhøyla deres så kan dere seile i helvete til evig ti. De høyrer det ikke. De snur seg bort og fortsetter arbeidet med bryret. En hvit sky glir vakk fra solen. Du haler i lissene og sparker joggeskoene av deg. Det er knepping, ikke glidelås, i gylfen, og du fomler litt med den, men førstongeribukse og t-trøyen og sokkene og underbuksen av. Det er som å kjope bruktbil, du mørke prøve den ordentlig først du

AVLÉSNING | 263

[Page 264]

bestemmer deg, tenker du, og det sa du til henne. Det er som å kjope bruktbil du mørke prøven orntlige først bestemmer, og hun ble snurt, fornøyret, eller snarere pottesur (som du foretrekker å uttrykke det); ikke har du prøvd, og hun prøvd, igjen og igjen, i prøverommene rundt omkring, stadig nye, tenker du, tilhøyrende rørleggere og flykapteiner, steelgitarister og oberster, skytebaser og advokater, Jørgen hattemaker og kong Salomo, omigjen, høy

og lav, fattig og rik, prøvd vde og prøvd vde, noen kort, noen lenger, ingen sørlig lenge. Det erger deg at du ikke kan se din egen rygg. Men ellers holder de på øye blekne og forsvinne igjen, liksom trekke seg inn i den friske huden for å gjemme seg der, gikk i hi, legge seg i dvale til neste utbrudd. Det kommer periodevis, og når det kommer, hjelper det med sol, med bading; om huden din liksom skulle virke grise, mindreverdig, hudsippel, så var det ikke ditt, tenker du, de bryr seg ikke noe sørlig om utseendet, egentlig. Ettersom sol har gunstig innvirkning og sprit ugunstig, så gikk det opp i opp, og du fikk dobbelt opp, nemlig både sol og sprit, på øye i en gang, uten å bli verre. Du ler.

Den lenser forbi bukten, omgitt av en eskadre med småbåter, folk vinker fra dem, mennene på stranden lager solhylle, peker og diskuterer tydeligvis farkosten, seilfjæringen, alderen, og så videre: en gammeldags seilskute, med brune seil, muligens det som kalles en brigg. Alderen, og så videre, tenker du, han er sikkert femten år eldre enn deg, altså nøyrmere femti, kanskje mer, oldingekapteinen, seilende videre, mot seksti, sytti, åtti, nitti, likegyldige år, bestemoren din ble treognitti, erindrer du, nesten blind, drev, skjelvende i hodet og på hendene, plutselige raserianfall, så slivhet igjen, raserianfall, slivhet, og så videre, det ble i det minste lett å løgne penger av henne, og hun hadde ikke bruk for dem, hun så ikke forskjell på en hundrelapp og et ark toalettpapir i alle fall, tenker du, oldingekapteinen ved hundreogfems, skelettet av en rorgjenger på en pillriktten skute som seiler under jorden med slukkede lanterner, bestemmelsessted ukjent.

Du fikk deg merkelig edru, og bestemmer deg for å gjøre noe med det, spesielt ettersom brennevinet er førsteklasses, men ikke koster deg noe. Lukten av grillet kjøtt driver opp fra stranden; mennene som arbeidet med båtene, og noen kvinner som måtte vike konene eller kjørestene eller samboerne deres, later til å lage mat på stranden. Gjennom solbrillenes blåskjær og

264

[Page 265]

alkoholens lett distanserende effekt ser du dem, ikke som aktiverene i en spillefilm, men som de utedokkende statistene i en fjernsynsreportasje (en banksjef eller en politiker eller en biskop eller en ishockeytrener intervjuer og først stukket en ullinsviktig mikrofon opp i munnen i forgrunnen, mens tilfeldige, helt irrelevante mennesker i bakgrunnen måker snakke, ser i butikk vinduer, spiser iskrem, mater endene, sykler, drasser på pakker, smekker i bildeler, triller høyndlevogner, hviler seg på spaserstokker, sparker fotball, bærer kofferter, og så videre; bare barn eller flisete tenåringer tiltvinger seg stundom adgang til det man kan kalle kameraløyets private gemakk, ved å stirre inn i linsen, fra bakgrunnen, og skjære grimaser og bedrive assorterte ablegger som avleder oppmerksomheten fra banksjefens eller politikernes eller biskopens eller ishockeytrenerens uttalelser, men de årvige som beveger seg gjennom bildet, gjør det i egenskap av det som heter tilfeldig forbipasserende (slik ethvert menneske, sett fra sitt eget fokus, alltid vil ha en vrimmel av tilfeldig forbipasserende i sitt liv), uten at spørsmålene som stilles, eller svarene, angår dem i større grad enn spørsmålene og svarene angår fluene som tror på kunnskapstesten i et tilfeldig oppslag i et ukeblad). Omrent en fjerdedel av innholdet i flasken er der fortsatt. Det er dessuten flere av dem.

Flammer. Og fjernt, som gjennom et langt rør, trekspillmusikk, sirener, støt, fyrverkeriknall og latter. Bærer: dunkende snekker, lydløse seilere, joller, alle lanternene tent, styrbords grønne lanterner synlige på bæretene som seiler ut sundet, babords røde lanterner synlige på bæretene som seiler inn sundet, og de hvite lanternene, sterkere eller svakere, synlige på alle bæretene, en emsig trafikk av bærer som om det gjaldt en evakuering eller i det minste

en regatta, i mīðrket, i midtsommernattens milde mīðrke. Lukten av grillet kjīðtt driver stadig opp fra stranden. Du kjenner at du er sulten. Du skjelver av frost, og du fiðler lemsterheten og hodepinen pirke i kroppen som en ond lege, etter den hvilelīðse fyllesiðvnen, selv om du ennīð (heldigvis, vil du selv si) ikke er edru, og du ser at bīðlet ditt fremdeles ikke er tent; du mīðtenne det nīð, tenker du. Mens du stīðr og later vannet (du kjenner urinen slīð tilbake fra hellene og sprute lunkent mot leggene) kommer du pīð noe du drīðmte, det virker innlysende riktig, bare ïð gīðre det, tenker du, og gīð mot hytta, hvor dīðren ennīð stīðr ïðpen. I baren triver du en flaske pīð mīðfið (nīð bekymrer du deg ikke om ïð velge blant de mange eksklusive merkene)

AVLÍÐSNING | 265

[Page 266]

og heller innholdet i deg, sīð mye du makter i ïðn slurk, du mister pusten, spytter ut halvparten (det var dog mer enn du maktet), og drikker igjen, sīð fort du kan, gisper og hoster og spytter og drikker til flasken er halvtíðmt, og du tar en ny fra hyllen og ïðpner den, gīðr inn i soverommet og tiðmmer spriten utover sengeklīðne med veivende bevegelser, overiðser dem, gjenomdynker dem med sprit fiðr du riper av den grove peisfyrstikken.

Det kjempemessige bīðlet der nede pīð stranden luer uhemmet, flammene bīðyes ut mot sjīðen av fralandsvind, nīð, og du fiðr gīðsehud av den, du er naken, luggen bliðser stadig ned i ïðlynene dine, og du kommer igjen pīð at du skulle ha tent bīðlet ditt, men du fryser, du er sulten, du gīðr, ustīðtt, ganske sakte, nesten instinktivt, mot varmen nede pīð stranden, mot trekspillmu-sikkken (som nīð, etter et avsluttende taktslag, forstummer et ïðyeblikk, slik at du hīðrer gnyet og skrīðlet fra de mange forsamlede menneskene tydeligere), men fiðrst og fremst mot det luende bīðlet, som kan gi deg varme i kroppen, og mot lukten av grillet kjīðtt, som kan gīðre deg mett.

Landskapet mīðrkt, eller halvmīðrkt, eller kvartmīðrkt, et skimrende sommerdunkel som liksom lar alle konturer, alle lysende flater beholde et gjenskinn av den forgangne dagen, og det slipper aldri helt taket, et morgengry (eller en skumring) som varer hele natten. Pausen i musikken trekker ut. Det virker uendelig lenge. Sjīðfugler skriker. Noen synger falskt i kor der nede. Du hīðrer en bilmotor bak deg, og du merker hvordan lyktene sveiper over ryggen din og forbi den, stopper, kommer tilbake og vedblir ïð lyse pīð deg. Blendet av lyktene skīðler du mot bilen med flasken fiðr du gīðr videre. Nīðr du gjenvinner det normale synet ser du at det stadig er sommerlig nattklart overalt; bare svabergene og skikkelsene du ser i bīðlets motlys, mens du gīðr, er rene, anonyme skyggebilder, knadd av kompakt mīðrke, svart som det innbrente belegget pīð en gammel stekepanne, svart som pupillen i ditt eget ïðye (man kan altsið si at du betrakter tingene fra et mīðrke), du ser ikke noe annet i speilet enn det ïðverste av staken, lysestumpen og den lange flammen som skyter opp lik det bleke skuddet fra en līðk. Speilbildet av priðsen har en litt forskutt (eller skrīð) vinkel i forhold til det virkelige voksluset (plassert rett foran speilet) fordi speilet stīðr stīðttet til veggen, litt tilbakelent for at det ikke skal tippe over og falle ned, og det ser ut som det man (med et paradoksalt uttrykk) kan kalle speilets indre, utgīðr et

266

[Page 267]

egent rom hvor det stīðr et annet lys, lignende pīð, men ikke identisk med det fiðrste, det virkelige.

Hvis du ser nīðrmere etter, vil du bemerke at kjerten har en lysende, horizontal ring ïðverst, omkring veken, hvor flammen gjennomlyser voksen fiðr den smeltes ned, og at voksen glinser, lik snið med et tynt islag, i

en strime nedover langs pri  sen, men dette gjelder bare baksiden av kjerten, slik den synes i speilet, antagelig fordi selve gjenskinnet av den blanke overflaten (speilets) kastes tilbake p   lysestumpen, mens derimot forsiden av kjerten (slik den vises foran speilet) er nesten like m  rk og matt som det imagin  re rommet i speilet, bortsett fra den gjennomlyste ringen av voks (i  verst) og det glinsende skinnet i stakens rand (nederst). Veken fremtrer som et m  rkere felt (like svart som speilflatene) inne i den nederste delen av flammen, som virker forbausende lang, faktisk lengre enn selve lyset (kan-ske fordi det ikke er blitt snytt p   lenge, fordi hun som skulle gj  re det har falt i tanker og glemt det), det ser ut som denne flammen med sine smale, langstrakte, gulhvite (i spissen r  dlige) og ustabile form slikker den prunkende, kostbare speilrammen, forgylt (eller forsi  lvet, r  dtonet av lyset); og hvorfor, avbryter du dine visuelle meditasjoner, besiktiger du dette bildet med speilet s   n  ye? Hvorfor er du s   interessert i bilder? Fordi du ser deg selv i dem? Nei. Heller fordi det frir deg fra i   se inn i et virkelig speil, og se dette ansiktet som kunne tilh  rt en vanlig niogtredevi  ring mann, sivilstand ugift, ansiktet som etter syv plastiske operasjoner stadig ikke er ditt eget, men en klossete etterligning eller en lite treffende karikatur. I bildene er du selv frav  rende.

De robuste, men snirklete og detaljrike forsiriringene p   rammen, plante-formene i hvert hj  rne, voluttene og kartusjene symmetrisk p   hver side, og den store, dri  peformede smykkesteinen (et i  reheng) som ligger foran speilet, eller, til h  yre for lysestaken, det lange, hvite perlekjedet, nesten skj  desli  st henslengt, eller snarere tvunnet sammen, liksom i fortvilelse, nesten som en knute p   det, slik at det kan minne om et leddet, skjellkledd krypdyr eller en g  tefull undersj  isk vekst. Du ser den store, rektangul  re slagskyggen av speilet (inklusive rammen) p   veggen bak, like svart som m  rket i speilet selv (var det ikke for speilbildet av voksluset ville du sagt at det bare var en tom gullramme stilt mot m  rket); du ser dessuten kvinnen

AVL  SNING | 267

[Page 268]

i den hvite, vide, folderike linblusen (overarmen og albuen skimtes som skygger gjennom stoffet), hun som sitter og stirrer i retning av speilet, til-synelatende uten i   se sitt eget speilbilde, hun hvis pust (eller sukk) formodentlig fi  r flammen til i   blafore av og til; du ser den bleke, fra deg halvt bortvendte profilen hennes, eller blusens li  sthengende v-i  pning ned mot brystene, det glatte, rygg lange, kastanjebrune, nesten svarte h  ret som er kastet tilbake over skulderen, og det purpurri  de skj  rtet som faller helt ned over fi  ttene og skjuler dem, og de store, n  rmest kraftige, lubne hendene som ligger foldet, hvilende (li  st, litt sprikende, slik at skyggene fra venstre h  nds fingre avtegner seg mot h  yre h  ndbak) over hodeskallen i fanget hennes.

Kjerten plassert p   setet til en stol med r  dt skinntrekk denne gangen, slik at kvinnen p   krakkens ved siden av fi  r nok lys i brysthi  yde. Hun er ifi  rt et nattlinnet, tydeligvis, trukket helt opp p   li  rene, og i  pent slik at de slappe brystene glir ut. H  ret hennes er samlet i et slags skaut eller turban, og ansiktet har et uttrykk av lett stupid konsentrasjon, hun fi  r dobbelthake av i   b  ye hodet bratt ned mot mellomgulvet, og de senkede i  yelokkene forteller at hun fokuserer blikket p   et punkt ved sine egne hender, som hun holder mellom maven og brystet mens hun knytter og knuger dem stramt mot hverandre, s   bare de innerste, brede fingerleddene er synlige, vendt utover (isolert sett ligner de faktisk hestetenner); begge tomtene er kr  ket og m  tes ved neglene, der man ved omhyggelig gransking kan skimte (eller tror man kan skimte) lusen hun er i ferd med i   knekke, hvortil hun trenger lyskilden for i   se ordentlig. Du tenker p   visse former for teologi fra hennes i  rhundre, ifi  lge hvilke det er bestemt fra skapelsens morgen hvem

som skal gis evig frelse og hvem som skal vederfares evig fortapelse, slik at de fordøyer mte er fordøyer mte fra lenge før de overhodet eksisterer, og de salige er salige, lenge før de overhodet eksisterer, og selve livet blir slik en strengt tatt overfløydig stillen til skue symptomer på det som allerede er gitt, fra evighet til evighet; man kunne i sitt fall, tenker du, like gjerne mortifisert jordelivet i det hele tatt, således at de fordøyer mte bare fikk være fordøyer mte i det hinsidige og de salige salige i det hinsidige, fra evighet til evighet, uten denne tilvirkelsens trivuelle avbrekk, og arrene ville ikke trengt å vente i millioner av år på å få tilsvarende ansiktet ditt, de ville stått der, tydelige og klare som cartesianske idéer, fra evighet til evighet.

268

[Page 269]

Det lille kneppet nøytral neglekantene gnisser mot hverandre og lusen blir knekkt. Kanskje høyrlig i det ellers mennesketomme rommet. Og kanskje kan hun, mens hun står tettere mot den oppsvulmede maven, kjenne fosteret røyre seg der inne, fosteret som vokser, for fosterets celler fortsetter å dele seg i henne, mens lusene, på sin side, danner mellom tommelfingerne gylene hennes. I alle fall kan det sies at denne kvinnen virkelig koncentrerer seg helt og holdent om noe faktisk, noe som *er* (nemlig lusen), i motsetning til den første kvinnen, hun ved speilet, som heller, i sine tilsynelatende mer velhavende omgivelser, mediterende over døden og forgjengeligheten, samler seg om noe annet, noe som ikke er, eller ennå ikke er, eller noe som har vært, eller noe som forener alle disse kvalitetene på en gang, for hun stirrer ikke på noen lus, og heller ikke egentlig på speilet, eller lyset, eller bildet av lyset i speilet, hun later til å stirre inn i selve myrket, eller kontrasten mellom lyset og myrket, liksom hun allerede nøytral har foregrepet det totale myrket som vil avlyse lyset i det øyeblikk flammen flakker og blaffer opp for siste gang, eller, mer nøyaktig, idet den aller siste, rødorange gløden i veken forsvinner, og slipper ut en liten røyk dott (usynlig i myrket), og hun vil kjenne den karakteristiske, stramme lukten av et sluknet voksllys der hun sitter igjen uten å se noe som helst annet enn et oscillerende etterbilde av lyset på sin egen netthinne, til slutt bare noen ustadige, flimrende lys flekker.

Dette øyeblikket er ennå ikke kommet. Fremdeles tid til å vente og tenke, til å stirre inn i speilet, slik du gjør, uten å se noe annet enn den brennende priksen og dens lutende avbildning, den høyreste flammen som flagrer og vrir seg, skifter farve, mer eller mindre blålig rundt veken, mer eller mindre rødlig ytterst, eller hvitlig, det hvite lyset på papirstrimmelen som tyter ut av en spalte, akkompagnert av en svak, smatrende, knurrende, elektrisk lyd, som fra en gammeldags regnemaskin, og du skjærer at dere må ha vært underveis en stund, men du husker ingenting fra det øyeblikket du satte deg inn i bilen. Altså har det vært der igjen, og visstnok mer langvarig denne gangen, uten noen slags drømmmer eller visjoner, bare en ren og hel blackout, såmliggende, som om livet ditt var en film og noen hensynsløst hadde klippet vakkere minutter av den, eller en bok med perfekt tekst og sitt plutselig en blank side, og sitt perfekt tekst igjen, som om du hadde vært hjernedød, hadde hatt en død hjerne i en levende kropp, i fem minutter

AVLØSNING | 269

[Page 270]

(eller hvor lenge det kan være) og nøytral vinkelrett opp, med fare for å forsvinne igjen nøytral som helst; du liker ikke dette, du må gjøre til legen med det, tenker du, straks du har gjort det du skal gjøre. Det er allerede nok dagslys (selv nøytral, før morgenrushet har startet) til at du kan se knappene på en bjerk idet bilen stanser i det første lyskrysset, noen små grønnlunde tunger som bryter ut av et slags svart skall, mens sjølven på ditt spørsmål svarer at

det er datastyrt, forskjellig slags informasjon, om turer, først og fremst om turer, men også om holdeplasser med lange kjerker, om stengte veier, eventuelle ulykker, trafikkfarlige forhold (for eksempel en beruset mann som virrer omkring i veibanen på en bestemt strekning), stjelne biler eller andre kriminelle forhold.

De lange, rullende stillehavsdynningene du kan høre fra bungalowens terrasse, inn over sandstranden, de blir ikke bøyelige som krummer seg før de knuses til skum og glir innover sanden, ingen vinter, ingen årstider, bare den evige sommeren, og passaten som gjør at det aldri blir for hett, tenker du. Du spør om han også kan sende meldinger ut gjennom denne innretningen, men han forteller at i så fall må han bruke radioen. Sjøfiforen legger seg rutinert, fort (i overkant av fartsgrensen), men mykt, i høygear langs den firefelts hovedveien. I forbifarten snapper du opp synet av en lampefortning, hvor hundrevis av lamper i alle tenkelige styrrelser og skabeloner er tent, inne i et gammeldags, hvitmalt trehus (som en gang måtte ha vært en privatbolig), liksom lampene var forvandlet til besynderlige flokkdyr som hadde klumpet seg sammen for natten, ildfluer, en bisverm i kuben, eller steiner, klaser med skinnende krystaller, edelstener, diamanter, og du tenker med skrekke på hvilken enorm strømmregning denne reklamerende idselheten måtte avstedkomme, penger som kunne vært brukt til noe annet og bedre.

Som hvite klipper i morgensolen, straks dere har passert svingen etter bensinstasjonene (to konkurrerende firmaer, ett i hver kjøreretning; foran den ene driver en mann i blå kjedress og spyler asfalten ved hjelp av en gummislange), de massive høyblokkene, de ser på en måtte døde og ubebodde ut, en art gigantiske fortidsminner, templer, ziggurater eller mausoleer som forskerne kunne spekulere på hvordan ble bygd, og hvilken funksjon de egentlig hadde. Nennsomt stikker du høyrenden ned i den brune

270

[Page 271]

handlevesken og kjenner på skjeftet, med dets fint avrundede, anatomisk riktige form, du lar fingrene lukke seg nyttende om det, og litt etter til du si vidt kjenner tyngden; så lar du væpenet synke lydløst ned i vesken igjen, og legger høyrenden på det brede, polstrede dørhåndtaket. Du er glad du er den typen som kan holde kjeft, ellers ville de bare ledd av deg. Bare iynenes navn, alle disse blikte, duvende vokalene, som dogne blir geslag, du kan dem utenat, og bungalowen skulle ligge litt oppe i issiden, med utsikt til de overdødig grønnkledd lavaesene omkring, og med stranden nedenfor, bare noen minutters spasertur ned en slyngedesti, vandre makelig ned der, tenker du, i den tropiske varmen som tillater at du kan gå i shorts og sandaler og en lystsittende, kortmet skjorte med blomstermønstre, beständig.

Det arbeides i gngkontinuerlige skift der, ovner som ikke må bli kalde, antagelig; den brune røyken velter opp i værlufta. Du har sett den gigantiske portalkranen senke magneten mot en veritabel gravryggs av skrapjern, bestående av alskens ubestemmelig, forvridd metall, gamle maskiner, bilvrak (og du faller i tanker, et par sekunder, om at bilen du nå sitter i har prinsipielle muligheter for å ende i nettopp den haugen av skrapjern), hulete blikkplater, delagte tynner, og så videre, samt et udefinert dryss av styrre eller mindre metallbiter hvis fordums funksjon det er umulig å fastslå, man kunne nesten tro at berget av skrot stammet fra en eksplosjon, fra langvarig terrorbombing, en by i krigstilstand, ja, at alt skrapjernet ble levert direkte fra den til enhver tid pågående krig; og alt med nyanser av rustfarver, alle varianter, fra sotsvart via snusbrunt til teglritt, men mest mørkebrunt, egentlig farveliggende slik det nå (inntil videre, før omsmeltingen) var funksjonsløst, overflødig; og du husker hvordan kranens svære,

sirkelrunde elektromagnet ble senket, lik en redningsstol fra et helikopter, ned mot toppen av skrapfjellet, og hvordan den voldsomme strømmstyrken ble koblet inn (av kranfiøreren, antar du, sittende i et slags treskur oppe i kranen), slik at en gitt mengde metall i øyeblikkelig klebet til magneten, omtrent som cellofanbiter (piø grunn av statisk elektrisitet) stundom kan klebe til fingrene og viørre nesten umulige å bli kvitt; på dette punktet i prosessen ville kranen si øfte en blafrrende fillehaug av jernfragmenter iøys fra den store røyksen (men nesten hver gang, det la du merke til, var det noen biter, nederst, som i siste øyeblikk falt utenfor magnetismens tryllekrets, bokstavelig talt: fra noen meter over bakken deiset de ned i dyn-

AVLØSNING | 271

[Page 272]

gen av skrammel igjen), løfte haugen til en viss høyde, altså (for øye gikk klar av hindringer), samtidig med at kranens veldige portal (spent i bue over hele fabrikkbygningen) begynte å rulle, akkompagnert av gnissing, hvin og rammel fra sine motorer og bevegelige deler, antagelig sørlig fra de massive jernbanehjulene mot skinnene hvor den trillet; kommet til et visst punkt, der krykereret av jernskrap tydeligvis befant seg over et mørkløft bak støperiets vegger (men som kranfiøreren på sin side ikkepenbart kunne se, der oppfra fra), ble hiven raskt senket loddrett ned gjennom en svært luke, ned til noe med ild i, for du husker at du kunne se et gjenskinn av flakkende flammer og røykgufs opp langs veggene; hadde du virrt mer fantasifull og mer poetisk anlagt enn du faktisk er, kunne du sammenlignet det med en nedsenkning av døde sjeler (bitene med skrot) i purgatoriet (støperihallen), hvorfra de med tiden ville vende tilbake i fornyet og forvandlet (lutret) form, men denne gammelmodige og forlorne symboliseringen faller deg ikke inn.

Hovedstaden. Selvlagt mørkte du ta en bryttur inn til hovedstaden av og til, for å heve penger (men kanskje finnes det en bank på åya, du er ikke sikker), for å gjøre spesielle innkjøp, kanhende for å gjøre på en bar, en restaurant, kanhende et bordell (hvis det viste seg nödvendig), men ellers ville du tilbringe dagene med å bade, seile, fiske, ordne skjellsamlingen, bygge flaskeskip, sanke brødfrukter og åpne kokosnøtter med macheten, rusle smørturer, langs stranden, i skogen, sitte på terrassen og nippe til en drink mens du leste uke- eller mørnedgamle aviser og magasiner, om hendelser og personer som ikke vedkom deg, som aldri ville vedkomme deg mer.

Mennene som alt nøyde, eller fremdeles, ennå ikke fikk det er blitt virkelig dag, arbeider der nede, i den sviende heten og utdunstingene fra metallet, du forestiller deg hvordan de svetter og sliter, hvordan de mørke beskytte øynene med briller, hodet med hjelmer, ansiktet med masker, hendene med asbest-hansker, fikk med støperiforsterkede støveler, lungene med støperivabsorberende rikere, der nede i arbeidets helvete, disse høyplukse idiotene som mørkte tynne kroppen og sjelen for hvert øyre i inntekt, og som, verst av alt, tenker du, ikke har noen forestilling om noe annet og bedre, som ikke engang kan fantasere om et liv uten arbeid, som ikke engang ville hatt det om de fikk full lønn uten å gjøre et slag (du har sett hvordan slike mennesker, straks de har en dag, en halv dag fri, kaster seg over all verdens snekring,

272

[Page 273]

maling, tapetsering, muring, linoleumslegging, bilreparering, luking, grøtf-tegravering, vedhugging, hekkeklipping, lakking, etterisolering, sveising, taksteinutskifting, kjellerstuepaneling, loftsbeboelsesrominnredning, og så videre og så videre, med frenetisk ildhug, som om de hadde en hemmelig medisinsk viten om at kroppene deres ville falle sammen til en høyndfull aske og støver dersom de ikke var i konstant aktivitet, det vil si kronisk arbeid,

som en diagnose: kronisk arbeid); og derfor, tenker du, har de heller ikke forst  tt pengenes velsignelse, som de tror er til    kj  pe seg ting, mens de i virkeligheten, det st  r innlysende for deg, garanterer frihet fra arbeidet (og forutsatt tilstrekkelig mengde), fra ethvert arbeid; det rykker i munnvikene dine av et smil, der du passerer i drosjen, n  r du tenker p   disse latterlige idealistene som innbiller seg at det er bedre    slave for staten enn for en privat utsuger, at det er bedre    kravle i offentlig m  kk for    overleve enn    kravle i privat m  kk, at du fi  r mindre vondt i ryggen av    b  re res publicas kraftgeniflygel opp fem etasjer enn et kommersielt, og du smiler ved tanken p   all jammeren over arbeidsl  sheten, liksom det var lediggangen, og ikke arbeidet som var problemet, liksom det var blodslitet man sto i k   for    skaffe seg, og ikke en li  nnskonto (og de dermed forbundne nytelser, selvsagt); alle disse, tenker du, som ikke har forst  tt at det er arbeidet som burde v  rt avskaffet, og som ikke har vett p      fors  ke, i det minste,    avskaffe det for sin egen del. &vngjengere. Mus. Mus i det lille hjulet av rosa plast i dyrebutikkens vindu, mus som tyner kreftene til ingen nytte, i en annens maskineri.

Hodet ditt blir sugd bakover s   haken peker vannrett ut i luften idet bilen setter seg i bevegelse igjen, og det enn   stengte butiksenteret forsvinner bak dere. Uten    ta vi  penet opp av vesken li  sner du sikringen (lydl  st), pekefingeren din legger seg halvveis rundt avtrekkeren, i en bare antydet bevegelse som ikke blir fullf  rt. Du tar h  nden opp av vesken igjen. Du ser at sj  fi  ren skotter mot deg i speilet n  r han ikke holder   ye med trafikken, men han later til    granske ansiktet ditt (som antagelig virker frav  rende og sli  vt; kanskje mistenker han deg for    vi  re en av de fi   veteranene blant de narkomane som har n  dd over midten av fi  rtii  rsalderen) mer enn hende. Du forteller ham at du har ombestemt deg, du skal ikke til stedet oppe i skogkanten likevel, du kan gi   av ved den fi  rste busslommen (du peker etter krysset.

AVL  SNING | 273

[Page 274]

Morgensolen har n  dd de tomme hvite flaggstengene, pekende opp av det enorme fotballanlegget, som med tribuneveggenes svulumende former og sm   vinduer ligner et middelaldersk kastell, og du erindrer at mange mennesker faktisk har funnet sin d  p i slike sportsarenaer, som da har lignet krigsskueplasser, og at de p   sitt vis er konstruert for krig, skj  nt ikke for    holde angriperne ute, men for    holde de kjempende innelukket; for meget lenge siden foregikk fotballspillet (visstnok) utenfor enhver bane, ballen ble (visstnok) spilt fra landsby til landsby, med alle midler, inklusive slag og spark tildelt motstanderne; alts  , tenker du, er det i grunnen et tiltagende krav om orden, systematikk og regulering av spillet som har fi  rt til den katastrofiske uorden n  r tilskuermassen, eller en del av den, gi  r amok, og bak de bornglignende, skjermende, romanske murene forvandles banens med hvite streker og vimpler oppmerkede, gjennomregulerete felt, til et grufullt kaos. Du tenker videre p   alle spillekupongene du har levert inn gjennom de siste tyve   rene, uten at noen av dem har gitt gevinst av betydning.

De har begynt p   sin langsomme, vi  rlige detonasjon, de har allerede mer enn knopper, du kan tydelig se hvordan den kantarellformede utfoldelsen (lik et plask i miniatur) snart vil fullf  res og stanse i klart atskilte li  v, som gradvis vil overstr  le det gr  brune, sotete og st  vete flettverket av kvister med sitt disige gr  nt, som om en lyskaster med fargefilter ble skrudd opp litt etter litt, inntil full styrke var n  dd; busken vil om en viss tid ha talli  se knipper av gr  inne blader, og det fi  r deg plutselig til    minnes buskene p   skolen, for meget lenge siden, hvordan man etter en kvikk og fast bevegelse med tommel og pekefinger langs den tornede kvisten sto igjen med en liten

rosett i klypen, den lignet en neve forminskede, grī $\frac{1}{2}$ nne sedler, mindre verd enn monopolpenger, ingenting, bare til i $\frac{1}{2}$ knipse i ansiktet pī $\frac{1}{2}$ en medelev. Billig latter. Sommeren blir antagelig kald og regnfull som vanlig, tenker du. Pī $\frac{1}{2}$ en eller annen mī $\frac{1}{2}$ te mī $\frac{1}{2}$ du skaffe de pengene. Du begynner i $\frac{1}{2}$ bli uti $\frac{1}{2}$ lmodig. Lysrefleksen fra et vippesvindu som i $\frac{1}{2}$ pnes (i den i $\frac{1}{2}$ verste etasjen i kontorbygget vis-i $\frac{1}{2}$ -vis) treffer deg rett i ansiktet slik at du instinktivt kniper i $\frac{1}{2}$ ynene igjen (for sent, som alltid), for denne gangen er det bare et bli $\frac{1}{2}$ hvitt stormkast av intenst lys, som om et sprenglegeme detonerte rett utenfor vinduet ditt, og det nesten samtidige drī $\frac{1}{2}$ nnet (som bokstavelig talt fī $\frac{1}{2}$ r rutene til i $\frac{1}{2}$ klirre) ligner mer et kanonskudd i et skipsverft (eller noe

274

[Page 275]

slik) enn den knitrende, ritsjende og brakende lyden av torden pī $\frac{1}{2}$ avstand noensinne gjī $\frac{1}{2}$ r.

Lynet: det er som du skulle se dine egne synsnerver lyse og brenne opp, kremeres omigen og omigen, grotesk forstī $\frac{1}{2}$ rret, en atmosfī $\frac{1}{2}$ risk nevrologi, se og forsvinne, se og forsvinne, plutselig huske, og sī $\frac{1}{2}$ glemme igjen, huske og glemme, forstī $\frac{1}{2}$ og ikke forstī $\frac{1}{2}$, til stede og fravī $\frac{1}{2}$ -rende, det levde og det ulydige, og liksom parallelt med, nei, sammenfiltret, tenker du, med de fine, rī $\frac{1}{2}$ ykleke (som om de ble borte hvis du bli $\frac{1}{2}$ ste pī $\frac{1}{2}$ dem) knokkel-linjene der de synes i $\frac{1}{2}$ sveve i et avsondret, mī $\frac{1}{2}$ rkt rom, flytende i et glass med mī $\frac{1}{2}$ rke, et eget univers, tornete og myke pī $\frac{1}{2}$ samme tid, og (selv i rī $\frac{1}{2}$ ntgenbildets ugienkallelige stillstand) tilsynelatende dynamiske, liksom i stadig, men umerkelig bevegelse (slik man kan ta en gullfisk i et akvarium for urī $\frac{1}{2}$ rlig, mens den i virkeligheten, ved nī $\frac{1}{2}$ rmere observasjon, hele tiden har blaflat med en slī $\frac{1}{2}$ rete, ubetydelig liten kroppsdel); sett fra siden virker det som om rygghvirvlene gaper og er pī $\frac{1}{2}$ vei bort fra hverandre, langsomt glidende i en slags vektlī $\frac{1}{2}$ s (og lydlī $\frac{1}{2}$ s) tilstand; det minner deg om en bygning som sprenget, vist i sakte film (skjī $\frac{1}{2}$ nt i dette tilfellet snarere et slags rī $\frac{1}{2}$ r i ferd med i $\frac{1}{2}$ brekke i flere deler), eller, mer vagt, minner om bildene av stjernetī $\frac{1}{2}$ ker og lignende astronomiske stī $\frac{1}{2}$ rrelser (som virkelig er i uophī $\frac{1}{2}$ rlig ekspansjon eller kontraksjon), slik du har sett dem gjennom i leksika eller populī $\frac{1}{2}$ rvitenskapelige tidsskrifter; disse formasjonene fī $\frac{1}{2}$ r stundom navn etter noe de ligner, og fotografert forfra virker det som rygghvirvlene, den ene over den andre, stirrer pī $\frac{1}{2}$ deg med store, runde og svarte i $\frac{1}{2}$ yne, lik biers eller humlers. Du faller plutselig i tanker om blomster og honning.

Ganske enkelt (omklamret av en dato, rī $\frac{1}{2}$ ntgeninstituttets brevhode, samt en leges navn, og en signatur, formentlig hī $\frac{1}{2}$ ndskrevet, men ved nī $\frac{1}{2}$ r-mere gransking skjī $\frac{1}{2}$ nner man at det dreier seg om et stempel): Normalt funn i lumbrosacralcolumna med ileosacralledd. Teoretisk sett kunne du betraktet bildene mot lyset fra lynet, men i praksis er det altfor kortvarig; da tordenskyene for tyve minutter siden (du var tyve i $\frac{1}{2}$ r den gangen) tettet til himmelen, var du i alle tilfelle nī $\frac{1}{2}$ dt til i $\frac{1}{2}$ tenne lampene. Det er nesten like mī $\frac{1}{2}$ rkt som om det skulle vī $\frac{1}{2}$ rt natt (men dette mī $\frac{1}{2}$ rket er annerledes, det lekker, halvt gjennomtrengelig for solen, som hele tiden, det har du ikke

AVL $\frac{1}{2}$ SNING | 275

[Page 276]

tenkt pī $\frac{1}{2}$ fī $\frac{1}{2}$ r, skinner like uforstyrret mens uvī $\frac{1}{2}$ ret pī $\frac{1}{2}$ gī $\frac{1}{2}$ r; du trodde kanskje at uvī $\frac{1}{2}$ ret pī $\frac{1}{2}$ mystisk vis slukket solen for en viss tid?), og rī $\frac{1}{2}$ ntgenbildene, der de ligger tilfeldig utspredd rundt lysplī $\frac{1}{2}$ ren (skjermen har du fjernet) ser også $\frac{1}{2}$ fullkommen mī $\frac{1}{2}$ rke ut, med en glatt, matt overflate som gir vase speilbilder av lysere gjenstander i nī $\frac{1}{2}$ rheten.

Man skulle tro de var tomme. Det er fiīrst niīr du, denne halvt iīrhundre-gamle, tynnhiīrede mannen, holder dem opp mot lampelyset at du ser ditt eget, bare tyve iīr gamle skjelett, fra den tiden da du ennīr var ung og frisk, bortsett fra en smule hypokondri. Etter iīha blitt blendet av et underlig dobbeltlyn (som om det fiīrste lynet ble kastet tilbake fra et gigantisk speil; du mīlunke som etter en blitzfotografering) vender du tilbake til bordet. Glidelīsen og knappen synes iī sveve i mīrket foran hoffene og nederste del av ryggraden. Du husker fremdeles at du fikk beskjed om iī kneppe opp buksen og iīpne glidelīsen, slik at bildet av skjelettet under skulle bli tydligere, dette bildet av de spiīkelsesaktige rygghvirvlene som gradvis smalner ned mot halebenet, den todelte hofteskīlen, som virker forbausende rund, og liksom fet, den minner om kyllinglīr, eller bakverk, blekt, rundaktig briīd, lysken, altsiī, men rīntgenapparatet var synsk, det sītvers gjennom kjiīnnsorganene og inn pībare skjelettet.

Kanskje derfor du liker tordenviīr, fordi det var tordenviīr den gangen. Men senere piīret, piī sensommeren. Derfor du elsker tordenviīr og rīntgenbilder. Rīntgenbilder og lyn. Som om lynets elektrisitet kunne gjiīre rīntgenbildet levende. Paraply. Rīd paraply. Regnet piīste ned, veltet ned, driīnnet mot bakken med samme kraft som niīr noen brīspriīyt i en utslagsvask, vannet freste bortover asfalten i skummende, boblende og gurglende spriīyt; allerede etter ti minutter var vanndammene langs fortauet sīt store at bilene (deriblant de evinnelige drosjene med slukket taxi-skilt) pliīyde opp meterlange englevinger av vann, og paraplyen, hun mītte uavlatelig dreie den mot vinden, som skubbet henne slik at hun vaklet, og du hjalp henne med iībiīye tilbake spilene niīr den ble vrengt, du hadde hverken paraply eller regntiīy, og du hadde aldri sett henne fiīr i ditt liv, du sīt henne ikke egentlig da heller, ikke ennī, der piī drosjeholdeplassen, under paraplyen hennes (du merket knapt at du etterhvert ble forferdelig sliten av iī kriīke kniīrne og biīye ryggen hele tiden; hun var nesten et hode lavere enn deg),

276

[Page 277]

men du hjalp henne med iī holde paraplyen opp mot vinden og regnet, bare et piīskudd, hun hadde klart det like bra selv; piī det viset kom henedene dine til iī streife hendene hennes (men bare streife, piī det tidspunktet var du omhyggelig med ikke iī virke anmassende); nei, det var ikke taktikk engang, du ville ikke vītre piītrengende, du var rett og slett redd for at hun skulle bli irritert, eller stiītt, frastītt, og nekte deg iī stiītt under paraplyen hennes, slik at du ble overlatt helt og holdent til dine surklende sko og din altfor tynne, allerede gjennomblīte sommerjakke (men det var ikke dīt som bekymret deg). Du hutret og hakket tenner av kulde, eller kanskje var det av nerviīsit, og da det endelig, til slutt, bare var ett menneske igjen i kīen foran henne, eller foran dere, ble du skrekkslagen ved tanken piī at hun bare kunne sette seg inn i en drosje og forsvinne for alltid (gitt at du ikke engang kjente navnet hennes), og du kremtet og spurte hvor hun skulle, og hun sa det, og du līy, du līy blankt, falskt overrasket over det heldige sammentreffet, du mītte endog gjenta det, for et tordenbrak overdīvet niīdliīgnen din, men du gjentok det.

Niī, idet du hiīrer tordenen dundre utenfor huset, mens du legger rīntgenbildet fra deg og gnir iīynene, tenker du piī hva som kunne ha hendt, eller rettere sagt ikke hendt, hvis du av en eller annen idiotisk grunn ikke hadde hatt mot til iī fremfīre den līgnen, til iī gjenta den med fastere stemme: du ville rett og slett aldri blitt kjent med henne; du ville fiītt et annet liv, hverken mer eller mindre; og du griīsser, et griīss blandet med en besk og sīr glede, over hvilke uhiīvelige dimensjoner noen fiī ord en sjeldent gang kan fiī, hvordan en kort rekkefiīlge av spriīklyder viser seg iī vīre en tynn edderkoptrīd som dog holder et helt teaterbygg oppe, teateret med den

tomme scenen, nemlig, hvor dere snart skal komme inn fra hver deres kant, stanse og se på hverandre.

Sosialt grenseland, eller ingenmannsland, hverken den sittende kalt bedre eller den sittende kalt ditteligere delen av byen, kanskje et slikt boligområde man flytter til midlertidig mens man er på vei oppover rangstigen, i påvente av å finne en definitiv bastion i et høyborgerlig strikk (eller tvert om, stedet for den forgjeldede, fallenten, i langsom, men ubinnehørlig migrasjon mot det typiske underklassestrikket?). Beskjedne eller moderat ambisjoner villaer i én eller to etasjer (stundom med diverse snurrepiperier på den snauklippe

AVLISNING | 277

[Page 278]

plenen, slikt som forgylte solur, riddersmalte trillebører eller veldig jerngryter fylt med ringblomster, små bassenger kranset av amoriner (og dette råpet at eieren alltid ville forbli en fremmed fugl på den gode, solide, tradisjonsrike borgerlige smaksenemerker, som han utvilsomt higet mot), men ytterst sjeldent et tilsynelatende saklig og funksjonelt, rektangulært svart mørkmebasseng), villaer, altså, avløyst av enkelte rekkehus, firemannsboliger og lave, frittstående blokker. Det var vel kanskje like greit at du også ikke gikk av her, slo du fast, med tilkjempet uskyld (men du var ikke engang sikker på hvor dere befant dere, bare at det var i et slikt strikk, hverken østkant eller vestkant). Hun holdt ikke paraplyen over deg da dere sto foran porten, hun slo den ikke opp i det hele tatt (mens regnet stadig fosset ned), men hun gikk heller ikke inn; hun ble stående, usikker, inntil hun mistet deg (eller lot som hun gjorde det, mens hun alt hadde bestemt seg? ; først nøy, mens du dristet vender blikket fra de svarte riktgenplatene til vinduet, mot lynenes utrettelige fantasmagorier der ute, gikk det opp for deg at du glemte å spørre henne om det, siden), og hun sa Har du langt øst gikk, og svaret var av typen Tja, Nei, og Jo, et stykke.

Heldigvis (eller med halvbevisst overlegg?) ikke i stolen på den andre siden av bordet, dette bordet som kunne blitt en hel barrikade, umulig å komme forbi. Når man bare er to mennesker (av forskjellig kjenn, og ukjente for hverandre) i et rom, kan det virke uhyre vanskelig, tenker du, å bytte plass. Og natten, lynene, tordenen og regnet, smatringen av regnet mot villahyphelens tegltak, dere mistet snakke lavt, nærmest hviske til hverandre hele tiden, og først lenge etter (formodentlig) at uvirket var over, oppdaget dere den lyseblå himmelen og en lav, men intens sommermorgensol, eller mer nøyaktig: sensommermorgensol. Var det ikke, tenker du, skyggen av det gammeldagse sprosseinduet som gjorde utslaget, ikke på gulvet, men på veggen over dere, og du sprakte med fingrene og lot skyggen av høyden din bevege seg mot skyggen av vinduskorset, og hun sprakte med fingrene og lot skyggen av høyden sin bevege seg mot skyggen av vinduskorset, fra motsatt retning, for moro skyld, slik at begge hendres skygger mistes og forsvant i vinduskorsets skygge, som om de mistes i skjul, og noe du ikke kjente i deg selv mistet noe hun ikke kjente i seg selv, på et sted, et skjule- eller mistested ingen av dere kjente, og dere kjente forresten ikke hverandre i det hele tatt, der i morgensolen; kanskje er nettopp ditt sted,

278

[Page 279]

tenker du, med et åndsfravirrende blikk på riktgenbildene av din ungdomsskjelett, det beste av alle forelskelsens stader, der hvor alt bare er en kaskade av urealiserte muligheter, som å stå foran en uoverskuelig fornøyelsespark av stillhet (bare et svakt gny fra orkesteret som stemmer instrumentene et sted bak trekronene), og lukke øyne et sekund, og sukke av forventning foran hovedporten, der lyspårene strikket i mørket, når man trer inn, og de

enkelte attraksjoner blir mer og mer brūkete, mer og mer vulgiere, trengselen stadig stūrre, utroperne frekkere, pīkfunnene simplere, farvene mer glorete, sminken mer outrert, og prisene, overalt, blir hūyere for hver gang, stadig hūyere for stadig mindre glede, inntil det hele er omskappt til et hylende mareritt, som om det pīkostede og rituelle festfyrverkeriet ble utlīst i en fengselscelle; eller det motsatte, like gjerne det motsatte, musikken dijr hen i et nīlende diminuendo, pariserhulet stanser, intet hyl hūres mer fra berg- og dalbanen, juksegevīrene er tomme for ammunisjon, radiobilene fiyr ikke strīm, selv spīkelsestoget er innstilt og skremmer ingen, grusogene ligger folketomme. Og til slutt slukkes alle de strīlende lyspīrene og alle de fantasifulle lyktene, īn for īn, inntil hele denne lystens vidunderverden ligger īde og tom, līvet faller, det blir plutselig hūst, og frost, vinter, det snīr, fornīyelsesparken ligger nedsnīdd, mīrklagt og nedsnīdd, nī er det bare snīen som lyser.

Du sier det ikke, du bare tenker det, for det finnes ingen du kan si noe slikt til, det ville lyde patetisk, sentimentalt og selvmedlidende (for det implerer at du ikke har vīrt lykkelig etterpī (og det har du ikke, men det hjelper ikke i konversasjonens edle kunst), etter at det ble slutt med henne, at du er ulykkelig, at du klager), en replikk fra en slik film kvinner snufser over, en halvglemt roman fra forrige īrhundre, men du kan si det til deg selv, og du undres hvor mange mennesker som sitter og sier til seg selv, eller bare tenker de umulige ordene: Den gangen var jeg lykkelig, og det faller aldri noen (de andre, det vil si de som er lykkelige nī, eller som aldri har vīrt lykkelige, hverken lykkelige eller ulykkelige?) inn at det kanskje kan vīre sant, at man en gang (en kort stund) var lykkelig, og ikke er det lenger, det faller dem aldri inn, for dette er den synden de, hvis de hadde vīrt kirkefedre (hvilket de kanskje, pī sin mīte, er), ville fiyd til som den īttende dīdssynd, ved siden av Hovmod, Misunnelse, Vrede, Livslede, Gjerrighet, Frītskeri og Hor, med andre ord Nostalgi; velsaktens, tenker du (for deg selv,

AVLISNING | 279

[Page 280]

stadig for deg selv), fordi dette er de menneskene som skal bygge Fremtiden, en fremtid de pussig nok virker nostalgiske over, de lengter, de lengter, de skal produsere sin store fremtid i en tvers igjennom trivelig, stor, men ikke for stor, lykkefabrikk, hjulene snurrer allerede flittig, derfor kan man ikke se seg tilbake, der ligger bare en kompost av dager, mīkk, dritt som ikke tjener til annet enn ī gjīdsle fremtiden. Fremtiden, alt som er godt ligger per definisjon i fremtiden, for hvis man ikke ble lykkelig en gang i fremtiden, men bare hadde vīrt det en gang i fortiden, hvordan skulle da hjulene holdes i gang? hva ville man da ha ī streve for? hvordan kunne man da ha svette armuler men et muntert smil om munnen? i visshet om at nī bygges lykken? hvor ville det bli av effektiviteten? den kommende lykkens glade, summende effektivitet? Den ville gī i dass. Men si lenge du tier stille om det, kan du tenke tilbake, og si det for deg selv, men bare for deg selv.

Ryggvirvlene med de gapende mellomrommene ligner munner som ler. Du putter det svarte bildet ned i konvolutten sammen med de andre, stryker deg over haken, merker at du er ubarbert, ser pīklokk, ser pīkrykken, ser pīklokken igjen, vrir deg opp fra stolen ved ī stītte deg pīkrykken (hoftearthrodessen fungerer tilfredsstillende; utvilsomt, tenker du, var valget av smertefrihet og ubevegelighet fremfor smerten og bevegelighet riktig), og humper i retning av vinduet. Det holder pīk ī lysne og igjen bli den dagen det var. Mot nord ligger ennī den mobile natten i form av en blīsvart, plīsete skybanke; fremdeles kan du se lynene, nī ikke som blendende blaff, men som tynne, hvite sprekkdannelser av lys i den svarte skyen, og braket kommer lenge, flere sekunder, etterpī; praktisk talt samtidig med den rit-sjīende lyden blusser flammen opp og legger seg horisontalt, smekker lik

vimpelen fra akterspeilet på halv en passbøyelse (fyrstikken tilsvarer flaggstangen), slår oppover (kanskje et hundredels sekund), flyr bort ned igjen og slukner, etterlater bare en tynn, hvitlig røyk som tilsvarelade dematerialiseres nesten fullt du har sanset den: du står med en brent fyrstikk (nummer to) mellom fingrene, og hun har fortsatt ikke flyttet fyr på sigaretten.

Noe med ild, javisst, på engelsk, halvt nynnet og halvt ledd ut av munnen hennes, det mørke vifte er et sitat, en eller annen melodi du med dine snart seksogfremti år er for gammel til å huske (du undrer på hvor mye yngre hun egentlig er), og du er glad det er så pass mørkt at det flauet ansiktsuttrykket

280

[Page 281]

ditt antagelig synes dittlig, i hvertfall ikke så lenge du ikke gjør det du mørke gjør, nemlig å ripe av ånen til (og dermed utsette deg for lyset fra fyrstikken). Du gjør det, men denne gangen ikke uten omhyggelige forberedelser: du tar en fyrstikk ut av esken, plasserer sistnevnte gjenstand mellom høyre tommel- og pekefinger (du er keivhendt), klemt så godt inntil hånden som mulig, og den kvikt gnurende bevegelsen som utvikler nok friksjonsvarme til å antenne svovelet fortsetter du uten avbrudd ned under esken (som børger på skriften To åre for et bedre liv), til inni den hule hånden, der flammen nøyde besinner den rosa huden og slipper lys ut gjennom fingrene, slik at det minner om en snølykt; også denne flammen flakker faretruende mens du ligger etter den varsomt, som holdt du en skje medisin, opp mot ansiktet hennes, samtidig som hun bryter seg ned, og dere møtes på halveien, hun holder hånden unna ilden, så det er ikke hånden hennes som berører hånden din idet sigaretten mørker flammen, det er den lange, tunge åredobben av sylinder som dingler og snørter borti huden din med en avbrutt pendelbevegelse, som fortsetter fra det åyeblikket hun retter seg opp igjen og takker, kanskje med en litt ironisk snert i stemmen. Du tenker at *hun* røyker ikke. Du rekker så vidt å tenne din egen fyr flammen blir kvalt av vinden igjen.

Og likevel, tenker du, plutselig opprikt (og stadig litt full), eller snarere: flyr du, for tanken kommer (og fordufter) så fort at den ikke rekker å finne sine detaljer (som et kart tomt for stedsnavn): selv åredobben er deg egentlig totalt fremmed, og da den berørte deg (og ikke hånden hennes, eller tilog med hånden, som du kanskje hadde håpet), så var det tross alt en verden du ikke kjenner som traff deg, det vil si dette årehengen som hun formodentlig har valgt ut av for deg ukjente årsaker (du liker det ikke), men grunnen til at hun valgte akkurat det mørke henge sammen med hennes personlige smak, som i sin tur mørke henge sammen med de bakenfølgende trekkene i hennes personlighet (du gjetter på et visst behov for å velge oppsikt, kanskje en anelse ekstravaganse) som fikk henne til å velge akkurat den åredobben, som i sin tur mørke henge sammen med det man kan kalte hennes indre, endog ned til hennes irrasjonelle lyster og begjær, som det heter, hennes sørbare punkter, hennes frykt eller hjelpebjørshet eller aggressivitet, som i sin tur mørke henge sammen med hele den overordentlig komplekse konstellasjonen av samtlige determinanter, denne moskitosvermen av størrer og mindre skjebnegudinner, som sammen sørger for at et

AVLÅSNING | 281

[Page 282]

menneske blir som det blir; men i alle fall, alt slikt håyttravende pissprøvik tatt i betraktning eller ikke, tenker du, så var det som for et par sekunder siden nesten fikk deg til å gyse, det svimlende *fremmede* (eller, mer nøyaktig, det feminine, tillokkende fremmede; hvis hun hadde vært deg motbydelig, ville du heller grisest av ubehag) ved henne, hun var (og er fortsatt, nøyde, to sekunder senere) en kvinne du ikke kjenner (du kjenner heller *ikke* henne),

og kanskje blir hun snart en kvinne du i det minste kan kjenne pī̄½ (men du ville heller kjenne pī̄½ *hennes* hals enn pī̄½ dennes bryster); hun spī̄½r hva du ler av, og istedenfor ī½ utbasunere din plumpe vits svarer du Ingenting, men hun insisterer Det gī̄½r ikke an ī½ le av ingenting, det er alvor i enhver spī̄½k, kanskje det var meg du lo av, og du sier Her var det ingen spī̄½k, men dette er alvor, og bytter hī̄½nd til sigaretten, og legger armen rundt skuldrene hennes. Hun sier ingenting, hun bare ler.

En hellelagt plass, omgitt av kommunale blomsterrabatter der de kommunale vekstene nī̄½ begynner ī½ bli avblomstret, halvrī½tne og sammenklistrede, sī̄½ vidt du kan se i det sparsomme skinnet fra de kommunale lyktene. Sigarettene er i mellomtiden blitt rī̄½kt inn til filtrene, mer eller mindre, og hun kaster sin pī̄½ hellene uten ī½ trī̄½kke pī̄½ den (den gnistrer litt idet den treffer bakken, og triller noen centimeter fī̄½r den blir liggende i en fuge), og du kaster din pī̄½ hellene, og trī̄½kker pī̄½ den, og pī̄½ hennes. Dere stanser, av en eller annen grunn, ved en lyktestolpe (hvoril en avisbudkjerre med store gummihjul er fastlenket), og du benytter sjansen til et hederlig forsī̄½k pī̄½ ī½ kysse henne; fī̄½rst treffer du bare munnviken, hun snur seg halvhjertet bort, men ved neste forsī̄½k lykkes det, sī̄½ noenlunde (og mens du kysser henne glemmer du at du har tenkt pī̄½ hvordan det ville vī̄½re ī½ kysse henne), og samtidig som tungen din begynner ī½ romstere lik en tannlegefinger inne i munnen hennes, forsvinner bildet av ansiktet hennes (fra ī½yeblikket fī̄½r kyssset), men etterbildet, eller snarere din erindring om det, fortsetter ī½ sive ut av en prospektī½r et eller annet sted inne i labyrinten av hjernevindinger: den ennī½ sommerbrune, friluftsjekke ansiktsfarven i underlig kontrast til de sirlige, smale (sikkert nappende) ī½yenbrynene (og det ene brutt av en liten vorte som det forunder deg at hun ikke har fī̄½tt fjernet), de tunge ī½yenlokkene, som synes ī½ finne et ekko i posene under ī½ynene, eller nei, som om pupillen var en stein noen hadde kastet i vannet, og det spredde seg ringer: fī̄½rst iris, sī̄½ ī½yenippene (oppe og nede), sī̄½ ī½yelokket og hud-

282

[Page 283]

kanten langs undersiden av ī½yet, sī̄½ ī½yebrynet og posen under ī½yet, og til slutt, svakt, hendī̄½ende, de buiformede rynkene over ī½yebrynet og ī½verst pī̄½ kinnet, fjernt fra nedslagets sentrum; du kunne vī̄½rt en stein, og noen kunne kastet deg ned i det vannet, og du ville blitt borte for alltid.

Nei. Ikke i de ī½ynene. De ī½ynene som er lukket idet du trekker ansiktet ditt tilbake etter kyssset, eller kyssene, nī̄½r du synes det, eller de, har vart lenge nok, ī½ynene som akkurat nī̄½ ī½pnar seg, glippende, som etter sī̄½vn, mot deg, mens et (halvt ī½mt, halvt ironisk) smil brer seg over ansiktet fra munnen (igjen denne assosiasjonen til ringer i vannet), og det er nī̄½r hun smiler at hun virkelig eldes rett for ī½ynene pī̄½ deg, ansiktet hennes kī̄½llles som en tom pose, eller snarere som overflaten av et brī½d som har ligget for lenge i posen, det sprekker lik fernissen pī̄½ et gammelt maleri, de fine trī½dene av rynker yrer frem fra ingensteds, tenker du, nei, fra inne i henne, liksom de alltid hadde vī̄½rt der, de har alltid vī̄½rt der, tenker du, vī̄½rt der, inne i henne, siden hun ble fī̄½dt, de synes bare ikke de fī̄½rste ī½rene, men med tiden (bokstavelig talt) lekker de ut, mer og mer, strī̄½mmer som lydlī̄½se, eroderende bekkefar ned over ansiktet, fra en uttī½mmelig olle inne under ansiktet, som om tidens eget grunnvann piplet der inne et sted, eller rett og slett som om oldingens tusenrynkede ansikt lī̄½ fullt ferdig der helt fra begynnelsen av, fullfī̄½rt til minste detalj, bare skjult under tykke og bedragiske lag av ungdomssminke, som faller av etterhvert, ja, som om tiden mellom spebarnets oppblī̄½ste rynkeansikt og oldingens innfalne rynkeansikt (en eneste lang ekspirasjon: livslī̄½pet) bare var en quantitī½ nī̄½glieable, en ubetydelig passus, et allerede glemt mellomspill fī̄½r neste spebarnsfjes, som, i sin tur, med ufattelig hastighet eksploderer i et nytt oldingegefjes (du

kan forestille deg hvordan rynkene og nyvene plutselig slører ut, som sprekene i en kampestone i det tusendels sekundet etter at dynamitten er detonert, men før steinen blir knust), og senere, i en vill rytme, slik at man til slutt ikke vet om oldingen eller den nyfødte kom først, om det er et oldingesikt eller et spebarnsansikt man til enhver tid ser, eller at det egentlig kan komme ut på ett.

Men det som plager deg, mens du betrakter det ikke lenger unge ansiktet der det smiler (freidig og forlegent på samme tid) mot deg i halvmyrkret, det er ikke egentlig hennes svinnende skjønnhet (hvis hun i det hele tatt

AVLIGSNING | 283

[Page 284]

er pen), det er vissheten om at den samme prosessen bearbeider ditt eget ansikt (og der er den kommet lenger), men heller ikke der er det en eventuell tapt øyenslyst som bekymrer deg, det er denne uthulende følelsen av noe u gjort, noe som er for sent, noe (du vet bare ikke hva) det er for sent i gjenre omgjen, for sent i gjenre i det hele tatt: i en drømmeaktig filmscene går du langs hovedgaten i en småby, og butikkene stenger bak deg inn etter mens du går, dørslåser, lemmer og gitre for vinduene, og du kommer på, etterhvert, mens du går, hva du skulle ha, noe absolutt nödvendig hver gang, og det er ennå langt igjen til den siste kramboden, men du har allerede en anelse om at nøyrlig du står på den ildslige, forbløfste veien i den andre enden av byen, så mangler du stadig alt, nei ikke alt, men det viktigste, du mangler det viktigste. Bare at dette drømmebildet, denne lignelsen i sin allegoriske distanse ikke kan uttrykke, det er den rike smerten du føler ved tanken.

Gjorde det vondt? Du svarer benektede mens du biter deg i leppen og halter videre, etter at du kløynete klarte å sløre kneet mot avisbudvognen. Hun insisterer imidlertid på å bli seg på, hun haler opp buksebenet (du kjenner plutselig at det trekker iskaldt) og blir på seg på kneet ditt; du står der fanget (av din egen høyflighet, ikke hennes fysiske styrke) mellom hendene hennes, du kjenner den sensommerlige, eller tidlig-høstlige trekken ise over leggen (men hendene hennes er merkelig nok varme, du mener innrømmet at du liker det), du ser deg omkring, for du har ikke glemt at du er altfor gammel til slike fjolleri, men ingen synes i nøyrligheten, så du legger høyden på hodet hennes mens du stirrer mot ørene i det fjerne, de synes som mørkere silhuett mot den dypt kongeblikt vesthimmelen, der det siste dagslyset ennå ikke (tilsynelatende) presses opp i en blek, speilaktig rand, svorkanten på og blir hvitt, celestiale fleskestykke, først det om litt vil bli trengt ned bak den svarte kollen av det massive mørket over, og fetranden av dag mellom ørene og himmelen blir helt borte.

Kort pause. Så et nytt unisont latterbrøl fra uterestauranten, svakere denne gangen, deretter bare den relative stillheten igjen. Du kjenner pusten hennes mot det vonde kneet, hun kysser det, og du tenker på hvordan det ville være hvis det var hennes hender og hennes lepper som rakte deg, du kjenner hvordan smerten i kneet fortar seg og gradvis fortenges helt av

284

[Page 285]

ubehaget med den kalde trekken (ytterligere forøket av kvinnelig spytt som fordamper), og du forsikrer henne om at nøyrlig er det bra, og det tror hun på; hun lar det vide buksebenet falle ned igjen av sin egen tyngde, klapper kneet forsiktig, og sier, på tatt høytidelig. Hva sier Deres kone til dette?, men anger seg umiddelbart og legger til, med forfyllet alvor. Det var dumt sagt (du kaster et forbauset blikk på din egen gifтерing, liksom for øye førstekas-

pelige faktum objektivt staffestet; det slutter i øyeblikkelig å engasjere deg), og du svarer Nei, hun ville si (du lager en forvridt revystemme i fistel:) Gjør tilbake og smell kneet mot kjerra i en gang til, så jeg får se hvordan det hendte slik at vi kan unngå slike episoder for fremtiden jeg har forresten nok ikke bekymre meg om og dessuten har jeg en forferdelig hodepine; og selv gjennom rusens tankeoverdrift vende fosseedrev høyrer du hvor tarvelig det ligger, men hun kniser ikke desto mindre med halvt undertrykket fryd, eller skadefryd (latteren virker påsett og vis for ung for henne, som om hun skulle ligget en teningsfillete dongeribukse overskriflet med idolnavn), nettopp slik amatørtreatrets like lokale som entusiastiske og naive publikum skal gjøre. Du assosierer (uutalt) til verden som en scene, men finner det misvisende, det virker for profesjonelt, det er amatørtreater det hele dreier seg om, alle rollene spilles på den samme ubehjelpelege måten, grelt og sausete samtidig, overspilt og underpoengert, febrilsk og dvaskt, rigid og rotete, hele tiden noe som skjører i øynene og ørene, en beklemmende følelse av ikke føle for mye og for lite, de opptrædende er pinlig nakne og pansrede på samme tid, ingenting lykkes de virkelig med, alle klipper seg gjennom livet, og forsiktigene på ikke utfordre stereotypene like stereotype som stereotypene, den alltid moteberedede forretningsmann, stinkende av dyrt etterbarberingsvann, med dokumentkofferten kjekt veivende i hånden og hodet fullt av platte liksomfilosofiske fraser som skal gjøre det ikke tjene penger til en form for tankevirksomhet, han like latterlig dilettantisk som den rettferdig harme ungdomsopprøreren med sine troskyldig forsiktigplede insignier fra fillehaugen, skrikende etter oppmerksomhet fra en dypt savnet, ikke eksisterende, hyperkonform prøysserfar som nekter ikke banke ham opp på anständig vis; bare smerten og ledet og fortvilelsen og sorgen og angst er overbevisende, men de kommer aldri til uttrykk, tenker du, de er stengt inne i hvert menneske lik en flokk utstoppede gribber som blir levende hver gang ingen ser på dem (altså gribbene), eller muligens, unntaksvise, glimtvis, i de øyeblikkene den som lider glemmer ikke se på seg selv.

AVLIGSNING | 285

[Page 286]

Hvis jeg ikke er farlig? spør du, og hun svarer Ja, det er jo ingen som kan se oss der nede i mielen. Det har blitt opp for alvor. Trekonene (synlige i silhuett mot himmelbrynet) rykker og kaster på seg, noen ganger unisont, i samme retning, andre ganger asymmetrisk og til forskjellige kanter (omtrent som om en gigantisk, usynlig hånd rufset til en grånn pels), skubbet av ymse hvirvler og drag i luften, og med varierende elastisitet i stammer og greiner, det virker forbliktende dramatisk, som om scenen krevde lynild, tordenskall og regnskall, mens det i virkeligheten foregår nesten lydlöst, nærmest unntas duren av passerende biler bak grånnens vinkelret etsted, og suset av vinden over dere.

Stien er kunstig anlagt, så pass ser du, den snor seg, buktende og slyngende, i hårmiljøssvinger ned en skravning; langs kanten hindrer forstørrelser av korte, loddrette stokker jorden i øye rase ut, og gir det hele (i den grad du kan se det i mielen) et tilstrebet rustikt og gammelmodig preg. Selve stien er belagt med fin, hardtrampet grus, og hvor håndydeforskjellen er så stor, finnes trappetrinn av jord og trestokker lagt på tvers; denne ferdelsåren (men betegnelsen halter noe, dette er romantikk) er så pass bratt og smal og full av uregelmessigheter at dere ikke lenger kan gå tett omslynget (som det heter), sårlig ikke i deres berusede tilstand, dere må ikke nøyne dere med å holde hverandre i hendene, ståtte hverandre, dra hverandre tilbake, i rykk og napp, snart hun foran og du etter, snart du foran og hun etter, hun kan plutselig trive tak i jakkeslaget ditt for ikke ikke falle idet hun snubler, og du må, i din tur, gripe fatt i en utstikkende grein for ikke ikke bli dratt med, og det er mens dere står slik og vipper, veivende, semaforerende med armene, eller rettere sagt akkurat etter at dere har gjenvunnet likevekten, at hun sier

Tror du du kunne bli glad i meg? (og det sliðer deg at du ikke ville nøyde med
iøvige svare *henne*, om hun spurte, men det kommer hun ikke til iøvige gjøvere; dette
er ikke *henne*, og du svarer:) Er ikke dømt litt sent iøvige si noe om, men hun har
ikke engang høyrt etter, hun bare fortsetter *Du må bli det ellers er det ikke*
noen vits i jeg tror at alle egentlig ville gjøye rundt og skrike etter iøvige ha noen
som var glad i dem hvis de turde gjøvere det omtrent som hvis du har gjøvet
deg bort i skogen og plutselig skjønner det og blir virkelig redd da roper
du for at hvem som helst skal høyre nei jeg mener ikke at det gjelder hvem
som helst heller men ..., og under denne pinlig fikk somme talestrikmenn
stirrer du opp i luften, du kan skimte silhuettene av trier som rykker og

286

[Page 287]

kaster på seg, mens vinden nesten ikke merkes der nede hvor dere befinner
dere, liksom det foregikk et veldig drama opp i løvet, noe skakende og vilt,
som samtidig ikke angikk dere, en fjernsynsreportasje om en orkan under
fjerne himmelstræk, og mellom greinene som rykker og kaster på seg, ser
du et stort passasjerfly, eller mest lysene fra det, noen stabile lys og noen
blinkende, noen røde og noen hvite, og nøyde hun slutter iøvige snakke kan du
søvdit høyre motorlyden fra det.

En bekk. En bred bekk nede i mørket, enkelte matte glimt (antagelig
bestemt dels av de bløsende trierenes rykk, som iøvige pner og lukker løvvverket
mot den ennødig litt lyse himmelen, dels av strikmningene), blink som forteller
om vann i bevegelse. Dere står tause og ser på det, inntil hun bøyer seg ned
for iøvige granske noe som ligger på bakken, noe rødlig, rundaktig og avlangt;
hun tar gjenstanden opp, finner at det bare er en tom leskedrikkboks, og
slipper den rett ned, uten å kaste (et tynt, metallisk klunk i stillheten), mens
hun sier, ut i luften, Har du noengang voldtatt noen? og du sier Hva? og
hun sier, uten å vente på svar, Det var en fyr jeg kom i snakk med på en
bar i utlandet en gang de andre sa forresten jeg var gøyren som gikk ut sitt
alene han fortalte i detalj hvordan han kunne voldta meg han var ekspert
han ville kjiere to fingre opp i neseborene mine og samtidig lukke munnen
min sitt at jeg ikke kunne skrike mens han holdt begge armene mine bak
på ryggen og da jeg sa at jeg tvilte på om han ville klare dømt svarte han ingen-
ting bare brettet opp skjortelet og viste meg underarmen den yrte av
muskler han drev med styrketrening i et helsestudio han var ganske kjekk
og høyflig og spanderte et glass appelsinjuice på meg og ga meg adressen fikk
han gikk.

Du skjønner ikke hva hun egentlig snakker om, men du skjønner at det
er noe du ikke skjønner et sted, og du tenker at *hun* aldri, ikke på noe vil-
køyrer, ikke under noen omstendighet, ville spørre om noe sitt eller fortelle
en sitt historie på en sitt mørkte, eller kan det være noe du bare innbilder
deg, fordi du ikke kjenner *henne* godt nok, egentlig ikke kjenner henne i det
hele tatt, kanskje ville hun (og du ekles ved tanken) nettopp kunne stille et
sitt spørsmål og fortelle en sitt historie på en sitt mørkte, selv om hun,
som det heter, ikke virker sitt, men kanskje er hun bare mindre spontan.
Du tenker at hadde du forutsett dette eventyret (eller 'eventyret'), hadde du

AVLØSNING | 287

[Page 288]

sluttet med de forbaskede medisinene, du aner jo ikke hvordan det vil gjøye
hvis det skulle bli til noe, du har ikke prøvd etter at du begynte med dem,
du har kanskje, i verste fall, valget mellom å leve og ikke kopulere eller døye
og kopulere, skjønt snarere i omvendt rekkefølge, og du sier plutselig, gra-
vitisk, Nei jeg er tross alt ikke av den sorten som voldtar kvinner, hvis det
er dømt du er ute etter, og hun sier Jeg tenkte meg det, og hun tar rundt deg

og legger hodet inntil skulderen din, og sier, igjen med beruset alvor Du er siī½ siī½t. Det er denne typen replikker du hater. Eller gjiī½r du det? Du kjenner brystene hennes mot brystkassen din. Du hī½rer vinden slite i trī½rne over dere, en stadig, tilbakeholdt og herjende bevegelse av lī½v, greiner og kvister, som om buret kjempet for ī½ slippe lī½s fra det ville dyret.

Den lille skogen er niī½ bare en dunkel ubestemmelighet av vekster, og mens du forsiī½ker ī½ konsentrere deg om hva du skal si eller gjiī½re (bortsett fra ī½ stryke henne over ryggen og holde henne tett inntil deg) stirrer du dumt inn i det voksende mī½rket (i dobbel forstand; men ikke helt dī½t heller, for hverken trī½rne, blomstene eller gresset vil vokse noe mer niī½); vedskien (eller den ī½verste tredjedelen av den) er fullstendig gjennomtrukket av ild, omtrent slik en kompress kan vī½re gjennomtrukket av blod og materie, den ulmer uten flammer, rī½d-oransje og gulhvit; du kan forestille deg hvordan glī½den i den knudrete overflatens mest fremspringende deler skifter til kremhvitt hver gang han puster til ilden, for siī½ ī½ synke tilbake til lyserī½dt igjen.

Han holder trestykket tett inntil den lille jernlampen, kan du se, hvis skiī½l (av form som en miniatyrgrype) du antar er fylt med olje, olje som enniī½ ikke er antent, for det er skiī½ret fra den glī½dende vedskien, ikke fra lampen, som stryker over guttens ansikt, slynger en trekantet skygge opp fra nesevingen, graver en dyp grop i partiet mellom kinnbena og ī½ret, og lar hele hodet, fra pannen til nakken, i mī½rke, slik at ansiktet fremstī½r nesten som en flat maske (men hvorfor fī½r du her den irrelevante assosiasjonen 'slaktemaske'? kanskje fordi storfe som slaktes med dette instrumentet ikke sjeldent har hvite bliss som ligner masker?), bare det ytre ī½rets irrganger av brusk har et svakt lysskimmer over seg. Men slik selve glī½den i trestykket mī½ bli sterkere og svakere ettersom han blī½ser eller ikke blī½ser pī½ det, slik mī½ lysskjiī½ret over ansiktet hans likeledes bli sterkere og svakere ettersom han

288

[Page 289]

bliī½ser eller ikke bliī½ser, med andre ord vil de opplyste hudflatene utvide seg hver gang han blī½ser, og de mī½rklagte trekke seg sammen, og de mī½rklagte flatene vil utvide seg, og de lyse trekke seg sammen hver gang han slutter ī½ blī½se, for ī½ trekke pusten.

Du har glemt alle talene, men du har fortsatt et meget klart erindringsbilde av det dekkede langbordet og gjestene under de bladrike, nettopp avblomstrede epletriī½rne, i sommer, pī½ sekstī½rsdagen din, og du tenker deg, med et anstrī½k av vemod, at han er siī½pass ung at han enniī½ kan synes det er forbundet med en viss spenning ī½ tenne en lampe pī½ denne mī½ten, at han enniī½ ser pī½ det som siden skal bli en hverdagstlig, mer eller mindre enerverende handling (ī½ tenne oljelampen ved mī½rkets frembrudd), som en viktig og betrodd oppgave av en viss, nesten liturgisk tyngde. Du ser ingenting av rommet omkring ham. Hvis det brennende trestykket plutselig ble slengt ned i en vannpī½s eller lignende, ville interiī½ret sannsynligvis ligge i stummende mī½rke. (Av og til kan du bli grepst av et innadvendt raseri, eller forakt, hvis ikke skam, over din klamring til dette tross alt trī½sterike halvmī½rket, dette linne, hundrevis av ī½r gamle clairobscur, disse varme, mettede farvene, dette anakronistisk-balsamiske tilfluktsrommet hvor graven er en vugge, den vugger deg, med en lydlī½s, innsmigrende gondolrytme, du dī½r ikke, du sover med ī½pne ī½yne, drikkende ī½yne, ī½yne slurpende trī½stens kildevann av det gode mī½rkets hī½nd; alt dette mens du forsiī½ker ī½ glemme det, det terroristiske, hvite lyset, det blendende, hverken kunstige eller naturlige lyset i korridoren uten begynnelse eller slutt, uten dī½rer, uten vinduer, uten noe annet menneske, korridoren av rī½ betong hvor det hvite lyset skal fortsette ī½ torturere deg pī½ ubestemt tid, for du kan ikke lukke

īðynene, du springer panisk gjennom den, uten noensinne īð bli utslitt, du kan ikke komme ut, du er aldri nīðrmere utgangen enn du var til īð begynne med, og hvis du snur og līðper den andre veien kommer du aldri nīðrmere inngangen enn du var fīðr du snudde, det hersker fullstendig taushet der, men du hīðrer et skrik som aldri slutter, luften der inne er ikke til īð puste i, men du blir aldri kvalt, det er ingenting īð se pīð, men du kan ikke lukke īðynene, du slipper aldri unna det smertende hvite lyset, skrekvens alltid brennende lys uten en kubikkcentimeter mīðrke, smerten er bare lys, og det finnes ingen som kan slukke det, lyset er bare smerte, mīðrket er en trīðst, uvitenhetens mīðrke, som aldri skulle vīðrt spredt, du vet for mye selv om

AVLÍÐSNING | 289

[Page 290]

du vet lite; den korridoren vil du glemme, og du lykkes, du lykkes som regel, men den vil alltid skimre svakt i deg et sted, som var du en neddimmet lampe man plutselig kunne skru pīð fullt, nemlig nīðr du igjen er dīðmt til īð springe panisk gjennom deg selv.)

Klesdrakten hverken prangende eller fattigslig. Brystkassen dekkes av noe som ligner en brynze eller et slags fangskinn. Skimmeret fra den glīð-dende vedskien fīðr to tomme knapphull i den ene mansjetten hans til īðlyse med et rīðdskjíðr som fra to vinduer i en mīðrklagt bygning hvor brann har brutt ut. Selve anstrengelsen ved īð puste til ilden former ansiktet hans, lik vīðt leire eller flytende glass, og fīðr det til īð bule apeaktig under oppstopernesen, ikke bare kinnene, men ogsið omrīðdet mellom underleppen og haken, og, i enda stīðrre grad, omrīðdet mellom overleppen og nesen. I dette sekundet av pust mot det brennende trestykket kan du se hvordan han antar en sliðende likhet med en ape, en sjimpanse, nīðrmest, som om den elementiðre fysiske anstrengelsen med īð puste ogsið pustet liv i en sīð īð si frenologisk pīðviselig atavisme, slik et hvilket som helst menneske, rinner det deg i hu, bare det er (eller tror seg īð vīðre) uobservert (eller stīðr i et ekstremt fortrolig forhold til observatīðren), eller bare glemmer seg, kan sno ansiktet i de besynderligste, mest zoologiske folder, aldeles ubevisst, for eksempel mens det piller seg i nesen eller koncentrerer seg om et vanskelig detalj arbeid (og hvis dette forekommer hos noen man elsker, sīðrlig i et tidlig stadium av forekselsen, vil det sannsynligvis gjīðre en beklemt, nedslīðtt, forpunkt: man vil ikke tro at den elskede i det hele tatt kan inneholde, sīð īð si, slike ansikter som ligner vemmelige, smakliðse gummimas-ker).

Den lille oljelampen, som stadig ikke er tent (og som aldri blir det), og ansiktet hans, et apeaktig fjes, lik en pīðminnelse om menneskets felles evolusjoniðre hopehav med apene (selv med aldri sīð store bollekinn vil, la oss si, en hest eller en fugl aldri fīð et overbevisende simiesk īðsyn), en felles opprinnelse du kjenner til, men ikke han, eller de andre menneskene du kan tenke deg omkring ham. Hvis noen annen fra den samme tiden kunne se dette tilfeldige og flyktige apefjeset i lyset fra det brennende trestykket, ville de aldri falle pīð īð sette det i forbindelse med noe slags genetisk alvor; det ville vīðrt et apefjes, litt komisk kanhende, men

290

[Page 291]

ikke noe mer, mens det for deg er som om et tog av all verdens levende og utdīðde aper, alle disse dryopitheciner, ramapithecuser, lorier, makter, colobuser, gibboner, bavianer, makaker, gorillaer, sjimpanser og halvaper, apemennesker, australopitheciner og hva de nīð heter, alle sammen trenger seg pīð i en utiðmodig skubbende kīð bak den tynne ansiktshuden, bak den fint formede munnen, hendene og īðynene, som tilsammen beherkser

ilden (noe ingen ape noensinne har gjort), ved henholdsvis å bli øye med, holde og betrakte (bevisst, ikke instinktivt), dette egentlig uhyre kompliserte og avanserte samspillet mellom gripeevne, pust og tenkende blikk, eller reflektert blikk (å synene som kan se seg selv i speilet og vite at de ser seg selv i speilet) som mestrer ilden, og dermed kan forskyve forholdet mellom lys og mørke, slik at man ikke er avhengig av de naturlige lyskildene for å se, eller, annerledes uttrykt, ikke trenger bruke hundretusener eller millioner av år på å utvikle skarpt nattsyn, men kan fortrenge mørket ved å holde en brennende vedski inntil en oljelampe av jern, som siden vil lyse med rolig flamme i mange nattetimer. Uheldigvis følger redselen for mørket også med.

Lampen aldri tent. Det du ser, er det endelig st hengende sekundet før oljen antennes, mens ennå bare trestykket brenner. Derfor før du heller aldri se lyset fra oljelampen, og du før aldri vite hvor den siden blir borte hen, hvor den blir plassert, hva den skal belyse (bok, skrivepapir, håndarbeid, mynter, mat, urverk, seletøy, spillkort, noter? eller rett og slett trappetrinn, trappen opp til soverommet?), hvem den skal lyse for (guttens far, mor, siksken, besteforeldre, vårgive slekninger, venner, steforeldre, foresatte av annet slag, håndverker, prest, embetsmann, fattigførstander, eller noen helt andre?); de neste sekundene, eller minuttene, som kunne forklart dette, ligger i mørke for deg, like mye som sekundene, eller minuttene, før dette (formodede) øyeblikket, og hvis ikke engang trestykket brant, ville du ikke se noe, overhodet ingenting. Det første du ser er imidlertid lyset fra nækkelhullet (og det er ikke en figur der en sirkel og et trapes er smeltet sammen, slik det fremstilles skjematisk, det fremtrer bare som et punkt av gult lys, som om noen hadde boret hull i selve mørket) i en forlenget rett linje fra hodet ditt, nækkelhullet i den døren du aldri benytter fordi det er umulig å få stolen igjennom den.

AVLIGSNING | 291

[Page 292]

Det er en lyd som mangler. Hvilken? Lyden av enddedrettet hennes, eller rettere sagt den snorkblendede, gispende hvesingen som forestiller pusten hennes (og du tenker på hvor latterlig det hører ut når noen babler om *den* *trygge lyden av en som sover ved siden av deg*), den du på fenomenalt vis har hørt deg å ignorere, eller i sin tid ble tvunget til å ignorere, når du til slutt sovnet midt i den vårvendende biologiske larmen, av ren og skjærende utmattelse, den er det som mangler. (Du har lenge hatt planer om en avhandling om *feminin snorking*.) Lik et lehorn, når, henimot den andre sengehaldelen, først forsiktig og nylende (som om armen, lik sneglens slimete antenner, snart kunne trekke seg inn i seg selv); siden i voksende sirkler innenfor din begrensede aksjonsradius, hardere og mer klappende.

Ikke noe menneskelig, bare en slunken dyne. Hunden din registrerer ingenting av interesse, bortsett fra at den aktuelle sengehaldelen mot sedvane er forlatt i uoppredd tilstand. Du mørke knipe igjen å synene når du tener leselampen over sengen, men med sviende, blafrøende blikk kan du bare konstatere at hendene dine allerede har sett det å synene når kan stadfeste: en tom, uoppredd sengehaldel. Står skapdørene på glitt? Ligger det klippa på gulvet? Hvor er telefonen? Innen rekkevidde? Eller under sengen? Står stolen helt inntil sengen, eller litt fra? Eller langt fra? Det er vanskelig å se i det begrensede lyset. Taklampen. Hvis du kunne tenne taklampen. Du ser den firkantede bryteren av hvit plast skimre svakt på veggen midt imot, den fordømte bryteren, du har tenkt på det i fire eller fem år når, du skulle ha tilkalt en elektriker for å flytte den, over sengen, innen din rekkevidde, og når er det for sent (hva mener du egentlig med det? som om taklyset aldri skulle bli slitt på mer?), men du har nok annet å bakte med, har du ikke?

Jo.

Blîseriør. Antagelig burde du i ve deg i serirre erter (eller snarere stikkuler) med blîseriør, fra sengen, inntil du treffsikkert, på fiørste forsikringskasse, ville ramme bryteren og tenne lyset, eller sprettert, kanskje, mer realistisk: nîvel, men hvem skulle plukke opp ertene (eller stikkulerne) fra gulvet? (det ville bli, med hundre prosent treffsikkerhet, halvteogtyve, sier og skriver halvteogtyve erter (eller stikkuler) i uken, tenker du, nemlig 1 for lyset på om kvelden, 1 for lyset av om kvelden, 1 for lyset på om morgen (ihvertfall i vinterhalvret), 1 for lyset av om morgen (ihvertfall i vinterhalvret), = 4,

292

[Page 293]

ganger 7 = 28, halvteogtyve, tjuehalvtte erter (eller stikkuler) i uken, vel halvmerke med hundre prosents treffsikkerhet, men det ville ikke kunne garanteres; med en treffsikkerhet på halv syttifem prosent (3/4, ville man måtte legge enda en fjerdedel til tallet, altså halv ville man komme opp i femogtredve, trettifem, sier og skriver trettifem kuler, og det bare på halv en uke, for halv slittaklyset av og på halv), og hvem?, jo selvfinlig du, fra stolen, du som sitter her hjemme og tvinner tommer mens du riknner sakte bort i alle fall, det skulle du gjøre, med kost og feiebrett, nei, med et avsagd kosteskatt med en tyggegummi i enden, det ville være mer elegant, det kunne lanseres som en egen gren av handicapidretten, etterhvert, du kunne bli innehaver av olympisk rekord på halv hundre halvre erter (eller stikkuler) for menn.

Med sin sykelig blekgrønne skjellform, sine oransje og vaniljesausgule sommerfugler, sine irrfarvede, gjennomførte symmetriske, flatbridestive bladornamenter, som klipt ut av syltynn is, og, ikke minst, sin gullbemalte knapp, med sine svungne, tungeformede utlippere i en konditorbarokk sirkel rundt, triumferende plantet i skjellens undre sentrum, lampens sydpolspunkt, lik et stykke brystvortepynt stjernet fra en danserinne i en luguber nattklubb. Taklampen. Du erindrer hvordan den, i skumrende sommerkvelder, nîrliv vinduet stikkuler i pent på grunn av varmen, har en magnetisk virking på mygg, nattsvermere og fluer, ikke minst fluer, som, titt og ofte, etter diverse like stundesliv som halvrekkesliv vandringer, finner sitt siste hvilested der oppe, i stikkulvet, og de dype insektene avtegner seg som skygger mot glasset nîrliv lampen tennes, dype roller i et dypt skyggetater. Flueklokken. Du glemmer, tenker du, aldri den kvelden hun var ute (i såkalt dameselskap), og aldri kom hjem, og denne fluen, en helt vanlig husflue, hadde funnet, av alle byens hundretusener lamper, i sommerkveldens blîrte tusmørke, akkurat den lampen, hvor den begynte å vandre rundt, inne i den halvpne skjellen, eller rettere sagt langs kanten, nøyaktig langs periferien, og fluens skygge ble, av lysplaten bak den, vanvittig forstikkulret, en kjempeskygge som feide langs taket i store sveip, taktfast, utrettelig, omgjen og omgjen, den samme runden, i samme retning, en levende urviser, med lyset og sine dype artsfrender innenfor seg, omgjen og omgjen den samme formen som rundt, den samme forvokste skyggen sveipende langs taket, et levende, eller snarere dypeende, urverk, rundt og rundt, den samme enorme skyggen kastet langt ut fra det uintelligente lille insektet; blinde esler i knirkende tredemråller,

AVLISNING | 293

[Page 294]

hester, eller utmagrede okser, som, uten å forstikkul det, heiser vann opp av en brunn, eller maler korn, ved å gi rundt og rundt, i den samme sirkelen, uten å forstikkul det, men nei, det stemmer ikke, tenker du, dette var totalt unyttig. Intet korn ble malt, intet vann heist opp, tvertimot forsvant bare, for hver runde, en halvliters porsjon av fluens oppmagasinerte energi (etter fortetting av sukker, svette, ekskrementer, syltetøy, plantesaft, halvtsler eller hva det kan

ha vîrt av forefallende nîringsemner fra den nyss forgangne dag), i rlite grann energi borte, for hver runde langs kanten av lampeglasset, uten at det kunne merkes p farten, som var tiln rmet konstant, bortsett fra, en sjeldent gang, en kort pause, en tenkepause (liksom), som om fluen var i stand til overveie situasjonen f r den fortsatte sin totalt meningsl se ferd tilbake til punktet hvor den hadde startet, det samme punktet, for hver runde, eller et annet, et hvilket som helst punkt p  sirkelen, omgjen og omgjen; den utmattende flueklokken, den drev deg nesten til vanvidd, i klinisk forstand av ordet, som om sirklingen var ledsaget av en ut lelig, smertefull st y. Og du kunne ikke st  opp og sl  av lyset for i  f  slutt p  det.

Bare duren, etterfulgt av et dritt og en sped klukking, som forteller om freongassens vandringer inne i kj lesystemets kunstige grotter og gallerier, og intet annet. Heller ingen meteorologiske lyder utenfra, ingen ulende vind, intet slag av regn mot ruten. Det er kanskje vindstille og sni fall, eller kulde og vindstille og klarv r, men du kan ikke se det, du kan ikke st  opp og trekke fra gardinene og se ut, og se p  termometeret, hvor mange grader det viser. Du ligger der. Og du tenker, som utallige ganger f r, p  at for eksempel den hvite lysbryteren du kan skimte borte p  veggen, for din del, n , der du ligger, og m  ligge, og m  fortsette i  ligge, inntil videre, er bokstavelig talt like lite mulig i re som en stjerne du fester blikket p  gjennom vinduet. Men ingen stjerne n , for vinduet er like uoppn elig som lysbryteren, for ikke i  snakke om det som ligger utenfor vinduet, den sv re massen med utstri dde lyspunkter som f lger landskapets hevnninger og senkninger som om den var en del av det, mens bybebyggelsen i virkeligheten er en slags ad hoc-snylter, men ihvertfall, inniblant, under, bak lysene, er kravlene full av mennesker, usynlige p  lang avstand, men dog mennesker, som du forresten aldri ville m tt i noe fall, aldri skal hilse p , og det er kanskje like bra, tenker du, mens du ligger der, fortsetter i  ligge der. Du kunne, tenker du, med din monstr se kropp, som ligner en halvknust

294

[Page 295]

gresshoppe, like gjerne blitt redusert til bare et hode, et snakkende hode, det kunne blitt b ret inn p  et lokkefat av s lv n r det var gjester i huset, og man kunne li ftet av lokket, og mirakel! du kunne samtalt med gjestene, konversert intelligent om alleh nde emner, som om du var et menneske og ikke bare et hode, hva du jo egentlig er, f r gjestene m tte gi , og du tok h flig farvel, og lokket ble satt p , og s lvfatet med hodet ditt ble b ret tilbake til skapet igjen. Eller noe i den retning.

i tte minutter over seks. Hva i all verden gj r hun oppe, eller tilogmed ute, p  denne tiden? sp r du deg selv. Du er like mange i r som det er sekunder i et minutt, pluss syv til. Hvis et i r hadde tatt like lang, eller like kort tid som et sekund, ville livet ditt hittil ha vart i omkring ett minutt og syv sekunder, og det ville, tenker du, forsi vidt v rt nok i massevis, du skulle s visst ikke tryglet maktene om i  fi  bli en olding p  halvannet minutt eller mer. Bortsett fra kanskje. Hvis ikke. I det hypotetiske tilfellet at. Medmindre. Alle disse menneskene, tenker du, som kan gi , g r p  sine ben; n r noen skriger gi ! ut!: peil deg vekk! Til dem, s  kan de gi  sin vei, pelle seg vekk, endog li pe, beinfly, i p  kommende tilfeller, alle disse menneskene, som tror du har resignert, funnet deg i din skjebne, som det heter, den tappert smilende hum rspreder, at du for lengst og for alltid har gitt opp tanken p  i  g , mens du, som alle andre k plinger, minst to ganger i uken dr mmmer, om natten, at du gi r, og minst to ganger i m neden, at du li per, og minst tre ganger i kvartalet at du danser, mens du hver eneste dag, i v ken tilstand, tenker p  hvordan det ville v rt om du var frisk, du dr mmmer om mirakelhelbredelsen, det nye vidundermiddelet, den revolusjonerende behandlingen, alle disse dr mmenes seige, uford yelige, s t-

aktige kjører du på omgjen og omgjen, hver jordvlike utslagne dag.
Men ikke nøyde. Du har behov for å late vannet.

Du roper det forhatte navnet hennes ut i mørket bortenfor lyskjeglen fra sengelampen, i retning av den halvpenne skyvedøren mot stuen, hvor det igjen, regner du med, finnes en halvpen dør til entrén, hvor det igjen finnes en halvpen dør til kjøkkenet, og muligens til badet. Du synes du kan høre hvordan stemmen din forflytter seg letende gjennom rommene, helt inn til sprekken mellom benken og komfyren (der lodottene samler seg og matsulet tiflyrker) som nøyre man kan se en liten virvelvind flytte vidrlig strø-

AVLISNING | 295

[Page 296]

sand langs et fortau, over noen trappetrinn, halvveis inn i et gjørdsrom, før den legger seg og blir sporløst borte. Hvor er hun? Hvor er telefonen? Etter en strabasiøs forflytning av den bevegelige overkroppen er du i stand til å komme rundt under kanten av sengen; du gir opp prosjektet og vipper deg tilbake i ryggstilling etter at du har fått se den tomme telefonkontakten med de fire hullene som til sammen ligner et stilisert, syngende eller snakkende ansikt; det betyr at telefonen står i stuen, og at du ikke kan nøyde den, og at du ikke kan ta den hvis noen kaller, du mørke i tilfelle høre tilmodig på at den ringer, så og så mange ganger, inntil den oppringende person resignerer, du kan bare vente på at det sist hørte ringet også skal bli det siste, ett av dem blir det, og tausheten vil vidrlig som før.

Du ligger her. Åsynene dine, som nøyde har vent seg til halvmørket, ser tydelig hvordan det glimter i stolens rustfrie stål. Den står ikke ved siden av eller for enden av sengen, den står borte ved vinduet, i kroken mellom skapet og vinduet (og du forbanner den idioten som har satt den der, av ren makelighet, nei, latskap, for at hun, den friske, den oppegjørende, den omkringspringende, skal slippe å stusse borti det sjenerende invalideflytningsapparatet). Teoretisk sett kunne du la deg gli forsiktig ned på den rosa frottésengeforleggeren (som du avskyr rosa!), hale deg, halvt sittende, med ryggen først, bort til stolen, og til slutt, med armenes røke muskelkraft, heise deg opp i den; du kunne også gjort det, i praksis, for tredve års siden, muligvis for tyve års siden, men nøyde er du en gammel mann, en gammel krypling, og du vet at det, ikke i teorien, men i praksis, ville føre til at du ble liggende utmattet et sted på det harde gulvet, istedenfor, som nøyde, i den myke sengen, og derfor blir du liggende der, inntil videre, i sengen.

Hele huset fylt med en susende stillhet som gjør det dobbelt så stort. Hva var det hun hadde sagt? Å vidrlig gift med deg, hadde hun sagt, er som å gjøre med en ryggsekk fylt med stein hele tiden, stein som ikke kan brukes til noe; og det gjør an å sette seg ned på og hvile litt, men aldri å ta av seg sekken, hadde hun sagt. Er det i dag eller i morgen hjemmehjelpen skal komme? Du husker ikke. Hun har jo alltid, tenker du, vidrlig feig og taus, taus og feig. Hun har gjort alt du har bedt om. Nei, ikke alt. Hun har gjort det hun har vidrlig pliktig til å gjøre. Og ikke et grann mer. Du har ikke spor av nykker. Det hun kaller nykker. Det kan da ikke vidrlig mulig at?, tenker du,

296

[Page 297]

at det liksom-vennlig knirkende hespetreet? Mørkte i så fall i det minste ha lagt igjen, tenker du, i hvertfall plassert telefonen, tenker du. Men hva skal du gjøre nøyde børde telefonen og stolen er utenfor din rekkevidde? Er det i dag eller i morgen hjemmehjelpen skal komme? Du husker ikke. Du fører en plutselig trang til å rope om hjelp, som om du ville sprekke hvis det indre trykket ikke fikk slippe ut gjennom munnen, men du klarer å holde

det tilbake. Du fiīr ikke panikk. Du priīver ī tenke piī det fordelaktige ved situasjonen, nemlig at du slipper ī stī opp og gjiīre noe, du kan strengt tatt bare sogne igjen med god samvittighet, ettersom du er garantert ute av stand til ī foreta deg noe som helst annet enn ī ligge i sengen.

Riktig nok miī du late vannet. Men hvis hun?, tenker du, hvis hun virkelig? for godt?, tenker du, da betyr det ī fall (og du fiīler en glede som en luftning gjennom brystet, en bortimot lykkelig nerviīs forventning, som om noen, inne i deg, tok stīvkledet av en gedigen krystall-lysekrone og tente den til fest), og du innser, i samme īyeblikk, at det er slutt, slutt piī det evinnelige gnelderet, den evinnelige humiīrliīsheten, den evinnelige fantasilīsheten (du undres piī om det var den, til syvende og sist, som gjorde at hun giftet seg med deg: hun kunne trolig rett og slett ikke forestille seg hvordan et samliv med en krīpling ville bli), den sammenbitte effektiviteten, den evinnelige hjelpsomheten (avbrutt av plutselige kynismar, slik hundeeierenes berīmmelige snille bisker fiīr eller siden, til selvsamme hundeeieres grenseliīse forblīffelse, skambiter noen piī det groveste, og siī, liksom for ī unngī avliving, forvandler seg til den trofaste, harmliīse familiehunden igjen, og stirrer piī eieren og det skamferte offeret med de samme siīrgmodige, snille, nesten menneskelig brune īynene som fiīr), hun gjiīr jo alt du ber om, nei, ikke alt; hun har gjort det hun er pliktig til ī gjiīre, og ikke et grann mer; ī fall er du, ja, endelig, for et ord, tenker du, fri, fri! fra det avskyelige vesenet du gjennom siī mange īr, altfor mange īr, har vīrt fullstendig avhengig av, som du (med sammenbitte tenner, under kvalt raseri, med en fiīlse av fysisk vemmelse) har miīttet la deg hale, holde, stītte, vaske, skyve, snu og trille av, og siī videre og siī videre, det er, ī fall, slutt, forbi, over for godt, du er fri!, tenker du, fri! til ī gjiīre akkurat hva du vil, uten henne piī slep, eller rettere sagt uten henne til ī slepe deg, nei, uten henne piī slep, hvem sleper hvem, ville ikke en normal mann skilt seg fra henne for lenge siden, tenker du? Jo. Men niī er du i alle fall fri.

AVLiīSNING | 297

[Page 298]

Disse siīdmefylte tankene beskjettiger deg, stadig mer detaljert utsenslet, lenge, det vil si ihvertfall i flere minutter, inntil du stīter piī det kjedelige faktum at du er en gammel, invalid mann som ingen har spesiell interesse av, at du ikke kan stī opp fra sengen og giī ut i verden, at det er for sent, definitivt for sent ī begynne et nytt liv, at du aldri vil ha nok penger til ī gjiīre det du vil, at ikke engang den mest liderlig anlagte pleierske piī et handicaphjem ville gidde ī la seg begravse av deg; og jo mer du tenker, jo mer giīr det opp for deg at din mulige, nyunne frihet ikke kan brukes til noe som helst, den er like verdilīss som et lodd hvor bare ett siffer skiller besitteren fra hovedgevinsten (og det faller deg inn at det jo miī inntreffe praktisk talt hver gang, ved ethvert lotteri: at noen har kjiīpt loddet som er ett siffer fra hovedgevinsten, hverken mer eller mindre, at nummeret stemmer fullstendig, bortsett fra at det skulle endt med for eksempel et firetall istedenfor et tretall, og at dette loddet (som ender med et tretall) er niīyaktig like verdilīst som et hvilket som helst annet lodd, for eksempel et lodd femtusenogsekstini numre fra det vinnende tall).

Du ligger der, i sengen. Kommer hjemmehjelpen i dag eller i morgen? Du husker ikke. Telefonen er utenfor rekkevidde. Stolen er utenfor rekkevidde. Toalettet er utenfor rekkevidde. Innenfor, derimot, ord, eller ordbrokker, som lugar, krydderduft, hver tir, eaterhending, matbuffet, tilbud, booking-telefon, m/ris salat og sau, kl. 13.00, boaslange; disse, med flere, piī fiolett bakgrunn, takkete, forrevne avispapirbiter i tilniīrmet (men ikke helt) tilfeldig spredning, over et stykke fiolett papp, omhyggelig fastlimt; den enniī ikke lesekyndige lille grandneviīens collage som henger ved siden av sengen din, bitene revet ut piī miīfiī, bokstavelig talt piī tvers av ordenes betyd-

ninger, av den ennå ikke lesekyndige, også ordene indisk mat, og han, den ennå ikke lesekyndige, uvitende om de mange hinduiske guder, alle disse Shiva, Vishnu, Ganesha, Devi, Krishna, Rama, Kali (dobbeltgudinnen, den niederende, beskyttende mor, og den grusomme, i deleggende, hun som danser på hodeskaller), om karma og metempsykose; for ham, grandnevøen, tenker du, er alle disse tegnene, bokstavene og tallene, ennå bare ladet med en helt ubestemmelig, infantilt-magisk prestisje, han kan heller ikke lese ordene gliedende hat og ondskap (og om han kunne lese dem ville han ikke forstå meninga med dem), for disse ordene, tenker du, har bare havnet der de er (på den fiolette pappen), ved en blind, analfabetisk tilfeldighet,

298

[Page 299]

som rent materiale, og først om mange år vil han bli i stand til å lese dem og forstå hva de innebefatter, først da vil han være i stand til å se tilbake på det han har gjort (hvis det fortsatt eksisterer) og finne en mening som ikke var hans.

Du ligger her, i sengen. Du kan slukke lampen av eller på. Det nytter ikke, tenker du, med diverterende tanker. Du slukker den av. Dette først se om det eventuelt kan spores et skimt av dagslys bak gardinen. Slik er ikke tilfelle. Du slukker lampen på igjen. Eller var det et spikkelse av vinterlys der allikevel? Du er usikker. Du slukker lampen av igjen. Du priser over å gi pupillene (som har trukket seg sammen under det harde lampeskinnet) sjansen til å venne seg til den (eventuelle) nye, svakere lyskilden, fullstendig sirkelrund og hvelvet (det glinser i den sikkert uknuselige kuppelen), med en art beslag på topp-punktet, hvis lille svarte skygge der nede, like sirkelrund som det hele, gjør at det ligner et brustent fiskeøy, omkring to meter i diameter, men ut fra pupillens sentrum strækker stenenes myke flekker i radiale linjer, velordnet som spillebrikker i utgangsposisjon, og det hele minner faktisk om et spillebord, en rulett, hvor edelstensrekken tilsvarer linjene ut fra rulettens roterende sentrum, og messingbeslaget øverst den skinnende knotten på hasardspillets hjul.

Men montereren står selvlig dyrkende stille, med sin lett mystiske, indirekte belysning fra under den brede, brunlakkerte listen langs hele omkretsen, og det som rører seg, sett fra etasjen over, der du befinner deg, er betrakterne, de makelig spaserende såndagsbesøkende som luter seg over de utstilte smykkestene (det ser ut som de gjør en art reverens, et bukk), og, med nesen trykt mot glasset eller ikke, leser pappskiltene hvor minalenes mer eller mindre fremmedartede, eksotiske og like navn finnes på trykt. Der du står, støttet til rekverket kan du se (med ditt ene øye) at det du vil kalte en yngre mann har en blank, høyrliggende flekk på issen (det forhistoriske menneskets forstenede skalle har et markert såkk, et krater av eggskallstørrelse midt i pannen (en mulig dyrsak, kanskje avtrykket etter en utslynget stein), og i den beliggende teksten er den overflidige g'en i slutten av ordet øye Cro-Magnongy klossete strøket over med rødlyant), og du observerer hvordan det dannes små grupper rundt montereren, hvordan hele omkretsen en sjeldent gang blir besatt, som var man forsamllet til en

AVLÉSNING | 299

[Page 300]

konferanse rundt et bord, men stemmene hvisker for det meste respektfullt i den museale stillheten (den moderne skallen, som er der for sammen-ligningens skyld, har derimot ingen synlige skader, den er ikke forstenet og derfor hvitere enn de andre, og på den lave piedestallen står det ganske enkelt MENNEN).

Utgangsdøren mektig som en kirkeport: den synes ikke skulle markere vitenskapens viktighet. Du ser (med ditt ene øye) at endel blå og gule og hvite løkkblomster, antagelig sirkulære krokus, har skutt opp av mulden inntil den sirkulære veggen, og du myser mot det bleke vårvinterlyset og tenker at museet ikke har forandret seg nevneverdig fra ditt forrige besøk (det mikk veldig nesten tyve år siden): den samme mørkegrønne linoleumen, de samme montrene av brunt, lakkert tre, den samme strien bak gjenstandene, som om museet også var et museum for det museale. Den botaniske haven utenfor er helt sniøbar. Det er på den andre siden av gaten. Campingvognene har tallerkenantener på taket, og du hører musikk avbrutt av tale gjennom et halvpent vindu i en av dem. Det lukter motorolje og varme påsler. Det er gratis adgang. I yet ditt vandrer desinteressert over attraksjonene som ligger i en ring på parkeringsplassen: spillehall, karusell (langsomm, av den gammeldagse typen, med dekorerte trehestar), kaste- og skyteboder, lynlotteri, radiobiler, karusell (hurtig, avansert hydraulisk modell med romfartsaktige gondoler, som i tillegg til å gi rundt også duver opp og ned), panserhjul med mure, samt boder som falbyr brente mandler, sirkulært candy floss og lignende. Du beveger deg nøyrlende inn i den sirkulerende, ikke alltfør tallrike, men lett skubbende menneskemengden, ennå halvt vinterkledd under den blekblå himmelen, ifjort dynejakker og tykke støvler, men uten votter, lue og skjerf, for det meste tenåringer og ungdommer, samt barn i følge med sine foreldre, alle med et ubestemmelig preg av den iøystkant av byen der tivoliet har fått sesongen, og du kan ikke la våre iøye undre deg over at veien er sirkulær (noen følge skritt, rett over gaten) fra museets halvmørke stillhet av oldtid, til fornøyelsesparken der ute i vårluset.

Duren fra karusellenes maskinerier, skramlingen av fallende blikkboks-pyramider, musikken fra lotteriboden, radiobilenes knistring og dumpe sammenstøt, de kunstige kamplydene fra spillehallen, skuddene fra skyteboden, panserhjulets knirk og rumling, skrapingen av følge etter mot den san-

300

[Page 301]

dete og grusete parkeringsplassen, hvinene og latterhylene, de plutselige utbruddene, ropene av navn eller advarsler, barnegrüten, hostene, samtlene, mumlingen; alle disse lydene, tenker du, stigende opp mot den fullstendig tause, kjølig blekblå himmelen, lett sløret av gjennomsiktige, hvite skydotter (blasse, ennå ikke bollete, bomullsaktige, sommerlige cirrus mot dypblå himmel); og likevel, merker du, er det noe moderat og beskjedent ved all denne tidsfordrivets støy, et stillferdig sirkulært og orgiastisk sammensmelting og hellig vanvidd og ekstase. Slett ikke.

Du betrakter en ung kvinne i ferd med å kaste baller mot en oppstilling av bulkete blikkbokser; for hvert kast stryker hun høyret bak iørene, og du tenker: i grunnen en tilfeldighet at du fikk se navnet hennes, for du hører ikke til de pensjonistene som med en interesse grensene til nidkjøring. Såfarer dødsannonseene hver dag (liksom de ventet å finne sitt eget navn der: endelig i avisene!), nei, og du husket først det nye etternavnet hennes (der treffer den unge kvinnen, hun kommer med et fornøydyd lite utrop, men de fire nederste blikkboksene står der fortsatt) da iøyet ditt falt på fornavnet hennes, kombinasjonen av fornavnet hennes (som du ikke på noe tidspunkt har glemt) og det nye etternavnet hennes, som du ikke kjente igjen så lenge det bare sto i kombinasjon med ektemannens fornavn (som du faktisk hadde glemt) rett under korset (den kastende kvinnen har nøy begynt på en ny runde, hvortil kjøresten hennes, er det visst, gir instruksjoner før han ser overbøyende på forsikrket; etter et rent bomkast klarer hun å ramme den aller siste boksen uten at de andre overhodet rører seg, egentlig vel så vanskelig som å rive ned hele stabelen og følge velge blant premiene). Etter

at du hadde gjenkjent navnet hennes gjorde du noe merkelig, noe ulikt deg, du begynte å bla i telefonkatalogen til du fant navnet hennes, og adressen, og telefonnummeret (den unge kvinnen bommer på alle de neste kastene, og kjijer resten, er det visst, gir noen mynter til damen bak disken, tar en ball i høyre hånd og gjør et skritt tilbake; han slynger ut ballen med stor kraft og bommer). Du rusler videre mens du løper etter ditt eneste yde blikk over taket på radiobilbanen, over dens surt farvede fond-dekorasjoner med fresker forestillende racerbiler i fart, til det virkelige parklandskapet i bakgrunnen, på den andre siden av hovedveien, der gresset synes kort og lurvete, men har et tydelig grønn-nanskjørl, omtrent tre uker for tidlig; nå er du lukker øynene

AVLIGSNING | 301

[Page 302]

må du likevel konsentrere deg sterkt, og vel ta innbildningen til hjelp, for å kjenne solen varme nakken. Luften er kald.

Ikke tanken på denne den. Nei, ikke den som gjør at du alltid føler en smerte ved vieren, en ising som når man drikker vann etter å ha spist kamferdrops, det er kanskje ikke engang en smerte, men en sorg, en fortvilelse, over hva?, tenker du, og fortsetter: over ulykken; ikke gremmelse eller angst for at du om en viss tid ikke skal oppleve noe som helst mer (din den skremmer deg mindre jo eldre du blir), men den nagende fornemmelsen av ikke å ha opplevd noe, ikke ha hatt noe virkelig liv, og, enda verre, at det er for sent å oppleve noe, eller kanskje heller at det du skulle opplevd var noe helt annet enn det som faktisk hendte deg, at du har gjort glipp av noe, uten at du kan si hva det var, og at det når er for sent, og at hele livet ditt på en måtte er bortkastet, et blindebukkforsiktig som ikke ført frem. Men det verste er kanskje, tenker du, den fryktelige anelsen om at det ikke, ikke på noen vesentlig måtte, kunne blitt annerledes, at det ikke ville hjulpet deg om du hadde truffet andre valg, oppsiktigt andre personer, bodd andre steder, hatt et annet yrke, blitt en annen kones ektemann og enkemann, og så videre, at en omdisponering av alle disse faktorene ikke ville ført til at du kjente mindre smerte ved vieren (som når) samtidig som du egentlig avskyer vinteren og liker vieren, og derfor er glad når den kommer. Hvorfor er du det?

Fra nederste til øverste hylle fylt av besynderlige nylonvesener i grelle farver, hovedsakelig variasjoner over temaene ape og bjørn: i nederste hylle de små og uanselige, brune, turkise eller sjokkrosa og fosteraktige, deretter en sittende rekke av de litt større, grønne og appelsingule, med svarte flekker, som var de smittet av pest, med spisse svarte collie-snuter og utstrakte armer, som til et favnak, og i de to øverste hyllene, meter etter meter bortover, de virkelig store dyrene, enkelte av dem elefanter med blå prikk på snabelen, men de fleste en slags vaskebjørnner med tverrstripe pels, lik fangedrakter, dystert farvet som en amputert regnbue i mørkegrønt, gult og oransje, somme med en mørk stripe tvers over munnen, lik en knebel, eller over øynene, lik en karnevalsmaske, og inniblant disse noen hvite bjørnner med rosa silkyfe rundt halsen, hender (fremstrakte), føtter og ansikt hufarvede, svart snute og runde, svarte øyne; på grunn av det hvite på hodet og ørene form ligner de karikaturer av Danton (med pudderparykk). En

302

[Page 303]

hengslede, hulbrystet og lutende ung mann med smal bart større foran boden og småfryser (han stikker stadig hendene i lommen) mens han venter på loddkjøperne.

Du kan det utenat. Men du har ikke ringt, ikke ennå. Det ville virke ubetidelig, nesten øyselfuglaktig å gjøre det nå, så snart ettermannens død,

tenker du, og dessuten har du ikke sett henne pī̄½ bortimot fī̄½rti ī̄½r, hun er i mellomtiden blitt gammel og stygg (liksom du selv). Argumentet overbeviser deg ikke helt, det er noe annet, og du skjī̄½nner, akkurat idet den hengslsete unge mannen rekker et av lekedyrene (et tyfusflekket) til en eldre, godt pī̄½kledd dame (hun smiler lykkelig), at du ikke vil ha henne nī̄½, du vil ha henne da, den gangen, for nesten fī̄½rti ī̄½r siden, ikke nī̄½, for hvis du fikk henne nī̄½ ville det vī̄½re for sent i alle fall, dere ville bare fī̄½ restene, smulene, bī̄½sset, oppsī̄½pet, stī̄½vet av et felles liv, den sī̄½kalte stī̄½vets alder, dere ville bare sitte og vente pī̄½ at en av dere skulle dī̄½; overfor det almene fravī̄½ret av fremtid og forventning ville selv benbrudd og hjerteinfarkt, prostatabesvī̄½r og hofteplager, hī̄½ravfall og ī̄½reknumer vī̄½re bagateller. Det som er igjen av dere er akkurat nok til ī̄½ holde liv i savnet av dem dere en gang var, slik et par nesten nedbrente lysestumper, som blafrer under vertens rallende snork, sī̄½vidt beskinner de tomme flaskene og glassene, matrestene og de fettete, sammenkrī̄½llede servettene.

Den slitne og noe alkoholmerkede mannen putter en kork inn i lī̄½pet og spenner selv luftgevī̄½ret, fī̄½r han uten ī̄½ mī̄½te blikket ditt rekker deg vī̄½penet. Nei, du er stī̄½, du har ennī̄½ ikke fī̄½tt gammelmannsskjelve, synet (pī̄½ ditt ene ī̄½ye) er godt, og du husker knepet med ī̄½ trekke av akkurat idet du har pustet ut, i det sekundet kroppen er i hvilestilling, og dermed (prinsipielt) urī̄½rlig (istedetfor, amatī½rmessig, ī̄½ holde pusten hele tiden); imidlertid er du blitt altfor stiv til ī̄½ la den stī̄½ttende armens albue hvile pī̄½ hoften. Du slipper i det minste ī̄½ knipe igjen ī̄½yet nī̄½r du skyter. Du bommer. Mī̄½lene er en slags blikkdī̄½ser (brunfarvede) omtrent pī̄½ stī̄½rrelse med fyrtikkesker, og avstanden tre eller fire meter. Den ansatte gjī̄½r vī̄½penet klart mens han fī̄½lger et eller annet ute pī̄½ tivoliplassen med ī̄½ynene, og han fortsetter ī̄½ se pī̄½ det mens han rekker deg gevī̄½ret. Du bommer igjen. Men ved nī̄½rmere ettertanke heller ikke dette helt sant, tenker du; hunden, vertens hund, er det du ligner, den som kommer luskende inn i stuen utpī̄½

AVLÍ̄½SNING | 303

[Page 304]

morgensiden for ī̄½ glefse i seg matrestene, etter at lysene for lengst er brent ned, knokene, slintrene, den stī̄½rknede sausen, de kalde potetene, trevlene, grī̄½dig, fordi man under festens hurlumhei har glemt ī̄½ mate den.

Du bommer ogsī̄½ pī̄½ det tredje skuddet. Det gjī̄½r plutselig opp for deg at det faktisk, uaktet alskens koncentrasjon og teknikk og anspennelse, er aldeles urī̄½d ī̄½ skyte blink med en kork som prosjektil, attpī̄½til rett fra munningen, eller rettere sagt, det er ren og skjī̄½r flaks om du treffer, nok en form for tivolilotteri, ettersom korken, for det fī̄½rste, i motsetning til et virkelig prosjektil, ikke blir styrt, eventuelt satt i rotasjon om sin egen akse inne fra lī̄½pet, (slik en riflekule blir), for det andre, fordi den er sī̄½ lett at den i alle tilfelle fī̄½lger en ytterst eksentrisk ballistisk bane, som bare rent unntaksvis vil treffe det mī̄½let skytteren har siktet pī̄½. Du kunne like gjerne kastet den for hī̄½nd, eller spyttet den ut av munnen. Nei, hunder kjenner ingen fest, og forstī̄½r fī̄½lgelig ikke nī̄½r festen er over; du kan heller lignes med den ukuelige svirebroren som vī̄½kner halvfull utpī̄½ morgensiden og leter opp bunnsnvettene i flaskene, som tī̄½mmer de halvtī̄½mte glassene, som forsyner seg med tī̄½rre kakestykker og heller smulene fra asjetten ned i hī̄½ndflaten (gastrolitten: et blankslitt, svart, nevestort stykke geologi; pī̄½skriften forteller at visse dinosaurer slukte stein for lettere ī̄½ male opp maten, og at slike steiner blir funnet sammen med det fossiliserte skjelettet) fī̄½r han hiver dem inn i munnen, de drysser nedover den krī½llete og svette skjorten og det forvriddre slipset, og etter en stund vil han begynne ī̄½ ruske i de sovende vennene (eller uvennene) for ī̄½ vekke dem, med muntre kjekkastilrop og snī̄½vlete ordtak og vrī̄½l fra papirblī̄½ser, og alt sammen klinger ubesvart og nakent gjennom rommene hvor morgenlyset nī̄½ begynner ī̄½ skarpstille

hver eneste detalj av festens ruiner, pinlig nøyaktig, men han gir seg ikke, for ham er moroen ikke slutt, den slutter aldri. Nei, du har ikke resignert, selv ikke i en alder av enogsytti år, du vil tvertimot ha selv de uslesete og mest vamle rester av muggen kjørslighet (hvis det har noe med din årlige gjørelse i det hele tatt?) som måtte finnes igjen på bunnen av livet ditt, du mangler talent for å la alt hüp fare. Hvor ofte har du ikke ønsket at du kunne gi opp, men det er en overmenneskelig kunst, tenker du, man må være guddommelig, en helgen, for å gi opp, således seg til tilsigs med den daglige henspens ordinære glede, de sterkt forminskede, forminsket inntil det nesten usynlige, mens du sikrer, og, sannsynligvis, vil fortsette å sikre, så lenge du lever, etter de

304

[Page 305]

foraktelige restenes rester av tid, av opplevelser, av liv, eller hva det nøyaktig skal forestille.

Du bommer, som beregnet, på å være skuddene. Kork. I vinglete baner. En Stein på vei gjennom et utdridt fortidsdyrs tarmsystem. Den alkoholmerkede mannen bak disken følger stadig, utrettelig, noe eller noen med øynene, men når du omsider snur deg, klarer du ikke å avgjøre hva eller hvem det er. Hele tivoliets samlede, beskjedne, men insisterende glam vender brukt tilbake etter stillheten mens du konsentrerte deg om skytingen; du ser (med ditt ene øye) de rektangulære parasollskjermene over karusellens gondoler løftet seg, på staker, mot den bleke vêrhimmelen, knallende og spinatgrønne, ser dem stige jevnt, for plutselig å stupdykke, hele tiden roterende, stigende og synkende, du ser (med ditt ene øye) de ombordsittende høyre flagre under luftpresset, og du høyrer hylene deres, der de reiser gjennom sin egen skrekkblandede fryd (kan man kanskje si) uten å komme noen steder (kan man trygt fastslå).

Langstrakte, kompliserte, kryssende skygger av stammer og bladlignende greinverk over utkanten av plassen, de glir umerkelig hen (i form av plenter med lys og skygge) over de få menneskene som, motsatt deg, er på vei til, ikke fra, tivoli i det lave solskinnet; fortauet stripes av den kamplignende skyggen fra jernstakitten, den burer inn skyggene av trestammer, som i sin tur eksanderer forgrenende over den åpne plassen og gaten, strukket og forlenget til det ugenkjennelige: sammen et nesten fullstendig skyggebildet av den botaniske haven projisert på asfalten, og du høyrer fortsatt hylene fra karusellen mens du passerer gjennom dette skyggebildet, samtidig som du trekker på deg strikkevantene som inntil nå har bult i lommene dine, idet du passer på å dra dem omhyggelig inn under kanten på frakkeermet; det er ikke veldig, det er bare en vinter som ligner litt.

Rikret kjennes kaldt mot høyden når du hekter det av (etter å ha fjernet vantene igjen; du kunne ikke nummeret utenat allikevel, eller rettere sagt, du stolte ikke på at du kunne det, du måtte, for sikkerhets skyld, se etter (med ditt ene øye) i katalogen, og det er, fant du raskt ut, nesten umulig å vende de tynne bladene i en telefonkatalog med vanter på hendene; altså måtte du ta vantene av igjen). Du høyrer summetonen, hul og krevende som

AVLIGNING | 305

[Page 306]

alltid i telefonkiosker: et kolon av lyd som peker på deg. Nei, du ringer ikke. Du blir stående der inne i kiosken, mens du stirrer gjennom glasset, som er ståvete, fettete, ripete og beskrivet med tusjenpenner, over gaten, mot et høyrikt neonskilt med ordet BINGO, som, i motsetning til de ornamentale, tildels blomsterformede lysrekkekene over tivolibodene, ikke bare er tent, men også lyser tydelig, som om det alt var natt. Rett og slett, skjærer du,

fordi den fasaden ligger i skyggen, en markert skygge under den lave vī̄rsonen, du ser (med ditt ene ī̄ye) hvordan skiltet slukkes, tennes og slukkes, p̄̄ en helt uregelmessig m̄̄ste, et sted mellom lyktestolpe nummer femogtyve og seksogtyve (regnet fra vulkaniseringsverkstedet nederst i kneika), eller kan det vī̄re, tenker du (redselsslagen), mellom nummer seksogtyve og syvogtyve, skal du virkelig vī̄re n̄̄dt til ī̄ dra helt tilbake til stolpe nummer ti (hvis plassering og nummer i rekken er aldeles uomtvistelig) for ī̄ verifisere tallet? nei! tenker du, for du husker n̄̄ tydelig plasseringen av nummer tyve (ved lasterampen til gr̄̄nnsakgrossisten), og med din glimrende hukommelse kan du la de ī̄vrigne fem passere lynraskt revy inne i hodet, se for deg hver enkelt av dem, og vite, med full visshet, at refleksbrikken (for det m̄̄ det vī̄re) der fremme flimrer i halvmī̄rket mellom stolpe femogtyve og seksogtyve.

Ikke pese, ikke gispe, ihvertfall ikke for mye, mens du etter den lange motbakken endelig kan runde svingen bak plankegjerdet p̄̄ relativt flat mark, etter en styrkeprī̄ve du etter har bestī̄tt med glans, selvfī̄lgelig, med ditt kraftfulle hjerte, dine stormsterke lunger og ditt fossende friske blodomlī̄p, som hos en tyveī̄ring, tenker du, n̄̄ja, en tredveī̄ring, ihvertfall langt bedre enn hos et gjennomsnittlig forspist, fordrukken, nikotingult og dvaskt plyssjvrak av en fī̄rtī̄ring, utkj̄̄rt etter ī̄ ha gī̄tt to trapper opp til den kvalme leiligheten, der han, slī̄vet av den rī̄tnende inneluften, vil innta sitt nedbrytende m̄̄ltid av istykkerkokt hermetikk fī̄r han synker ned i sofaen foran fjernsynet, som i en sykeseng, en enn̄̄ ikke nedsenket kiste, disse like tallrike som slappe sveklingene som m̄̄bī̄res gjennom livet p̄̄ bī̄re, av de fī̄ sunne, tenker du, de er snylttere, ja, motbydelige snylttere, tenker du, som p̄̄ den annen side muligens kunne vī̄rt reddet, reddet til liv og helse, hvis noen bare hadde ristet dem vī̄kne, knekket sigarettene deres, helt ut spriten, kastet den rī̄tne maten, jagd dem ut i skogen, til trening, trening og etter trening, og rī̄kost, og trening, lī̄ping i terrenget, til svetten

306

[Page 307]

haglet av dem, og s̄̄ litt til, slappfiskes tī̄ler alltid mer enn man tror, og s̄̄ kald dusj etterp̄̄, friskt og herdende, og mer lī̄ping, stadig lī̄ping, i den friske skogluften, kvae, granbar, muld, kongler, elgskitt, herlig surklende myrhull; du skulle, tenker du, med forn̄̄yelse sparket dem (du har enn̄̄ krefter i massevis til det!) ut av sofaens hengemyr, disse sofaene med seter av kvikksand, til slutt kaver stakkarne bare med armene s̄̄vidt frie, stikkende opp av putene, til sist bare hodet, det gustne, stuebleke hodet, som p̄̄ dette stadiet ikke er i stand til annet enn ī̄ se fjernsyn, eller lese st̄̄vete bī̄ker (istedefor ī̄ lese i naturens friske, vidt oppsl̄̄tte bok!), degenererte vesener uten armer og ben, hode hvor bare ī̄ynene rī̄rer seg, og de siste kreftene brukes til ī̄ bevege ī̄ynene, fra side til side, opp og ned, hjelpe lī̄st virrende, inne i dette arme, fortapte hodet som snart vil oppslukes helt av sofaens kvikksand, denne avskyelige, kadaveriske tilstanden, disse menneskene som skulle kjempet som manfolk, med hele sin sunne og friske kropp, med hele sin st̄̄lsatte vilje, mot jungelens lianer og ville dyr! mot fjellets blī̄nende skar og brattheng! mot de store skogenes veldige vidder! mot idrettsbanens ī̄rsma sekunder! som skulle plantet flagget i polarisen! som skulle n̄̄dd Sydpolen og Nordpolen! Uten ī̄ knurre! Uten ī̄ syte! Uten ī̄ mukkel!, tenker du, mens du n̄̄rmer deg bī̄reren av refleksbrikken, som n̄̄ (til fots) beveger seg inn i lyskjeglen fra lyktestolpe nummer femogtyve.

Hvis bare Garm hadde lī̄pt ved siden av deg. Han er ung, rene ynglingen, ser du n̄̄, under tyve ī̄r, tynnkledd for den kj̄̄lige h̄̄stkvelden (tatt i betrakning at han gī̄r (fort, men samtidig sleivete, slapt og subbete) og ikke springer, slik han burde gjort), tenker du, som om han bare hadde reist seg fra skinnstolen (der han formodentlig har ligget og dovenet seg mens